

DOOR DE OGEN VAN PERSONEN MET EEN ONDERSTEUNINGSBEHOEFTE: LIEFDE, RELATIES, SEKSUALITEIT EN INTIMITEIT IN “DOWN THE ROAD”

Aantal woorden (Deel 1 → Deel 6): 18593

Febe Parmentier

Studentennummer: 02012724

Promotor: Prof. dr. Elisabeth De Schauwer

Masterproef voorgelegd voor het behalen van de graad master in de Pedagogische wetenschappen,
afstudeerrichting Klinische orthopedagogiek en Disability Studies

Academiejaar: 2023 - 2024

*“De liefde, misschien wel het meest aanwezige thema in ‘Down the road’.”
(Coppens, 2022)*

VOORWOORD

Deze masterproef vormt het sluitstuk van mijn opleiding Klinische orthopedagogiek en Disability Studies aan de Universiteit van Gent. Tijdens mijn studies ben ik omringd door tal van personen die mij hebben gevormd tot de orthopedagoog en persoon die ik vandaag de dag ben. Met veel dankbaarheid wil ik mijn waardering aan hen uiten.

Eerst en vooral wil ik mijn promotor, Prof. dr. Elisabeth De Schauwer, bedanken. Bedankt om met volle overtuiging “ja” te antwoorden op de vraag om mijn promotor te zijn. Je hebt me uitgedaagd om mijn onderzoek verder te verfijnen en naar een hoger niveau te tillen. Ik wil je bedanken voor alle feedback, steunende woorden en enthousiasme rond mijn onderzoek. Op de momenten waarop ik dacht “vast te lopen” kon ik altijd op jouw geloof en steun terugvallen, waarvoor mijn dank.

Daarnaast wil ik de participanten van de focusgroepen bedanken. Jullie deelname, inbreng en betrokkenheid zijn van onschatbare waarde. Bedankt om jullie stemmen te laten weerklinken doorheen mijn masterproef.

Verder wil ik een aantal organisaties bedanken voor de constructieve feedback, uitwisseling en belangstelling voor mijn onderzoek. Bedankt aan het cliëntondersteunend team van Duinhelm vzw. Bedankt om mij in eerste instantie te ontvangen en samen na te denken over de concrete uitwerking van de focusgroepen. Bedankt Brake-Out en Konekt vzw voor jullie inzet tijdens de focusgroepen. Het was een plezier om met jullie samen te werken.

Ook wil ik Dominiek Porreye bedanken. Dominiek nam mij mee in zijn verhaal, ervaring, dromen en verlangens met betrekking tot vriendschap en relaties bij personen met een verstandelijke beperking. Het spel dat je ontwikkelde over relaties, vriendschap en seksualiteit was voor mij een eyeopener in het bespreekbaar maken van deze thema's. Voor de toekomst hoop ik dat het spel nog meer mensen kan bereiken en zo ook een eyeopener kan zijn voor anderen.

Tot slot, last but not least, wil ik mijn familie, Lukas, vrienden en vriendinnen bedanken. Jullie onvoorwaardelijke steun en geloof zijn mijn grootste motivators. Vanuit het diepste van m'n hart: dankjewel voor alles.

Febe Parmentier (mei 2024)

ABSTRACT

DOOR DE OGEN VAN PERSONEN MET EEN ONDERSTEUNINGSBEHOEFTE: LIEFDE, RELATIES, SEKSUALITEIT EN INTIMITEIT IN “DOWN THE ROAD”

Probleemstelling: Ondanks de toenemende belangstelling afgelopen decennia, worden relaties en seksualiteit van mensen met een beperking, zowel in onderzoek als in de media, vaak vanuit een stereotiep beeld benaderd. De stereotiepe mediarepresentaties beïnvloeden de manier waarop mensen met een beperking hun behoefte aan relaties, intimiteit en seksualiteit invullen, wat bijgevolg een deel van hun identiteit en kwaliteit van leven bepaalt.

Doel: Dit onderzoek richt zich op het televisieprogramma Down the road om de aanwezige mediabeelden over relaties en seksualiteit te analyseren en te begrijpen. Het beoogt inzicht te verkrijgen in hoe deze thema's worden benaderd en behandeld in de media, met bijzondere aandacht voor de perspectieven van personen met een (verstandelijke) beperking zelf.

Methode: De perspectieven van personen met een beperking worden in kaart gebracht aan de hand van focusgroepen. De data van zowel de mediabeelden uit Down the road als de focusgroepen worden geanalyseerd aan de hand van thematische analyses.

Resultaten: De thematische analyses van de mediabeelden en de focusgroepen resulteren elk in vijf thema's met betrekking tot relaties en seksualiteit: toekomstperspectief, sociale context, intimiteit, relatiedynamieken en intersectionaliteit. Deze thema's worden grondig besproken en geïllustreerd aan de hand van citaten en voorbeelden.

Discussie en conclusie: De stereotiepe mediarepresentaties rond seksualiteit en relaties worden zowel in Down the road als in de focusgroepen grotendeels doorbroken. Deelnemers uiten een nadrukkelijk seksueel en relationeel verlangen, wat aantoont dat deze aspecten essentieel zijn in het leven van personen met een beperking. Desalniettemin houdt Down the road op verschillende vlakken een binair en eenzijdig beeld in stand. Het is essentieel dat de media blijvende inspanningen leveren om een accurate en diverse representatie van mensen met een beperking op het gebied van relaties en seksualiteit te waarborgen.

PREAMBULE: TOELICHTING VAN AANPAK EN EIGEN INBRENG

Vanuit eigen interesse en praktijkervaring koos ik ervoor om een eigen masterproefonderwerp voor te leggen aan mijn promotor Prof. dr. Elisabeth De Schauwer. Het onderwerp werd verder verfijnd in samenspraak met mijn promotor en steunend op een verdieping in de academische literatuur. Op basis hiervan werd er besloten om te focussen op Down the road en de thema's "relaties" en "seksualiteit" in dit televisieprogramma. In de loop van het academiejaar 2022-2023 werden de literatuurstudie, probleemstelling en verdere planning neergeschreven in Masterproef I. Op basis van de feedback van mijn promotor werden deze delen verder verfijnd in Masterproef II. Tijdens dit proces ging ik zo veel mogelijk zelfstandig aan de slag met het uitdenken en uitwerken van de dataverzameling, -analyse en -verwerking. Ik stemde regelmatig af met mijn promotor en we dachten samen na over het verdere verloop van het onderzoek. Elk deel van mijn masterproef werd doorgestuurd naar mijn promotor, voorzien van feedback en herwerkt.

Daarnaast ging ik in dialoog met het cliëntondersteunend team van Duinhelm vzw, een organisatie voor personen met een (verstandelijke) beperking. Zij gaven mij tips in het kader van de focusgroepen, die ik meenam in de uitwerking ervan.

Verder werkte ik samen met Dominiek Porreye, ambassadeur bij Onafhankelijk Leven vzw, zelfadvocaat bij Onze Nieuwe Toekomst vzw en lid van de vakgroep Orthopedagogiek aan Universiteit Gent. Dominiek heeft ervoor gezorgd dat ik aan de hand van een spel werd ondergedompeld in het thema "vriendschappen, relatievorming en seksualiteitsbeleving bij personen met een verstandelijke beperking".

Tot slot hebben de deelnemers van de focusgroepen een belangrijke bijdrage geleverd aan het tot stand komen van de dataverzameling. Hiervoor werkte ik samen met zes leden van Brake-Out van Konekt vzw. Met behulp van een aantal fragmenten uit Down the road heb ik geprobeerd om hun perspectieven, ervaringen en betekenissen met betrekking tot relaties en seksualiteit in kaart te brengen. De resultaten werden in een latere fase teruggekoppeld aan hen.

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD	3
ABSTRACT	4
PREAMBULE: TOELICHTING VAN AANPAK EN EIGEN INBRENG	5
INHOUDSOPGAVE	6
INLEIDING	8
ACHTERGROND: TELEVISIEPROGRAMMA DOWN THE ROAD	10
DEEL 1: LITERATUURSTUDIE	12
1. Conceptualisering beperking in de samenleving.....	12
2. Conceptualisering beperking in de media.....	13
2.1 STEREOTIEPE EN EENZIJDIGE MEDIAREPRESENTATIES.....	14
2.2 IMPACT VAN MEDIAREPRESENTATIES.....	16
3. Seksualiteit, intimiteit, relaties en beperking.....	17
3.1 MEDIAREPRESENTATIES BETREFFENDE SEKSUALITEIT, INTIMITEIT EN RELATIES BIJ MENSEN MET EEN BEPERKING.....	18
3.2 ATTITUDES VAN FAMILIELEDEN EN BEGELEIDERS BETREFFENDE SEKSUALITEIT, INTIMITEIT EN RELATIES BIJ MENSEN MET EEN BEPERKING.....	19
DEEL 2: PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN	21
DEEL 3: METHODOLOGIE	23
1. Case study: Down the road.....	23
2. Kwalitatief onderzoek.....	23
3. Dataverzameling.....	23
3.1 SELECTIE EN TRANSCRIPTIE VAN MEDIABEELDEN UIT DOWN THE ROAD.....	23
3.2 FOCUSGROEPEN.....	24
3.2.1 <i>Participanten focusgroepen</i>	25
3.2.1.1 <i>Aanbevolen groeps grootte</i>	25
3.2.1.2 <i>Participantenwerving</i>	25
3.2.1.3 <i>Beschrijving participanten</i>	26
3.2.2 <i>Uitwerking focusgroepen</i>	27
4. Data-analyse.....	28
4.1 THEMATISCHE ANALYSE.....	28
4.2 THEMATISCHE ANALYSE MEDIABEELDEN: CODERINGEN EN THEMA'S.....	30
4.3 THEMATISCHE ANALYSE FOCUSGROEPEN: CODERINGEN EN THEMA'S.....	31
DEEL 4: ONDERZOEKSRISULTATEN	32
1. Mediabeelden Down the road.....	32
1.1 TOEKOMSTPERSPECTIEF.....	32
1.2 SOCIALE CONTEXT.....	34
1.3 INTIMITEIT.....	37
1.4 RELATIEDYNAMIEKEN.....	41
1.5 INTERSECTIONALITEIT.....	45
2. Perspectieven van personen met een ondersteuningsbehoefte.....	48
2.1 TOEKOMSTPERSPECTIEF.....	48
2.2 SOCIALE CONTEXT.....	49
2.3 INTIMITEIT.....	50

2.4	RELATIEDYNAMIEKEN	52
2.5	INTERSECTIONALITEIT	53
DEEL 5: DISCUSSIE		55
1.	Belangrijkste bevindingen	55
1.1	MEDIABEELDEN DOWN THE ROAD	55
1.2	PERSPECTIEVEN VAN PERSONEN MET EEN ONDERSTEUNINGSBEHOEFTE	57
2.	Beperkingen van het onderzoek	59
3.	Aanbevelingen voor verder onderzoek, praktijk en beleid	60
DEEL 6: CONCLUSIE		61
BIJLAGEN		62
1.	Bijlage 1: Overzicht geselecteerde fragmenten uit Down the road	62
2.	Bijlage 2: Uitnodiging participanten	63
2.1.	VERSTUURDE MAIL NAAR ORGANISATIES	63
2.2.	FLYER EN AUDIOVISUEEL FILMPJE	64
3.	Bijlage 3: Informed consent participanten (geanonimiseerd)	65
4.	Bijlage 4: Model met een opeenvolging van vragen voor focusgroepen	77
5.	Bijlage 5: Verloop van focusgroepen en bijbehorende stappen	78
REFERENTIELIJST		81

INLEIDING

Met een enthousiast en tegelijkertijd bang hartje koos ik ervoor om mijn eigen masterproefonderwerp voor te stellen aan Prof. dr. Elisabeth De Schauwer. Gelukkig werd het idee even enthousiast en nieuwsgierig onthaald. In de onderstaande paragrafen geef ik een toelichting van waaruit de interesse voor dit onderwerp en onderzoek groeide.

Tijdens mijn vooropleiding kreeg ik de kans om vier leerlingen te ondersteunen in hun traject binnen het inclusief onderwijs. Ik ben me ervan bewust dat deze stage voor een groot deel heeft bijgedragen aan mijn persoonlijke en professionele ontwikkeling. Bovendien heeft één van deze inclusieverhalen mij zodanig geprikkeld waardoor het enigszins de aanleiding vormde voor de keuze van mijn masterproef. Tijdens de ondersteuning in de les “seksuele opvoeding” merkte ik dat deze les veel vragen opriep bij alle leerlingen. In het bijzonder ook bij S, een zestienjarige jongeman met het syndroom van Down. Helaas stelde ik vast dat deze vragen vaak onbeantwoord bleven. Zowel zijn context, de leerkrachten als het ondersteuningsteam vonden dat ze niet het mandaat en/of de mogelijkheden hadden om een antwoord te bieden op zijn vragen. Maar bij wie moet hij dan terecht met zijn vragen? Wie heeft er dan wel “het mandaat” of “de mogelijkheden” om hierover in gesprek te gaan met hem? Heeft S dan geen recht op antwoorden en ondersteuning op relationeel en seksueel vlak? Kortom: deze les zorgde niet alleen voor veel vragen bij S, maar ook voor veel vragen bij mezelf.

Daarnaast krijgen de massamedia een centrale rol in deze masterproef. In de literatuurstudie wordt de kwantitatieve en kwalitatieve ondervertegenwoordiging van personen met een beperking in de media beschreven (Callaert, 2020; Malinowska, 2017; Vanhullebusch, 2017). Bovendien blijken de mediarepresentaties van personen met een beperking op relationeel en seksueel vlak ondermaats te zijn: vaak onnauwkeurig, oneerlijk, stereotiep en eenzijdig (Barnes, 1992; Donaldson, 1981; Harnett, 2000; Longmore, 1987; Vertoont, 2017). Desalniettemin spelen mediarepresentaties een essentiële rol in het streven naar een toegankelijke en inclusievere samenleving waarin mensenrechten en volwaardige participatie het uitgangspunt vormen (Goethals et al., 2017; Saito & Ishiyama, 2005; Vertoont, 2017).

Deze twee aspecten waren de drijfveren voor het onderwerp van mijn masterproef: liefde, relaties, seksualiteit en intimiteit in het televisieprogramma *Down the road*. Vanuit mijn stage-ervaring in het inclusief onderwijs hecht ik veel belang aan de stem van de personen waarover dit onderzoek gaat. In dialoog gaan met, maar vooral ook oprecht luisteren naar, mensen met een (verstandelijke) beperking waren voor mij hierin noodzakelijk.

Deze masterproef is opgebouwd uit zes delen. Het eerste deel omvat de literatuurstudie die ingaat op hoe beperkingen worden geconceptualiseerd in zowel de samenleving als in de media, met aandacht voor de stereotiepe mediarepresentaties en de impact hiervan. Daarnaast gaat de literatuurstudie in op seksualiteit, intimiteit en relaties als universele behoeften en universele mensenrechten. Deze onderwerpen worden gelinkt aan de manier waarop beperkingen worden geconceptualiseerd, mediarepresentaties en de attitudes van anderen. De literatuurstudie geeft aanleiding tot het tweede deel: de probleemstelling. De probleemstelling toont de achtergrond, de context, de relevantie en het belang van het onderzoek aan. Op basis van een grondige verdieping in de literatuur en de probleemstelling worden er drie onderzoeksvragen opgesteld. Het derde deel, de methodologie, beschrijft de strategie om de onderzoeksvragen te beantwoorden. De methodologie omvat een uiteenzetting van het type onderzoek, de participanten, de dataverzameling en de data-analyse. Het vierde deel, de onderzoeksresultaten, tracht een antwoord te bieden op de onderzoeksvragen. In het vijfde deel worden de belangrijkste bevindingen en beperkingen van het onderzoek besproken en een aantal suggesties voor verder onderzoek, praktijk en beleid gegeven. Tot slot worden de conclusies van het onderzoek samengevat.

ACHTERGROND: TELEVISIEPROGRAMMA DOWN THE ROAD

In deze masterproef staat het grondig bestuderen en analyseren van het televisieprogramma Down the road centraal. Down the road is een productie van Roses Are Blue voor de Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (VRT). In Down the road gaat televisiemaker Dieter Coppens samen met zes jongvolwassenen met het syndroom van Down en medebegeleider Saar of Griet op reis. Het eerste seizoen kwam in 2018 op televisie. Ondertussen (mei 2024) zijn er zes seizoenen gemaakt en uitgezonden: een totaal van 50 afleveringen (VRT MAX, z.d.; Wikipedia, z.d.-a). De zes seizoenen komen in dit onderzoek aan bod.

Seizoen 1 (West-Europa)

Seizoen 2 (Zuid-Afrika)

Seizoen 3 (Spanje en Marokko)

Seizoen 4 (Lapland)

Seizoen 5 (Thailand)

Seizoen 6 (Canada)

Afbeeldingen van boven – onder, links – rechts:

- Seizoen 1: Pieter, Kevin, Griet, Martijn, Lisa, Dieter, Hélène, Lore
- Seizoen 2: Dieter, Geoffrey, Saar, Yens, Maarten, Maud, Charlotte, Julie
- Seizoen 3: Stijn, Saar, Peter, Jaimie, Gitte, Brenda, Dieter, Sophie
- Seizoen 4: Pieter, Lisa, Kevin, Saar, Martijn, Dieter, Hélène, Lore
- Seizoen 5: Dieter, Simon, Ruben, Anne-Sophie, Saar, Bob, Ellen, Isa
- Seizoen 6: Laurens, Evert, Michaël, Dieter, Sabine, Anneleen, Rebecca, Saar

DEEL 1: LITERATUURSTUDIE

1. Conceptualisering beperking in de samenleving

Volgens het World Report on Disability (2011) van de Wereldgezondheidsorganisatie leven wereldwijd ongeveer een miljard mensen met een beperking, wat overeenkomt met ongeveer 15% van de wereldbevolking (Goethals et al., 2017; World Health Organization & The World Bank, 2011). In het Vlaamse Gewest waren eind 2020 in totaal iets meer dan 330.000 personen erkend als persoon met een beperking door de Federale Overheidsdienst (FOD) Sociale Zekerheid, ongeveer 6% van de meerderjarige bevolking (Vanweddungen et al., 2022). Mensen met een beperking vormen hierdoor één van 's werelds grootste minderheidsgroepen (Vertoont, 2017; World Health Organization & The World Bank, 2011).

De prevalentie hangt af van de manier waarop een beperking gedefinieerd wordt. Bijgevolg is een definitie altijd een sociale constructie (Desnerck et al., 2008). Deze definitie is namelijk niet universeel, vast of stabiel (Vertoont, 2020). De manier waarop een beperking geconceptualiseerd wordt, is afhankelijk van tijd, plaats, context, cultuur, gehanteerde modellen enzovoort. In *Disability Studies* worden begrippen zoals “beperking”, “handicap” en “*disability*” beschouwd als sociale constructies (Hiskes, 2019; Vertoont, 2020). Om de globale prevalentie van beperkingen te meten, wordt er uitgegaan van het biopsychosociaal model (Desnerck et al., 2008; Vertoont, 2017). Dit is de visie die ten grondslag ligt aan de omschrijving en afbakening van de doelgroep door de Wereldgezondheidsorganisatie en de Verenigde Naties (VN) (Vertoont, 2017; World Health Organization & The World Bank, 2011). De afbakening van de doelgroep volgens het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap gaat breder dan enkel de personen met een officieel erkende beperking (Vanweddungen et al., 2022). Hierdoor liggen de statistieken in Vlaanderen lager. Het biopsychosociaal model is gebaseerd op de integratie van verschillende modellen waarin biologische, psychologische en sociale aspecten elkaar continu en wederzijds beïnvloeden (Desnerck et al., 2008; Vertoont, 2017). In de preambule van het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap wordt benadrukt dat “handicaps het resultaat zijn van de interactie tussen personen met een handicap en attitudinale en omgevingsbarrières die hun volledige en effectieve deelname aan de samenleving op voet van gelijkheid met anderen belemmeren” (United Nations, 2006, preambule). Een beperking wordt hierin niet gezien als een persoonskenmerk, maar als een interactieproces (Johanssen & Garrisi, 2020). Het hangt volgens het mensenrechtendiscours samen met de manier waarop de maatschappij is georganiseerd, waarbij de interactie tussen het individu en de maatschappij centraal staat (Van Hove, 2000).

Als gevolg van dat interactieproces komen mensen met een beperking in aanraking met een aantal barrières (Rushbrooke et al., 2014). Deze barrières verhinderen personen met een beperking een volwaardig en actief leven te leiden op een wijze die vergelijkbaar is met die van personen zonder een beperking (Saito & Ishiyama, 2005). De barrières waarmee mensen met een beperking in aanraking komen, kunnen zich op verschillende gebieden voordoen: fysiek, institutioneel, cultureel, informatief, attitudinaal, beleidsmatig, sociaal, enzovoort (Centers for Disease Control and Prevention, 2020; Rushbrooke et al., 2014; Saito & Ishiyama, 2005). Bovendien is het van belang om dit vanuit een intersectionele bril te benaderen, waarbij een beperking ook kan samengaan met andere belemmeringen in verband met gender, etniciteit, leeftijd, sociale klasse, seksuele oriëntatie, religie, enzovoort (James & Wu, 2006). Dit zijn processen die elkaar wederzijds beïnvloeden (Goethals et al., 2017). Het gaat dus steeds om een heterogene groep die gekenmerkt wordt door grote verschillen onderling (Shakespeare, 2000).

In dit onderzoek is er gekozen om gebruik te maken van de termen “personen met een beperking” of “personen met een ondersteuningsbehoefte” bij het verwijzen naar de doelgroep. De literatuurstudie vertrekt vanuit een intersectioneel en holistisch perspectief, waarbij de term “personen met een beperking” de voorkeur geniet. Bovendien is deze term consistent met de internationale terminologie (Van Hove et al., 2016). Bij het verwijzen naar de participanten van de focusgroepen is er, in samenspraak met hen en de organisatie, gekozen om de term “personen met een ondersteuningsbehoefte” te gebruiken. De participanten gaven aan dat de term “beperking” voor hen nogal hard overkwam (persoonlijke communicatie, eerste focusgroep, 8 maart 2024). Het begrip “ondersteuningsbehoefte” daarentegen legt eerder de klemtoon op het interactieproces tussen persoon en omgeving, waarbij het menselijk functioneren grotendeels afhankelijk is van de match tussen deze (Thompson et al., 2009).

2. Conceptualisering beperking in de media

Om de mogelijke barrières waarmee personen met een beperking in aanraking komen in te perken, zijn er een aantal initiatieven en maatregelen noodzakelijk. Een belangrijk bijdrage hieraan zijn de massamedia (Ciot & Van Hove, 2010; Saito & Ishiyama, 2005). Bewustmaking en wederzijds respect zijn volgens de Wereldgezondheidsorganisatie (2011) fundamentele stappen naar een toegankelijker en inclusievere samenleving voor mensen met een beperking. Hierbij is het belangrijk dat het publiek een beter begrip krijgt van beperkingen, dat negatieve percepties worden tegengaan en dat beperkingen eerlijk worden vertegenwoordigd (World Health Organization & The World Bank, 2011). Mediarepresentaties worden geacht daarin een essentiële rol te spelen (Ciot & Van Hove, 2010; Vertoont, 2019). Het onderzoek van Vertoont (2019) stelt dat ook academici het belang van massamedia erkennen voor

bewustmaking, het doorbreken van stereotiepe opvattingen over beperkingen en het waarborgen van non-discriminatie en participatie. Bovendien hebben de media een grote impact op hoe personen denken over onderwijs, tewerkstelling, participatie en inclusie van personen met een beperking (Goethals et al., 2017).

In het algemeen is er sprake van een kwantitatieve ondervertegenwoordiging van mensen met een beperking in de media (Callaert, 2020; Malinowska, 2017; Vanhullebusch, 2017). Ondanks dat mensen met een beperking wereldwijd de grootste minderheidsgroep vormen (15%), blijkt dit cijfer niet representatief te zijn in de media. Zowel nationale als internationale studies tonen aan dat er een aanzienlijk verschil is tussen de wereld zoals die is en hoe deze op de televisie wordt weergegeven (Cumberbatch & Negrine, 1992; Harnett, 2000; Saito & Ishiyama, 2005; Vertoont, 2017; Vissers & Hooghe, 2010). Cijfers geven aan dat slechts 1 à 2% van de afgebeelde personen op televisie een (zichtbare) beperking heeft (Vertoont, 2017). “Een beperkte representatie kan ervoor zorgen dat de groep onzichtbaar wordt gemaakt en daardoor als het ware verdwijnt van het maatschappelijke radarscherm” (Vissers & Hooghe, 2010, executive summary).

2.1 Stereotiepe en eenzijdige mediarepresentaties

Naast de kwantitatieve ondervertegenwoordiging van personen met een beperking in de media, worden ze vaak op een zeer stereotiepe en eenzijdige manier afgebeeld (Vertoont, 2017). Volgens Harnett (2000) zijn de mediarepresentaties van mensen met een beperking vaak onnauwkeurig of oneerlijk. Ook op kwalitatief vlak blijken de representaties dus ondermaats te zijn.

In de afgelopen decennia zijn er tal van onderzoeken gedaan die deze stereotiepe representaties in kaart proberen te brengen (Barnes, 1992; Ciot & Van Hove, 2010; Cumberbatch & Negrine, 1992; Donaldson, 1981; Longmore, 1987; Nelson, 1996; Radtke, 2003). Tabel 1 geeft een overzicht van de voornaamste stereotiepe mediarepresentaties van personen met een beperking per onderzoek, gebaseerd op het artikel van Ciot en Van Hove (2010).

Donaldson (1981)	(1) Eeuwig kind (2) Ziek persoon (3) Voorwerp van medelijden en liefdadigheid (4) Slecht persoon of een bedreiging voor de samenleving (5) Een ondermens of een persoon met dierlijke kwaliteiten (6) Voorwerp van spot (7) Buitengewone bovenmens (8) Een zich ontwikkelende, groeiende persoon

Longmore (1987)	(1) Slechte misdadiger zonder ziel, een embleem van het kwaad (2) Monster (3) Misvormd, een onaangepast persoon (4) Held (5) Seksueel afwijkend, asexueel of seksueel onbekwaam
Barnes (1992)	(1) Meelijwekkend en zielig (2) Object van geweld (3) Sinister en kwaadaardig (4) Sfeer of curiosum (5) Super kreupele (6) Voorwerp van spot (7) Eigen ergste en enige vijand (8) Last (9) Seksueel abnormaal (10) Onbekwaam om volledig deel te nemen aan het gemeenschapsleven (11) Normaal
Cumberbatch & Negrine (1992)	(1) Voorwerp van plezier of medelijden (2) Voorwerp van liefdadigheid
Nelson (1996)	(1) Slachtoffer (2) Held (3) Bedreiging (slecht en verwrongen) (4) Iemand die zich niet kan aanpassen (5) Iemand voor wie gezorgd moet worden (last) (6) Iemand die niet had mogen overleven
Radtke (2003)	(1) Bedelaar (iemand die niets kan doen zonder de hulp van anderen, een passief object van liefdadigheidsacties) (2) Batman (held)

Tabel 1. Overzicht van stereotiepe mediarepresentaties van personen met een beperking

In het algemeen worden mensen met een beperking in deze stereotypen gemedicaliseerd, geïnfantiliseerd, betutteld, gedepersonaliseerd, gecriminaliseerd, gevictimiseerd en ontmenselijkt (Barnes, 1992; Van Hove, 2000). Daarnaast worden mensen met een beperking beschouwd als één grote, homogene groep waarbij het intersectionele perspectief en het diversiteitsdenken worden miskend. Bovendien ligt in deze stereotiepe representaties sterk de focus op de beperking zelf en de gevolgen ervan (Vanhullebusch, 2017). Onwetendheid en vooroordelen liggen aan de basis van deze stereotypen, mede versterkt door een gebrek aan kennis en representatie (Vanhullebusch, 2017).

Onder impuls van de groeiende tendens om beperkingen als een mensenrechtenkwesitie te beschouwen, is er sinds het begin van de jaren negentig van de vorige eeuw een opkomst van meer gevarieerde en positieve mediabeelden van personen met een beperking (Farnall & Smith, 1999; Goethals et al., 2017; Janssens, 2021; World Health Organization & The World

Bank, 2011). Een veelvoorkomend stereotype representeert personen met een beperking als “superheld” (Ciot & Van Hove, 2010; Longmore, 1987; Nelson, 1996; Vertoont, 2017). Ondanks dat dit stereotiepe beeld een positieve, genuanceerde en progressieve boodschap lijkt te omvatten, ligt de nadruk op verschillen waardoor personen met een beperking als “anders” worden geconstrueerd (Vertoont, 2017, 2020). Vertoont (2020) stelt dat deze representaties een binariteit in stand houden: mensen met een beperking versus mensen zonder een beperking, normaal versus abnormaal, sociaal machtig versus sociaal machteloos. De werkelijkheid is echter veel complexer en kan niet zomaar worden opgedeeld in binaire categorieën (Goethals et al., 2017). Pas als mensen met een beperking alle mogelijke identiteiten en rollen in de media kunnen aannemen, worden ze op een volwaardige en evenwaardige manier gerepresenteerd (Müller et al., 2012; Vertoont, 2019).

2.2 Impact van mediarepresentaties

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat personen zonder een beperking weinig tot geen contact hebben met personen met een beperking (Ciot & Van Hove, 2010; Vanhullebusch, 2017). Hierdoor moeten personen zonder een beperking zich voornamelijk baseren op de representaties in de media om kennis op te doen over personen met een beperking. Men is als het ware afhankelijk van de massamedia om informatie te verkrijgen. Daarom moeten er inspanningen worden gedaan zodat mensen met een beperking accuraat worden gerepresenteerd in de media.

De impact van mediarepresentaties is afhankelijk van de woordkeuze, afbeeldingen en boodschappen die worden gebruikt om personen met een beperking voor te stellen (Nguyen, 2010). Deze kunnen bepalend zijn voor onze percepties, attitudes en gedragingen. Het onderzoek van Farnall en Smith (1999) toont aan dat blootstelling aan negatieve beeldvorming in de media verband houdt met een negatievere perceptie van en gevoelens voor mensen met een beperking. Positieve beeldvorming daarentegen zou het publiek kunnen helpen meer begrip, sensitiviteit en comfort te creëren voor personen met een beperking (Farnall & Smith, 1999). Een mogelijke verklaring hiervoor is dat de mediarepresentaties gekoppeld worden aan attitudes ten opzichte van personen met een beperking. Mogelijke gerepresenteerde attitudes ten opzichte van personen met een beperking zijn: sympathie en respect, aantrekking, angst, medelijden, spot, vermijding, neerbuigend en paternalistisch, agressief, droefheid, gewoon en neutraal (Vertoont, 2019). Deze attitudes kunnen gelinkt worden aan de stereotiepe en eenzijdige mediarepresentaties van mensen met een beperking. Bijvoorbeeld het stereotiepe mediabeeld van een persoon met een beperking als iemand voor wie gezorgd moet worden, kan gekoppeld worden aan een neerbuigende en paternalistische attitude tegenover mensen met een beperking (Nelson, 1996). Volgens Vertoont (2019) kunnen de media bijdragen aan

de attitudeverandering tegenover mensen met een beperking door te tonen dat het ook anders kan en door meer aandacht te besteden aan de diversiteit binnen deze heterogene minderheidsgroep.

Twee belangrijke theorieën die in verband kunnen worden gebracht met het effect van (stereotiepe) mediarepresentaties op de houding ten aanzien van mensen met een beperking zijn de cultivatietheorie en de drench-hypothese. De cultivatietheorie van Gerbner en Gross veronderstelt dat de televisiewereld verantwoordelijk is voor de cultivatie van wereldbeelden die maar in beperkte mate representatief zijn voor de 'echte' werkelijkheid (Nelson, 2000; Vergeer, 1996). Gerbner en Gross gaan in hun theorie ervan uit dat onze perceptie en interpretatie van de wereld beïnvloed worden door beelden en ideologieën die verspreid worden via populaire televisieprogramma's. Dit zou kunnen betekenen dat ook stereotiepe televisiebeelden van mensen met een beperking een geloofwaardige sociale werkelijkheid creëren, ondanks dat deze afspiegeling wezenlijk kan verschillen met de 'echte' werkelijkheid (Nelson, 2000). Op basis van de cultivatietheorie kunnen onder-representatieve of niet-representatieve beelden volgens Saito en Ishiyama (2005) vertekende voorstellingen van mensen met een beperking creëren.

Greenberg ontwikkelde de drench-hypothese als aanvulling op de cultivatietheorie. De drench-hypothese suggereert dat indrukwekkende en opvallende beelden van personen uit minderheidsgroepen een meer blijvende indruk op kijkers achterlaten dan een cumulatieve blootstelling aan beelden die vaker voorkomen maar minder belangrijk zijn (Saito & Ishiyama, 2005). Deze hypothese stelt dat bepaalde mediaportretten van personen uit minderheidsgroepen, zoals mensen met een beperking, een sterke invloed kunnen hebben op onze perceptie van de sociale werkelijkheid (Farnall & Smith, 1999). Slechts enkele opvallende televisieprogramma's zouden volgens de drench-hypothese onze perceptie op (mensen met een) beperking sterk beïnvloeden. Vlaamse televisieprogramma's waarin mensen met een beperking centraal staan halen hoge kijkcijfers (Wikipedia, z.d.-a, z.d.-b). Het lijkt aannemelijk dat programma's zoals *Down the road*, *Tytgat Chocolat*, *Cupido Ofzo* en *Taboe* een aanzienlijke invloed hebben gehad op de kijkersperceptie betreffende mensen met een beperking of specifieke kwetsbaarheid (Saito & Ishiyama, 2005).

3. Seksualiteit, intimiteit, relaties en beperking

Net zoals een beperking, is seksualiteit een sociale constructie die het resultaat vormt van een complex interactieproces tussen individu en samenleving (Proost, 2021). De cultuur en de context waarin iemand opgroeit zijn bepalend voor het belang, de betekenis en de waarde van seksualiteit. Iemand's seksuele identiteit wordt uiteindelijk bepaald door de manier waarop

iemand uiting geeft aan de universele, aangeboren seksuele behoeften en noden. De seksuele identiteit is het resultaat van een complex samenspel tussen een persoonlijk ontwikkelingsproces en de omgeving (Proost, 2021).

Het vermogen om seksuele behoeften en noden te ervaren is aangeboren en manifesteert zich op diverse manieren (Defauw, 2018; De Wit et al., 2022; Proost, 2021). Mensen met een beperking zijn zich bewust van en tonen interesse in seksualiteit (Brown, 1997; Proost, 2021; Rushbrooke et al., 2014). Rushbrooke, Murray en Townsend (2014) stellen dat het begrijpen van seksualiteit van de gehele populatie onlosmakelijk verbonden is met het begrijpen van seksualiteit van personen met een verstandelijke beperking.

3.1 Mediarepresentaties betreffende seksualiteit, intimiteit en relaties bij mensen met een beperking

Seksualiteit, intimiteit en relaties zijn prominente thema's in Vlaamse televisieprogramma's waarin mensen met een beperking centraal staan. Een vlugge blik op de website van de VRT toont hoe deze thema's reeds terugkomen in de afleveringstitels van het televisieprogramma *Down the road*: "Er ontspinnen zich enkele vakantieromances", "De romance tussen Charlotte en Yens groeit", ... (VRT MAX, z.d.). Ook in het televisieprogramma *Tytgat Chocolat* staat de verliefdheid van Jasper, een man met het syndroom van Down, centraal (De Mensen, z.d.). Tot slot is *Cupido Ofzo* een datingprogramma voor mensen met een beperking (Wikipedia, z.d.-c).

Deze huidige mediabeelden staan in contrast met het begin van de jaren zeventig van de vorige eeuw, waarin seksualiteit van mensen met een beperking grotendeels werd ontkend (De Wit et al., 2022). Dit zien we in de stereotiepe mediarepresentaties van mensen met een beperking als eeuwig kind, seksueel afwijkend/abnormaal, asexueel of seksueel onbekwaam (Barnes, 1992; Donaldson, 1981; Longmore, 1987).

Het VN-verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap bepaalt dat "personen met een beperking op voet van gelijkheid met anderen handelingsbekwaam zijn (artikel 12), het recht hebben te huwen en een gezin te stichten en hun vruchtbaarheid te behouden (artikel 23) en toegang hebben tot seksuele en reproductieve gezondheidszorg (artikel 25)" (World Health Organization & The World Bank, 2011, p. 78). Het recht op seksualiteit is bijgevolg een universeel mensenrecht. Het kan benoemd worden als een wezenlijk deel van ons bestaan: ieder mens heeft recht op en behoefte aan intimiteit en seksualiteit, ook mensen met een beperking (Rushbrooke et al., 2014; Van Hove, 2000). Er is sprake van een toenemende acceptatie en erkenning van de seksuele rechten bij mensen met een beperking (De Wit et al., 2022; Van Hove, 2000).

Ondanks deze belangrijke verschuivingen is zowel de mogelijkheid tot vrije seksuele expressie als de mogelijkheid tot (intieme) relatievorming vaak niet vanzelfsprekend voor mensen met een beperking (De Wit et al., 2022; Guenoun et al., 2022; Malinowska, 2017). De realisatie van het recht op seksualiteit voor personen met een beperking wordt aanzienlijk belemmerd (Guenoun et al., 2022). Deze belemmering staat los van de beperking op zich maar wordt geconstrueerd door de samenleving en de media (Proost, 2021; Shakespeare, 2000). De uitvergroting van seksuele lust in de media wordt voorbehouden aan witte, heteroseksuele en jonge mensen zonder beperking (Shildrick, 2007). Personen die niet aan deze kenmerken voldoen, verschijnen minder vaak in de media (Proost, 2021). Het onderzoek van Malinowska (2017) stelt dat seksualiteit van mensen met een beperking op esthetisch vlak als ondergeschikt wordt beschouwd. Daarnaast is er een gebrek aan realistische beelden van mensen met een beperking binnen een seksuele context (Proost, 2021). Het stereotiep beeld van aseksualiteit is nog steeds merkbaar aanwezig bij de mediarepresentaties van mensen met een beperking (Callaert, 2020; Olson, 2018). Deze mediarepresentaties bevatten zelden seksualiteit en focussen vooral op een gecensureerd beeld van platonische of amoureuze liefde (Callaert, 2020; Schaafsma et al., 2017). Door herhaaldelijke blootstelling kunnen mensen met een beperking het stereotiep beeld van aseksualiteit na verloop van tijd gaan geloven en bijgevolg internaliseren (Shildrick, 2007). Hierdoor kunnen ze aanzienlijke moeite hebben met het uitbouwen en exploreren van een seksueel leven (Proost, 2021). Dit heeft een rechtstreekse invloed op de wijze waarop ze (intieme) relaties met anderen aangaan. Daarnaast wordt seksualiteit van personen met een beperking op een eerder negatieve en binaire manier benaderd: als onbestaand, aseksueel versus als beestachtig en hyperseksueel, vanuit een instinctieve impuls (Guenoun et al., 2022; Olson, 2018; Proost, 2021). Het onderzoek van Verdoorn (2017) laat zien dat mensen met een beperking in de Vlaamse media zelden een relatie, seksuele contacten en/of een gezin hebben. Hierdoor blijft een belangrijke dimensie van hun leven en identiteit onderbelicht.

3.2 Attitudes van familieleden en begeleiders betreffende seksualiteit, intimiteit en relaties bij mensen met een beperking

Naast de mediarepresentaties als een mogelijke belemmerende factor met betrekking tot relatievorming en seksualiteit van mensen met een beperking, blijken ook de attitudes van familieleden en begeleiders een significante invloed te hebben (Defauw, 2018; De Wit et al., 2022; Proost, 2021; Rushbrooke et al., 2014). Attitudes kunnen zowel negatieve als positieve opvattingen omvatten en bijgevolg zowel ondersteunend als belemmerend zijn (De Wit et al., 2022; Rushbrooke et al., 2014).

In het algemeen zien we dat de stereotiepe mediarepresentaties ook terugkomen in de opvattingen van familieleden en begeleiders: personen met een beperking als hyperseksueel en abnormaal versus als eeuwige kinderen, aseksueel, kwetsbaar en afhankelijk van anderen (Callaert, 2020; Cuskelly & Bryde, 2009; Defauw, 2018; De Wit et al., 2022; Proost, 2021; Schaafsma et al., 2017). Een mogelijke verklaring van die binaire opvattingen is de onzekerheid van veel familieleden en begeleiders over hun rol en verantwoordelijkheden ten aanzien van de seksualiteit van mensen met een beperking (De Wit et al., 2022). Hierdoor kunnen ze zich vaak moeilijk positioneren ten opzichte van het seksuele en relationele leven van personen met een beperking (Guenoun et al., 2022).

Attitudes gekenmerkt door negatieve opvattingen kunnen de seksuele expressie van mensen met een beperking belemmeren (Correa et al., 2022; De Wit et al., 2022; Guenoun et al., 2022; Rushbrooke et al., 2014). Dat kan leiden tot een aantal gevolgen. Zo ervaren ouders en begeleiders vaak moeilijkheden om het onderwerp "seksualiteit" expliciet ter sprake te brengen (De Graaf & Maris, 2014). Er wordt bovendien ten gevolge van het stereotiepe beeld van asexualiteit amper gevraagd naar hun seksuele dromen en verlangens (Addlakha et al., 2017). Daarnaast komen mensen met een beperking "vaker in aanraking met overbescherming, segregatie, stigmatisering, een gebrek aan privacy en vaardigheden" (Stoffelen & Schaafsma, 2015, p. 18). Het onderzoek van De Wit, Van Oorsouw en Embregts (2022) toont aan dat een negatieve attitude gevolgen kan hebben op het gebied van (onvrijwillige) sterilisatie, medicatie en een verbod op seksuele voorlichting. Desalniettemin is seksuele voorlichting van mensen met een beperking van uiterst belang (De Graaf & Maris, 2014). Een gebrek aan kennis is namelijk een mogelijke factor die mensen met een beperking kwetsbaar maakt voor grensoverschrijdend gedrag (De Graaf & Maris, 2014; Schaafsma et al., 2017). Daarnaast kan het ontbreken van seksuele kennis ervoor zorgen dat mensen met een beperking meer moeilijkheden ervaren bij het vinden, aangaan en onderhouden van relaties (Defauw, 2018; Schaafsma et al., 2017). Bovendien bevinden mensen met een beperking zich vaak in een afhankelijkheidspositie met betrekking tot de voorlichting van familieleden en begeleiders om hun seksualiteit vrij te kunnen uiten en relaties aan te gaan (De Wit et al., 2022). Dit alles kan resulteren in de seksuele marginalisering van personen met een beperking, wat in schril contrast staat met hun seksuele realiteiten (Correa et al., 2022; Proost, 2021). Het onderzoek van Correa, Castro en Barrada (2022) toont dat volwassenen met een verstandelijke beperking interesse tonen in intieme relaties maar belemmerd worden door de attitude van anderen. Dit kan een significante impact hebben op hun kwaliteit van leven (Rushbrooke et al., 2014; Schaafsma et al., 2017).

DEEL 2: PROBLEEMSTELLING EN ONDERZOEKSVRAGEN

Ondanks de ondervertegenwoordiging van mensen met een beperking in de media (Callaert, 2020; Harnett, 2000; Malinowska, 2017; Saito & Ishiyama, 2005; Vertoont, 2017; Vissers & Hooghe, 2010), kennen televisieprogramma's waarin mensen met een beperking centraal staan een groeiend succes (Olson, 2018). Er wordt hierin veelvuldig aandacht besteed aan seksualiteit, intimiteit en persoonlijke/professionele relaties (De Wit et al., 2022). Daarnaast neemt de hoeveelheid kennis en literatuur over relaties en seksualiteit bij personen met een beperking toe (Proost, 2021).

Ondanks de toenemende belangstelling voor en de erkenning van de seksuele rechten van mensen (met een beperking) (World Health Organization & The World Bank, 2011), wordt seksualiteit van mensen met een beperking zowel in onderzoek als in de media vaak vanuit een stereotiep beeld benaderd (Callaert, 2020; Guenoun et al., 2022; Olson, 2018; Proost, 2021; Schaafsma et al., 2017; Vertoont, 2017). De sociale normen binnen de maatschappij worden geconstrueerd en weerspiegeld door de media (Shildrick, 2007). Inaccurate mediarepresentaties spelen bijgevolg een belangrijke rol in het bestendigen van het heersend stigma (Johanssen & Garrisi, 2020; Olson, 2018; Proost, 2021; Stoffelen & Schaafsma, 2015). Dit kan gevolgen hebben voor iemands zelfperceptie en zijn relatie met anderen in de samenleving (Johanssen & Garrisi, 2020). De wijze waarop mensen met een beperking worden afgebeeld in de media kan een aanzienlijke invloed hebben op hun kwaliteit van bestaan. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat de attitude van begeleiders en familieleden van mensen met een beperking vaak gekenmerkt wordt door deze stereotiepe beelden (Cuskelly & Bryde, 2009; De Wit et al., 2022; Schaafsma et al., 2017). Omwille van het feit dat mensen met een beperking zich vaak in een afhankelijkheidspositie bevinden, is de attitude van begeleiders en familieleden betreffende seksualiteit en relaties heel bepalend (De Wit et al., 2022; Rushbrooke et al., 2014). Het heeft een impact op de manier waarop mensen met een beperking hun behoefte aan relaties, intimiteit en seksualiteit invullen, wat bijgevolg opnieuw een deel van hun identiteit en levenskwaliteit bepaalt (Defauw, 2018; Schaafsma et al., 2017).

Het onderzoek van Olson (2018) stelt dat er een gebrek is aan acteurs in de media die zelf een beperking hebben en de ervaringen begrijpen. Slechts 5% van de personen met een beperking in Amerikaanse films en televisieprogramma's hebben daadwerkelijk een beperking. De overige 95% wordt gespeeld door acteurs zonder beperking (Olson, 2018). Dit kan volgens Olson een verklaring zijn waarom de huidige media doordrongen zijn van stereotiepe beelden en misvattingen over mensen met een beperking. Dergelijke mediarepresentaties hebben vaak een link met validisme (*ableism*) omdat mensen zonder een beperking zich voorstellen hoe het zou kunnen zijn om een beperking te hebben (Johanssen & Garrisi, 2020). Hierbij

stellen Johanssen en Garrisi (2020) dat mediabeelden over beperkingen niet gaan over mensen met een beperking maar over de ingebeelde angsten en bezorgdheden betreffende deze beperkingen volgens personen zonder een beperking. In de Vlaamse televisiewereld zijn er echter ook programma's waarin mensen met een beperking centraal staan, zoals *Down the road*. Desondanks stelt Olson (2018) dat er een gebrek is aan studies over mediarepresentaties van (mensen met) het syndroom van Down.

De interpretatie van ons lichaam en seksualiteit wordt mede bepaald door de bestaande kennis en de betekenis die anderen, waaronder de media, eraan geven (Blockmans, 2021). Een essentiële vraag is of mensen met en zonder beperking dezelfde betekenissen geven aan televisiebeelden van beperkingen, en seksualiteit en relaties in het bijzonder (Goggin, 2009; Vertoont, 2017). Ondanks dat mensen met en zonder beperking vaak naar dezelfde televisieprogramma's kijken, kunnen ze op andere dingen focussen en daardoor andere dingen opmerken (De Graaf & Maris, 2014). Bovendien stellen Stoffelen en Schaafsma (2015) dat "als het gaat over seksualiteit bij mensen met een verstandelijke beperking wordt er veel óver hen gepraat maar nauwelijks mét hen" (p. 18). Dit onderstreept het belang van luisteren, erkenning, samenwerking en de actieve betrokkenheid van mensen met een beperking in onderzoek (Goethals et al., 2017; Goggin, 2009).

Op basis van de literatuurstudie en de probleemstelling zijn drie onderzoeksvragen opgesteld. De onderzoeksvragen worden enerzijds geformuleerd vanuit de invloed van mediarepresentaties op de mate waarin mensen met een beperking invulling kunnen geven aan hun seksuele en/of relationele behoeften. Anderzijds vertrekkend vanuit de tekorten in eerdere onderzoeken. Bovendien benadrukt de probleemstelling meermaals het belang en de relevantie van de stem van mensen met een beperking zelf. Op basis van deze invalshoeken zijn de volgende onderzoeksvragen opgesteld:

1. Welke mediabeelden met betrekking tot de overkoepelende thema's "relaties" en "seksualiteit" zijn aanwezig in het televisieprogramma *Down the road*?
2. Op welke manier worden mediabeelden met betrekking tot de overkoepelende thema's "relaties" en "seksualiteit" benaderd en behandeld in het televisieprogramma *Down the road*?
3. Wat zijn de perspectieven van mensen met een (verstandelijke) beperking op mediabeelden van het televisieprogramma *Down the road* waarin de thema's "relaties" en "seksualiteit" centraal staan?

DEEL 3: METHODOLOGIE

1. Case study: Down the road

Heale en Twycross (2018) definiëren een *case study* als een grondige studie van een persoon, een groep mensen of een eenheid. In deze masterproef staat het grondig bestuderen en analyseren van het televisieprogramma Down the road centraal.

De keuze voor dit programma kan vanuit verschillende invalshoeken worden beargumenteerd. Ten eerste is er een gebrek aan studies over mediarepresentaties van (mensen met) het syndroom van Down (Olson, 2018). Daarnaast haalt het programma stevast hoge kijkcijfers, wat suggereert dat het een aanzienlijke publieke belangstelling genereert (Wikipedia, z.d.-a). Tegelijkertijd staan er ook mensen kritisch tegenover het programma en de manier waarop mensen met een beperking in beeld worden gebracht (Hoet, 2023; Vandelanotte, 2023). Ten slotte zijn de thema's seksualiteit, intimiteit en relaties prominent aanwezig.

2. Kwalitatief onderzoek

Om data te verzamelen en te analyseren, maakt deze masterproef gebruik van een analyse van beelden en focusgroepen als kwalitatieve onderzoeksmethoden. Het doel van dit kwalitatief onderzoek is enerzijds om mediabeelden te selecteren en te analyseren uit het programma Down the road waarin relaties en seksualiteit centraal staan. Anderzijds probeert dit onderzoek diepgaand inzicht te verwerven in de subjectieve betekenissen van mensen met een beperking met betrekking tot deze mediabeelden. Kwalitatief onderzoek creëert mogelijkheden om de complexiteit en betekenis van deze mediabeelden beter te begrijpen (Bogdan & Biklen, 2014). Met behulp van focusgroepen wordt geprobeerd de perspectieven van individuen met een ondersteuningsbehoefte te beschrijven, te interpreteren en te begrijpen. Bijgevolg ligt de focus niet op generalisatie van de bevindingen naar de gehele populatie (Bogdan & Biklen, 2014; Fossey et al., 2002).

3. Dataverzameling

3.1 Selectie en transcriptie van mediabeelden uit Down the road

Aangezien er in deze masterproef gefocust wordt op mediabeelden over seksualiteit en relaties in Down the road, is de eerste stap het in kaart brengen van deze mediabeelden. In de periode van september tot en met december 2023 werden alle afleveringen van alle afgeronde seizoenen (één tot en met zes) van Down the road bekeken. Via een deductieve benadering, gebaseerd op de informatie en verwachtingen uit de literatuurstudie en de probleemstelling, werden er op basis van de overkoepelende thema's relaties en seksualiteit

fragmenten geselecteerd. Fragmenten werden in het onderzoek opgenomen als ze verwezen naar relaties, seksualiteit, intimiteit, liefde, kinderwens, trouwen en/of samenwonen. Het bekijken van de zes seizoenen leverde 146 fragmenten op waarin minstens één van deze onderwerpen werd vermeld. In [Bijlage 1](#) wordt een overzicht gegeven van het aantal geselecteerde fragmenten per aflevering en per seizoen.

De geselecteerde fragmenten werden onmiddellijk getranscribeerd tijdens het bekijken van de afleveringen. Het transcriberen gebeurde grotendeels op basis van de ondertitels van de afleveringen. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat de ondertitels niet altijd een exacte weergave zijn van wat er daadwerkelijk gezegd wordt. Intonatie, lichaamstaal, non-verbale gedragingen en -communicatie worden hierdoor buiten beschouwing gelaten. Hoewel de ondertitels geen exacte weergave zijn van de werkelijkheid, weerspiegelen ze wel in zekere mate de keuze van de programmamakers (Depuydt, 2023).

3.2 Focusgroepen

Om de perspectieven van mensen met een (verstandelijke) beperking te verkennen, is het essentieel om op een betrokken wijze in interactie te gaan met hen (Vertoont, 2017). Met behulp van focusgroepen wordt geprobeerd om hun perspectieven, geleefde ervaringen en betekenissen met betrekking tot de geselecteerde mediabeelden in kaart te brengen.

Een focusgroep is een soort collectief interview waarin groepsinteractie een centrale rol speelt (Roets & Van Hove, 2014a). De dynamische interactiemogelijkheden worden in focusgroepen ten volle benut om zo een diepgaand inzicht te verwerven. Roets en Van Hove (2014a) stellen dat focusgroepen vertrouwen op de zelfstimulerende kracht van de groep om data te genereren die op andere manieren misschien niet beschikbaar zijn.

De oorspronkelijke bedoeling van het onderzoek was om personen uit verschillende organisaties en contexten samen te brengen in de focusgroepen. Rekening houdend met de praktische haalbaarheid werden daarom enkel organisaties voor mensen met een verstandelijke beperking in de provincies West- en Oost-Vlaanderen gecontacteerd. Desalniettemin bleek de uitvoering hiervan om verschillende redenen niet haalbaar. Ten eerste bleek het niet eenvoudig om personen vanuit verschillende regio's samen te brengen. Voornamelijk het zoeken naar een geschikte locatie en data, rekening houdend met de individuele (ondersteunings)behoeften, was niet evident. Daarnaast is het gevoel van (emotionele) veiligheid een belangrijk aspect om rekening mee te houden. Dit werd benadrukt tijdens een afstemmingsgesprek met het cliëntondersteunend team van Duinhelm vzw, een grootschalige organisatie voor mensen met een beperking (J. Van Eycken & C. Lestienne, persoonlijke communicatie, 13 december 2023). Het cliëntondersteunend team vroeg zich af

in welke mate focusgroepen veilig genoeg zullen aanvoelen om over dergelijke thema's in gesprek te gaan. Naar hun gevoel konden andere onderzoeksmethoden, zoals diepte-interviews, deze emotionele veiligheid meer garanderen.

Ondanks de bedenkingen met betrekking tot de focusgroepen, werd in overleg met mijn promotor besloten om deze als onderzoeksmethode te behouden (E. De Schauwer, persoonlijke communicatie, 10 januari 2024). Focusgroepen kunnen dankzij de interacties tussen de participanten in bepaalde opzichten andere informatie opleveren dan een afzonderlijk interview met elke participant (Roets & Van Hove, 2014a). Bovendien zijn de focusgroepdynamiek en de onderlinge interacties moeilijk te evenaren via klassieke interviewtechnieken met één enkele geïnterviewde (Roets & Van Hove, 2014a). Daarnaast onderschreef het cliëntondersteunend team van Duinhelm vzw het belang van een vertrouwelijk en duidelijk kader tijdens de focusgroepen (J. Van Eycken & C. Lestienne, persoonlijke communicatie, 13 december 2023). Om hieraan tegemoet te komen, werd er beslist om focusgroepen te organiseren per organisatie. Het feit dat de personen elkaar reeds kennen, kan meer vertrouwd en bijgevolg veilig aanvoelen. Mogelijk heeft dit een positieve invloed op de groepsdynamiek en de onderlinge interacties. Desalniettemin is het cruciaal om een vertrouwelijke omgeving te creëren aangezien de participanten geen vreemden zijn van elkaar en in de toekomst hoogstwaarschijnlijk contact zullen blijven hebben.

3.2.1 Participanten focusgroepen

3.2.1.1 Aanbevolen groepsgrootte

Een focusgroep bestaat doorgaans uit zes tot tien personen, waarbij de groepsgrootte van cruciaal belang is (Roets & Van Hove, 2014a). Te veel groepsleden kunnen het moeilijker maken om iedereen evenveel inspraak te geven en kunnen als onveilig worden ervaren. Tegelijkertijd kan een te kleine focusgroep te weinig stimulans krijgen waardoor de interacties star verlopen (Roets & Van Hove, 2014a). Vanuit die invalshoeken wordt er in dit onderzoek geopteerd voor een groepsgrootte van ongeveer zes personen per focusgroep.

3.2.1.2 Participantenwerving

In het kader van de focusgroepen werden in totaal dertien organisaties voor (jong)volwassenen met een verstandelijke beperking in West- en Oost-Vlaanderen gecontacteerd. Naast een mail waarin het onderzoek werd toegelicht, werden ook een flyer en een audiovisueel filmpje toegevoegd. Hierdoor is de informatie en uitnodiging tot deelname toegankelijk voor zowel personen die lezend, beeldend als horend ingesteld zijn. Dit sluit aan bij het concept *Universal Design* dat een brede waaier aan mogelijkheden biedt om informatie

aan te reiken (Onze Nieuwe Toekomst, z.d.-a). De verstuurde mail en flyer zijn opgenomen in [Bijlage 2](#).

Bij het rekruteren van de participanten worden er een aantal inclusiecriteria vooropgesteld:

- 1) De deelnemers zijn op het moment van de focusgroepen minstens achttien jaar.
- 2) De deelnemers hebben een cognitieve ondersteuningsbehoefte. Ook deelnemers met bijkomend een andere ondersteuningsbehoefte (comorbiditeit) kunnen deelnemen aan de focusgroepen.
- 3) De deelnemers zijn in staat om hun toestemming te geven voor het onderzoek. Indien nodig, wordt er toestemming gevraagd aan de bewindvoerder van de deelnemer in kwestie.

Deze inclusiecriteria zijn bedoeld om een zo breed mogelijk publiek aan te spreken, waarbij gender, seksuele oriëntatie, etniciteit, klasse, religie en eventuele comorbiditeiten buiten beschouwing worden gelaten. Daarnaast wordt er rekening gehouden met de leeftijd van de deelnemers en de mate waarin ze zelf (of onder bewindvoering) toestemming kunnen geven, met als doel de complexiteit van het toestemmingsformulier te beperken. Om de toegankelijkheid en begrijpbaarheid van het toestemmingsformulier te vergroten, maakt dit onderzoek gebruik van een toestemmingsformulier dat eerder werd vormgegeven in samenwerking met enkele kernleden van Onze Nieuwe Toekomst vzw, een *self-advocacy* beweging van en voor mensen met een verstandelijke beperking (Onze Nieuwe Toekomst, z.d.-b). Voorafgaand aan de eerste focusgroep werd het toestemmingsformulier individueel en mondeling doorgenomen met elke deelnemer. Daarnaast werden de definitieve flyer en het toestemmingsformulier ter volledigheid bezorgd aan de ouders/voogd van de deelnemers. De ondertekende toestemmingsformulieren zijn geanonimiseerd en opgenomen in [Bijlage 3](#).

3.2.1.3 Beschrijving participanten

Op basis van de interesse voor en de respons op de uitnodiging voor het onderzoek namen er zes leden van de organisatie Brake-Out van Konekt vzw deel aan de focusgroepen. Om de anonimiteit en privacy van de participanten te garanderen, worden hun namen nooit vermeld.

Brake-Out is een driejarig leerprogramma aangeboden door Konekt vzw. De talent- en leertrajecten van Brake-Out zijn bedoeld voor jongvolwassenen tussen 18 en 30 jaar oud met een cognitieve ondersteuningsbehoefte (Konekt, z.d.).

Een eerste kennismaking met Brake-Out vond plaats begin februari 2024. Tijdens deze kennismaking werd het masterproefonderzoek kort toegelicht aan alle cursisten van Brake-

Out Gent. Daarna werd het onderzoek grondiger toegelicht aan een kleiner groepje geïnteresseerden. In overleg met de coaches van Brake-Out en de geïnteresseerde deelnemers werden er drie data voorgesteld voor de focusgroepen. Rekening houdend met de haalbaarheid hiervan, vonden deze telkens plaats op vrijdagmiddag (maart 2024) en op de locatie van Brake-Out Gent. Op basis hiervan werd de flyer aangepast en opnieuw gedeeld met de participanten, hun ouders/voogd en de organisatie.

In totaal namen zes personen deel aan het onderzoek. De deelnemers variëren in leeftijd (20-27 jaar), gender (4 mannen, 2 vrouwen) en ondersteuningsbehoefte (verstandelijke beperking, syndroom van Down, autismespectrumstoornis, epilepsie, fysieke beperking). Verder hadden vijf participanten alle afleveringen van Down the road reeds gezien. Eén participant had nog geen enkele aflevering bekeken. Daarnaast was er ook één participant die een deelnemer van Down the road persoonlijk kent.

3.2.2 Uitwerking focusgroepen

In maart 2024 vonden er drie focusgroepen plaats in samenwerking met Brake-Out. Het aantal focusgroepen werd bepaald op basis van het aantal geselecteerde mediabeelden uit Down the road over relaties en seksualiteit. Om zo duidelijk en overzichtelijk mogelijk te werk te gaan, werd er per focusgroep een selectie van fragmenten uit twee seizoenen van Down the road bekeken en besproken.

Voor elke focusgroep werd er een focusgroepleidraad opgesteld, gebaseerd op het model van Krueger en Casey (2009). Dit model benadrukt het belang van de hoeveelheid en de soorten vragen om het gesprek te modereren en te faciliteren (Roets & Van Hove, 2014a). Een weergave van dit model is te vinden in [Bijlage 4](#) (Krueger & Casey, 2009; Roets & Van Hove, 2014a, p. 174).

Het verloop van de focusgroepen bestond uit zeven stappen, gebaseerd op bovengenoemd model van Krueger en Casey (2009). In de eerste stap wordt de focusgroep voorbereid en klaargezet. Daarna heet de onderzoeker de participanten welkom en wordt de brede context van de focusgroep toegelicht. In een volgende stap staat de onderzoeker stil bij een aantal “basisregels” om de privacy, anonimiteit en een vertrouwelijke sfeer te garanderen. Verder start elke focusgroep met een aantal eenvoudige, directe openingsvragen om het ijs te breken. Daarna worden de geselecteerde fragmenten bekeken en besproken. Indien de dialoog vastloopt, faciliteert de onderzoeker het proces. Ter afronding wordt er gepolst naar de ervaringen en gevoelens van elke deelnemer met betrekking tot de focusgroep. Tot slot bedankt de onderzoeker de participanten voor hun deelname en inbreng. Een uitgebreide versie van de verschillende stappen per focusgroep is opgenomen in [Bijlage 5](#).

4. Data-analyse

4.1 Thematische analyse

Om de data uit de geselecteerde fragmenten en de focusgroepen te analyseren en te verwerken, wordt er gebruik gemaakt van thematische analyses. Thematische analyse in dit onderzoek is een analyse van de belangrijkste coderingen en thema's die naar voren komen in enerzijds Down the road en anderzijds de focusgroepen met betrekking tot de overkoepelende thema's relaties en seksualiteit (Roets & Van Hove, 2014b).

Een thematische analyse is een vorm van kwalitatieve analyse op basis van tekstuele data, zoals de transcripties van de geselecteerde fragmenten en de transcripties van de focusgroepen (Roets & Van Hove, 2014b). Howitt en Cramer (2008) onderscheiden drie fasen in een thematische analyse: transcriptie, analytische inspanning en het identificeren van thema's. Tabel 2 licht de verschillende fasen theoretisch toe. Het is echter belangrijk om te vermelden dat flexibiliteit en iteratie centraal staan in een thematische analyse (Defauw, 2018). Hierdoor zijn de fasen, in tegenstelling tot de beschrijving in aparte fasen in Tabel 2, niet strikt afgebakend maar worden ze gekenmerkt door een voortdurende herhaling en wisselwerking tot het eindresultaat bereikt is. In het eindresultaat moet de analyse zo goed mogelijk aansluiten bij de gegevens (Roets & Van Hove, 2014b).

Fase thematische analyse (Howitt & Cramer, 2008)	Toelichting fase (Roets & Van Hove, 2014b)
1. Transcriptie	Door de gegevens zelf te verzamelen, zelf te transcriberen en een aantal keren te lezen en te herlezen, raakt de onderzoeker vertrouwd met de data.
2. Analytische inspanning	De analytische inspanning is het werk dat een onderzoeker aan de tekstuele data verricht om de uiteindelijke thema's te genereren. In deze fase wordt de inhoud van kleine hoeveelheden gegevens gecodeerd.
3. Thema-identificatie	In de derde fase wordt er geprobeerd om, aan de hand van de coderingen, de overkoepelende thema's en subthema's te identificeren die de belangrijkste kenmerken van de gegevens beschrijven. Elk thema moet nauwkeurig gedefinieerd en afgebakend worden van andere thema's.

Tabel 2. Fasen van een thematische analyse

In de eerste fase werden alle afleveringen van Down the road geanalyseerd, relevante fragmenten geselecteerd en getranscribeerd. Daarnaast werd er data verzameld aan de hand van de focusgroepen, waarbij de geluidsopnames van de focusgroepen met toestemming van de participanten werden getranscribeerd. Door de fragmenten en focusgroepen zelf te transcriberen en deze meermaals te bekijken en te lezen, werd een duidelijk zicht op de gegevens uit de geselecteerde fragmenten en de focusgroepen verkregen. Deze grondige kennis van de verzamelde data is essentieel voor de tweede fase van een thematische analyse, namelijk de analytische inspanning (Roets & Van Hove, 2014b).

In de fase van de analytische inspanning werden de transcripties van de geselecteerde fragmenten en de focusgroepen gecodeerd. Om tot de meest gedetailleerde coderingen te komen, wordt er in dit onderzoek systematisch en regel per regel doorheen elke transcriptie gegaan om zo de coderingen toe te kennen. Een codering is een label om de inhoud van één of meerdere regels uit de transcripties te beschrijven (Roets & Van Hove, 2014b). Het legt als het ware de essentie van elke passage vast. Na het initiële codeerproces werden alle transcripties en bijbehorende coderingen opnieuw gelezen. Op basis hiervan werden coderingen toegevoegd, gecombineerd of aangepast.

In de derde fase wordt er geprobeerd om aan de hand van de coderingen de overkoepelende thema's te identificeren die de belangrijkste kenmerken van de gegevens beschrijven (Roets & Van Hove, 2014b). Hiervoor werden alle coderingen grondig onder de loep genomen en werd er op zoek gegaan naar patronen tussen de coderingen. Om dit te doen, werden alle coderingen per analyse op een apart blaadje geschreven. Het meermaals verplaatsen en ordenen van deze blaadjes op basis van gelijkenis resulteerde in het categoriseren van de coderingen in betekenisvolle groepen (Roets & Van Hove, 2014b). In een volgende stap moeten alle groepen van coderingen gelabeld en nauwkeurig gedefinieerd worden. Hierbij is het van groot belang dat elk thema afgebakend wordt van de andere thema's (Roets & Van Hove, 2014b). De thema's en bijbehorende coderingen werden afgestemd en verfijnd op basis van feedback van mijn promotor (E. De Schauwer, persoonlijke communicatie, 15 april 2024, 4 mei 2024). Roets en Van Hove (2014b) geven aan dat in dialoog gaan hierover een waardevolle stap is in het verfijnen van de analyses.

Een thematische analyse in dit onderzoek dient als een manier om de hoeveelheid en complexiteit van de data te verwerken en te ordenen (Roets & Van Hove, 2014b). De geselecteerde fragmenten vormen namelijk het vertrekpunt voor de focusgroepen waarin er gepolst wordt naar de perspectieven van mensen met een (verstandelijke) beperking op deze mediabeelden. Tijdens de focusgroepen is het niet mogelijk en niet aangewezen om alle geselecteerde fragmenten (n=146) te bekijken, te bespreken en te analyseren. Dankzij de

thema's en coderingen die de thematische analyse oplevert, kan er bewust gekozen worden om fragmenten te selecteren die een breed en rijk scala aan informatie kunnen opleveren (Roets & Van Hove, 2014b). Er werd per focusgroep ongeveer twee uur tijd gerekend, waardoor er naar schatting ongeveer vier fragmenten bekeken en besproken konden worden. Alle fragmenten werden meermaals grondig onder de loep genomen om te bepalen welke fragmenten er in de focusgroepen aan bod komen. Opvallend hierbij is dat bepaalde fragmenten meer diverse thema's en coderingen omvatten dan anderen. De uiteindelijke selectie bestaat uit fragmenten die meerdere, diverse coderingen en thema's doorgronden. Door een combinatie van korte en langere fragmenten en de verwevenheid tussen bepaalde fragmenten, konden er in totaal vijftien fragmenten grondig besproken worden tijdens de focusgroepen. Dit is ongeveer 10% van het totaal aantal geselecteerde fragmenten. Bovendien bestaat de definitieve selectie uit mediabeelden die onafhankelijk van andere fragmenten en voorkennis over het programma kunnen bekeken worden.

4.2 Thematische analyse mediabeelden: coderingen en thema's

Op basis van de thematische analyse met betrekking tot de geselecteerde fragmenten uit Down the road en feedback van mijn promotor, werden er 21 coderingen onderverdeeld in 5 overkoepelende thema's (E. De Schauwer, persoonlijke communicatie, 15 april 2024). Tabel 3 toont een weergave van deze coderingen en thema's.

Code (n=21)	Thema (n=5)
- Wens/droom - Trouwen - Kinderen - Wonen	Toekomstperspectief
- Reactie van en relatie met ouder(s) - Reactie van begeleiding en relatie met begeleiding - Reactie van deelnemers - Alleen zijn/voelen	Sociale context
- Seks - Samen slapen - Kussen en knuffelen - Versieren	Intimiteit
- Verlangen naar (liefdes)relatie - Verliefdheid - Relatie - Relatiebreuk - Liefde niet wederzijds	Relatiedynamieken

- Liefdesrelatie ↔ vriendschapsrelatie	
- Beperking - Seksuele oriëntatie - Gender(identiteit)	Intersectionaliteit

Tabel 3. Coderingen en thema's mediabeelden Down the road op basis van thematische analyse

4.3 Thematische analyse focusgroepen: coderingen en thema's

Op basis van de thematische analyse met betrekking tot de focusgroepen en feedback van mijn promotor, werden er 20 coderingen onderverdeeld in 5 overkoepelende thema's (E. De Schauwer, persoonlijke communicatie, 4 mei 2024). Tabel 4 toont een weergave van deze coderingen en thema's.

Code (n=20)	Thema (n=5)
- Wens/droom - Kinderen - Wonen	Toekomstperspectief
- Reactie van en relatie met ouder(s) - Alleen zijn/voelen - Verliefd op begeleiding/leerkracht - Peer(s) (support)	Sociale context
- Seks - Samen slapen - Kussen en knuffelen - Romantiek	Intimiteit
- Verliefdheid - Relatie(vorming) - Relatiebreuk - Onbeantwoorde liefde - Liefdesrelatie ↔ vriendschapsrelatie	Relatiedynamieken
- Beperking - Seksuele oriëntatie - Gender(identiteit) - Leeftijd	Intersectionaliteit

Tabel 4. Coderingen en thema's focusgroepen op basis van thematische analyse

DEEL 4: ONDERZOEKSRESULTATEN

De onderzoeksresultaten zijn opgedeeld in twee delen. Het eerste deel gaat dieper in op de coderingen en thema's die centraal staan in mediabeelden van Down the road met betrekking tot relaties en seksualiteit (Tabel 3). In het tweede deel staan de perspectieven van personen met een (cognitieve) ondersteuningsbehoefte op de geselecteerde mediabeelden centraal (Tabel 4). De thema's en coderingen uit zowel de fragmenten als de focusgroepen worden besproken en geïllustreerd aan de hand van citaten en voorbeelden uit de transcripties. De transcripties van de mediabeelden uit Down the road (opgedeeld per codering en thema) en de focusgroepen zijn ter beschikking en werden gedeeld met Prof. dr. Elisabeth De Schauwer (vakgroep Orthopedagogiek Universiteit Gent).

1. Mediabeelden Down the road

1.1 Toekomstperspectief

Het thema "toekomstperspectief" omvat de coderingen "**wens/droom**" (n=13), "**trouwen**" (n=18), "**kinderen**" (n=6) en "**wonen**" (n=10). In totaal bevatten 31 geselecteerde fragmenten minstens één van deze coderingen. De coderingen zijn gerelateerd aan verlangens en vooruitzichten voor de toekomst van de deelnemers uit Down the road met betrekking tot relaties en seksualiteit.

De voorstellingen van Kevin en Geoffrey omvatten reeds een uitdrukkelijke **wens** met betrekking tot relaties, met name: het vinden van een partner tijdens de reis. Dit toont aan dat relaties een belangrijk deel uitmaken van de reis, het televisieprogramma en de deelnemers (hun zoektocht naar) hun identiteit. Daarnaast wordt een onderscheid gemaakt tussen dromen, wensen, realiteit en toekomst. Zowel in het tweede als in het zesde seizoen doet een deelnemer de uitspraak: "Dromen zijn bedrog." Maarten vertelt dat hij geen onderscheid kan maken tussen de realiteit en dromen. Dromen over trouwen, kinderen, seks en relaties ziet hij liever in de realiteit gebeuren. Voor Anneleen daarentegen zijn haar dromen gelijkgesteld aan haar toekomstbeeld, zoals op het gebied van samenwonen met een partner.

Fragment 123: Seizoen 6 – Aflevering 1 – ca. 26 min 45 s

Enkele deelnemers hebben gedetailleerde toekomstplannen op het gebied van **trouwen**. Lore wil trouwen in Duitsland. Kevin heeft een duidelijk beeld van de manier waarop hij zijn toekomstige partner ten huwelijk wil vragen. Jaimie en Sophie vertellen over hoe ze hun huwelijksfeest zouden vormgeven: een groot feest met een aantal optredens. Ellen en Isa hebben een gesprek over trouwplannen, een trouwfeest en bruidsmeisjes. Tot slot doet Michaël een huwelijksaanzoek tijdens een parachutesprong. Samen met andere deelnemers bereidt hij het aanzoek voor om zijn partner Laurence tijdens de vrije val ten huwelijk te vragen.

Fragment 146: Seizoen 6 – Aflevering 8 – ca. 31 min 20 s

Verschillende deelnemers geven aan dat het hebben van een **kinderwens** niet voor de hand liggend is. Om dit te duiden worden er verschillende werkwoorden gebruikt: willen, kunnen en mogen. Lisa zegt dat ze geen kinderen *wil* “omdat ze niet *wil* dat ze worden zoals zij”. Hélène daarentegen *wil* graag een kindje dat op haar lijkt. Het werkwoord “willen” impliceert dat de deelnemers een weloverwogen beslissing kunnen maken over hun kindwens, in overleg met anderen en met ondersteuning van een sociaal en/of professioneel netwerk. Yens vertelt dat hij geen kinderen *kan* krijgen vanwege zijn beperking. Het werkwoord “kunnen” verwijst naar het al dan niet hebben van bepaalde competenties om kinderen te *kunnen* krijgen en op te voeden. Bovendien is het belangrijk om te vermelden dat deze vaardigheden aangeleerd kunnen worden en wat iemand *kan* veranderlijk is. Martijn benadrukt dat er veel komt kijken bij de opvoeding van een kind, zoals pap geven en verschonen. Ondanks dat hij dit allemaal (nog) niet *kan*, stelt hij zich de volgende vragen: “Maar ik moet het toch kunnen leren? En van wie zou ik het kunnen leren? En hoe? Ik kan het niet maar ik wil het toch leren.” Down the road besteedt echter geen aandacht aan hoe de deelnemers deze vaardigheden kunnen aanleren en/of welke ondersteuning ze daarbij nodig zouden hebben. Daarnaast zegt Ellen dat ze geen kinderen *mag* krijgen. Anneleen vergelijkt zichzelf met haar broer en zus die wel kinderen *mogen* krijgen, terwijl zij dat niet *mag*. Het werkwoord “mogen” staat in deze gevallen in relatie tot een sociale context waarbij iets of iemand anders in de plaats van de deelnemers bepaalt of ze al dan niet kinderen *mogen* krijgen. Aangezien er niet dieper wordt ingegaan op deze uitspraken, is het moeilijk te doorgronden wie of wat bepaalt dat de deelnemers al dan niet kinderen mogen krijgen.

Verder maken de fragmenten duidelijk dat sommige deelnemers op andere manieren proberen om aan deze behoefte te voldoen. Dit doen ze door zorg te verlenen aan baby's en kinderen uit hun ruimer netwerk of door zich voor te stellen hoe het is om een kind te hebben. Yens doet samen met zijn partner alsof ze een kindje hebben door over haar buik te wrijven.

Fragment 35: Seizoen 2 – Aflevering 3 – ca. 34 min 36 s

Het toekomstperspectief op het gebied van **wonen** wordt op verschillende manieren ingevuld door de deelnemers. Doorheen de afleveringen komt er een variatie aan mogelijke woonvormen aan bod: zelfstandig wonen, samenwonen met een partner en begeleid/beschut wonen. Elk seizoen verblijven de deelnemers gedurende een aantal dagen zelfstandig in een vakantiewoning, zonder de reisbegeleiders. Deze periode brengt bij enkele deelnemers onwetendheid, twijfels en angst met zich mee. Tijdens het vierde seizoen wonen Kevin en Lisa, die al een tijdje een koppel vormen, een aantal dagen zelfstandig. Het afscheid van de reisbegeleiders roept bij hen zowel tranen van geluk als van angst op. Tijdens het zelfstandig samenwonen doen ze boodschappen, gaan ze op restaurant en slapen ze samen. In het algemeen beschrijven de deelnemers hun toekomstplannen op het vlak van wonen minder concreet en eerder als iets voor op lange termijn.

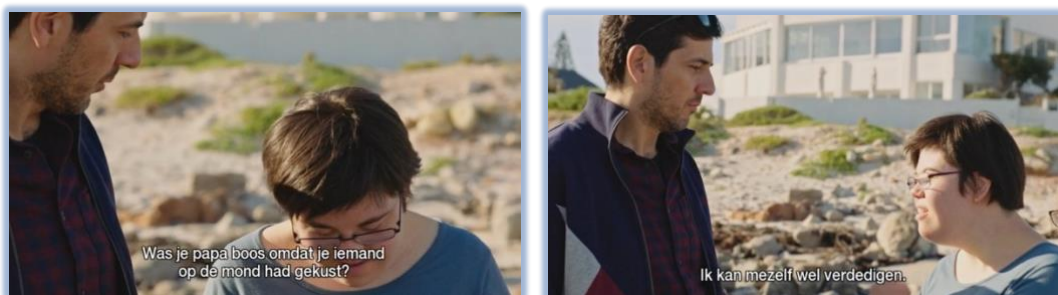
Fragment 86: Seizoen 4 – Aflevering 4 – ca. 7 min 00 s

1.2 Sociale context

De coderingen “**reactie van en relatie met ouder(s)**” (n=18), “**reactie van en relatie met begeleiding**” (n=39), “**reactie van deelnemers**” (n=23) en “**alleen zijn/voelen**” (n=20) zijn ondergebracht in het thema “sociale context”. In totaal bevatten 75 geselecteerde fragmenten

minstens één van deze coderingen. Het thema sociale context legt de nadruk op de menselijke verbindingen en sociale interacties binnen verschillende contexten.

De **ouder(s)** hebben een aanzienlijke invloed op de manier waarop de deelnemers relaties en seksualiteit beleven en invullen. Ze spelen een cruciale rol bij het geven van advies en het verlenen van toestemming op relationeel en seksueel vlak. De moeder van Lore benadrukt “dat ze met haar voetjes op de grond moet blijven” en “niet mag beginnen te zweven” op relationeel vlak. Kevin en Pieter geven aan dat ze hun seksuele verlangens eerst moeten bespreken met hun ouders. Indien ze geen toestemming hebben van hen, dan mogen ze geen seks hebben. Deze toestemming blijkt ook op het gebied van samen slapen belangrijk te zijn. Dieter zegt dat Isa en Simon moeten bespreken met hun ouders of ze al dan niet samen mogen slapen. Evert spreekt over de beslissing die zijn ouders hebben genomen in de relatie met zijn ex-partner. De mama van Evert geeft aan dat ze het als ouders zo gewoon zijn om te beslissen in de plaats van hun kinderen, maar vraagt zich tegelijkertijd af of dit wel de juiste aanpak is. Deze goedbedoelde adviezen van de ouders worden soms in vraag gesteld door de deelnemers. Volgens Julie is het niet nodig dat haar papa haar beschermt op relationeel vlak aangezien ze zichzelf kan verdedigen. Charlotte daarentegen begrijpt het (over)beschermend gedrag van haar ouders deels omwille van haar beperking. Hélène benadrukt op het vlak van kinderen dat Martijn dit niet aan zijn ouders hoeft te vragen aangezien ze oud en wijs genoeg zijn om zelf te beslissen. Ook Michaël benadrukt dat hij samen met zijn partner beslissingen kan en mag maken op seksueel vlak: “Niet onze ouders, niet iemand anders.”

Fragment 31: Seizoen 2 – Aflevering 2 – ca. 26 min 18 s

De interacties tussen de deelnemers en **begeleiders** met betrekking tot relaties en seksualiteit vertonen enkele opvallende patronen. Ten eerste wordt in verschillende seizoenen opgemerkt dat relaties tussen de deelnemers snel lijken te ontwikkelen, zoals Dieter meerdere keren aangeeft: “[Dat hij] de indruk heeft dat het hier soms heel snel kan gaan.”

Een tweede patroon is het belang dat de begeleiding hecht aan open dialoog en begrip over relaties en seksualiteit. Dieter gaat bijvoorbeeld actief in gesprek met Charlotte en Yens om hun perspectieven op liefde, vakantieliefde en vriendschap (beter) te begrijpen.

Het derde patroon bestaat uit de reisbegeleiders die steun en relatieadvies geven aan de deelnemers. Wanneer Peter in de knoop zit met zijn gevoelens, biedt Dieter hem steun door aan te geven dat hij blij moet zijn met zichzelf. Ook adviseert Dieter Michaël om zijn seksuele verlangens de tijd te geven om te groeien, in plaats van er “direct in te vliegen”.

Tot slot wordt er enkele keren ingegaan op verliefdheid van deelnemers op (reis)begeleiders, waarbij de onmogelijkheid van dergelijke relaties wordt benadrukt. Pieter vertelt dat hij vroeger op kamp altijd verliefd werd op een begeleidster, maar dat dit niet mocht. In het tweede seizoen heeft Maarten gevoelens voor Saar. Hij haalt aan dat hij altijd op de verkeerde vrouwen valt. Saar reageert hierop dat hij op basis daarvan wel ergens weet dat er niets kan voortvloeien uit zijn gevoelens voor haar. In het zesde seizoen spreekt Sabine met Dieter over haar gevoelens voor hem. Dieter benadrukt echter dat hij deze gevoelens niet kan beantwoorden.

Fragment 21: Seizoen 1 – Aflevering 6 – ca. 30 min 52 s (links)

Fragment 135: Seizoen 6 – Aflevering 4 – ca. 50 min 9 s (rechts)

In **de reacties van de deelnemers uit Down the road** met betrekking tot relaties en seksualiteit vallen een aantal zaken op. Ten eerste geven de deelnemers elkaar steun en relatieadvies, bijvoorbeeld wanneer er gevoelens van verliefdheid ontstaan of verdwijnen.

Daarnaast uiten deelnemers soms meningsverschillen over relaties en seksualiteit. Peter en Brenda twifelen aan de oprechtheid van Jaimies gevoelens voor Sophie. Volgens hen heeft liefde meer tijd nodig en moeten ze elkaar eerst beter leren kennen. Ook verder in het seizoen maken de vrouwelijke deelnemers duidelijk dat Jaimie niet met hun gevoelens mag spelen.

Fragment 71: Seizoen 3 – Aflevering 9 – ca. 19 min 14 s

Verder komt het onderwerp **alleen zijn/voelen** meermaals terug doorheen de afleveringen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen “alleen zijn” en “alleen voelen”, aangezien niet iedereen die alleen is zich ook daadwerkelijk alleen voelt. Sommige passages associëren alleen zijn met negatieve zaken zoals eenzaamheid, jaloezie, pijn en “een stukje van mijn hart dat ontbreekt”. Sabine vertelt dat ze zich gevangen voelt en dat het lijkt alsof ze aan het vergaan is. Indien ze een relatie zou hebben, zou ze zich vrij voelen. Op basis van een vergelijking die ze maakt met haar getrouwde zus, concludeert ze dat ze zelf niets of niemand heeft. Dit illustreert dat alleen zijn/voelen in relatie staat tot een sociale context. Andere passages daarentegen associëren alleen zijn met eerder positieve aspecten zoals vrijheid, rust en privacy. Julie zegt dat ze liever vrijgezel is zodat ze haar eigen keuzes kan maken.

Daarnaast wordt alleen zijn/voelen in enkele fragmenten onlosmakelijk verbonden met het verlangen naar een relatie. Kevin vertelt dat hij een lief zoekt omdat hij niet meer alleen wil zijn. Anneleen geeft aan dat ze alleen is en zich ook alleen voelt. Vanuit dit gevoel zou ze graag een partner willen. Andere fragmenten tonen echter aan dat niet iedereen die vrijgezel is, op zoek is naar een partner of hier behoefte aan heeft.

Fragment 124: Seizoen 6 – Aflevering 1 – ca. 28 min 19 s

1.3 Intimiteit

Het thema “intimiteit” bestaat uit de coderingen “**seks**” (n=13), “**samen slapen**” (n=19), “**kussen en knuffelen**” (n=48) en “**versieren**” (n=37). In totaal bevatten 89 geselecteerde fragmenten minstens één van deze coderingen. De coderingen en fragmenten die hiernaar verwijzen bevatten manieren waarop de deelnemers uit Down the road nabijheid, contact en verbondenheid tonen.

Het onderwerp **seks** wordt door de deelnemers op verschillende manieren benaderd en besproken in Down the road. Kevin zegt: “Elk koppel moet seks hebben want dat is plezant.” Ellen vertelt dat ze op school heeft geleerd over seks maar niet dieper wil ingaan op dit onderwerp aangezien dat “onbeleefd” is. In het vijfde seizoen praten de deelnemers over het *Playboy*-magazine, een erotisch getint tijdschrift. Anne-Sophie geeft aan dat ze dat “vies” vindt.

Daarnaast keren de verschillende perspectieven op seks ook terug in de seksuele verlangens en expressies van de deelnemers. Een aantal deelnemers geven nadrukkelijk aan dat ze “helemaal klaar zijn voor seks”. Pieter vertelt dat hij vooral een nieuwsgierigheid ervaart naar het voelen en ervaren van seks. Hij zegt dat hij op de leeftijd is gekomen om seks te hebben. Ellen daarentegen zegt dat ze nog te jong is om seks te hebben. Verder geven een aantal deelnemers aan dat ze wel seks zouden willen, maar enkel als hun partner dit ook wil. Pieter vertelt dat hij het noodzakelijk vindt om met iemand over seks te kunnen praten en vindt het nodig dat ze meer begeleiding krijgen rond seksualiteit. Enkele deelnemers geven aan dat ze les krijgen over seksualiteit en veilig vrijen, waarbij er wordt verwezen naar het belang van voorbehoedsmiddelen zoals het spiraaltje, condooms en de anticonceptiepil om zwangerschap en seksueel overdraagbare aandoeningen te voorkomen. Ten slotte geven Kevin en Lisa aan dat ze geen begeleiding nodig hebben op seksueel vlak: “Begeleiding hebben we niet nodig. Dat kunnen we zelf.”

Fragment 92: Seizoen 4 – Aflevering 4 – ca. 22 min 34 s

Met betrekking tot het onderwerp **samen slapen** zijn er een aantal zaken opvallend. Ten eerste wordt samen slapen in de fragmenten vaak gelinkt aan seksualiteit. Yens vertelt dat hij niet wil samen slapen met Charlotte want als mannen en vrouwen samen slapen, gebeuren er naar zijn gevoel “rare dingen”. In een ander fragment zegt Yens dat hij samen slaapt met zijn partner, waarop Maarten reageert dat hij “geen kindjes mag maken”. Simon wil graag samen slapen met Isa, waarbij hij aangeeft dat ze verlangen naar “meer” en “iets specialers”.

Ten tweede spelen gender en seksuele oriëntatie een centrale rol in fragmenten over samen slapen. “Meisjes moeten bij meisjes slapen en jongens bij jongens”, is een uitspraak die meermaals terugkomt doorheen de verschillende seizoenen. Dieter benoemt dit als een basisregel in Down the road. Daarnaast voelt Michaël zich ongemakkelijk bij het idee om met Evert samen te slapen, aangezien Evert op mannen valt. De gedachte dat Evert verliefd zou kunnen worden op Michaël en mogelijk fysiek contact zou initiëren, wekt bij Michaël angst op en leidt tot een gevoel van bedrog tegenover zijn partner.

Ten derde zijn er een aantal koppels die (proberen) samen (te) slapen, ondanks de geldende basisregel. Vooral de relatieduur lijkt hierin een cruciale factor te zijn. Bij prille relaties geven verschillende koppels aan dat ze “het rustig aan willen doen” en “er nog niet klaar voor zijn om samen te slapen”. Samen slapen is eerder iets op lange termijn. Simon en Isa willen echter samen slapen vanaf de eerste dag dat ze een koppel vormen. De mama van Simon wijst ze op hun prille relatie: “Ik vraag me af of het niet nog een beetje te vroeg is. Wacht je daar beter niet nog een paar weekjes mee?” Daarnaast zijn Kevin en Lisa, een koppel uit het vierde seizoen, reeds een lange tijd samen. Tijdens de periode waarin ze met hun tweeën zelfstandig mogen wonen, twijfelen ze niet om samen te slapen en schuiven ze de eenpersoonsbedden tegen elkaar. Lisa zegt: “We hebben een relatie. We zijn een koppel. Kom, we laten ons niet doen. We slapen samen.” De reisbegeleiders geven aan dat Kevin en Lisa al ver staan in hun relatie en ze goed op elkaar zijn ingespeeld. Ze maken de vergelijking met een ander koppel uit het vierde seizoen: “Bij Hélène en Martijn is dat anders. Dat is nog pril.”

Fragment 69: Seizoen 3 – Aflevering 8 – ca. 3 min 44 s

In Down the road **knuffelen** de deelnemers regelmatig met elkaar, de reisbegeleiders en eventuele partners, wat aantoont dat knuffels niet exclusief zijn voorbehouden aan romantische relaties. **Kussen** op de mond daarentegen wordt meer en bijna uitsluitend geassocieerd met romantische relaties. Brenda voelt zich ongemakkelijk wanneer Peter haar op de mond kust, aangezien hij geen koppel wil zijn maar liever vrienden blijft met haar. Er zijn echter twee fragmenten die aantonen dat niet elke deelnemer kussen uitsluitend associeert met een relatie. Pieter geeft aan dat hij het begrijpt dat Lisa liever vrienden wil blijven. Tegelijkertijd stelt hij daarna aan Lisa de vraag: “Kom eens hier. Mag ik   n tongkusje?” In een ander fragment vertelt Martijn aan Dieter dat zijn partner goed kan kussen. Daarna verrast hij Dieter met een kus op de mond, zonder wederzijdse toestemming. Verschillende deelnemers geven echter aan dat kussen telkens met wederzijdse toestemming moet gebeuren en “niet te snel mag gaan”. In het algemeen praten de deelnemers open over hun ervaringen met kussen en knuffelen. In een gesprek tussen Anne-Sophie, Isa en Ellen wordt er openlijk gesproken over (tong)zoenen en hun beleving hieromtrent. Mogelijk heeft de vertrouwelijke, vriendschappelijke sfeer tussen de vrouwelijke deelnemers een invloed op het al dan niet

openhartig praten over dergelijke onderwerpen. Daarnaast vertelt Michaël over de verschillende intieme stappen die hij heeft gezet in zijn relatie: “Op date gaan, een kus geven op de kaak, een kus op de mond, elkaar vastpakken, samen douchen”, enzovoort.

Fragment 102: Seizoen 5 – Aflevering 3 – ca. 28 min 1 s

Op het gebied van **versieren** neemt Kevin aanvankelijk een afstandelijke houding aan en zegt hij dat hij nog niet bezig is met het versieren van vrouwen. Verder in het seizoen toont hij zich onrustig en zenuwachtig in het contact met vrouwen. Tegelijkertijd gedraagt hij zich als een macho: “Je moet ze goed vastnemen bij haar poep en dan moet je haar hand vasthouden.” Charlotte zegt dat ze soms flirt met Yens, wat ze omschrijft als “elkaar plagen, spelen, lachen en leuke dingen doen”. Geoffrey vertelt aan Dieter dat het belangrijk is om iemand complimenten te geven als je een goede charmeur wil zijn. Deze complimenten hebben als doel het vinden van een partner. In Down the road hebben complimenten in het algemeen betrekking op drie zaken: karaktereigenschappen, gedrag en uiterlijk. Daarnaast complimenteren de deelnemers elkaar zowel verbaal als door middel van daden. Charlotte maakt bijvoorbeeld een tekening met een hartje waarop staat: “Yens, je bent een leuke jongen.” Ook Bob deelt enkele versiertrucs met Dieter, Ellen en Ruben. Deze versiertrucs bestaan uit zichzelf optrekken aan de rand van een zwembad, stoer wandelen, cool zitten, zwieren met je haren, enzovoort. Bob stelt dat hij gemaakt is om vrouwen te versieren: “Ik weet hoe ik dat het beste aanpak. Ik ben een beetje een vrouwenversierder.” Ruben bekijkt Bobs versiertrucs maar vindt deze niet nodig. Hij geeft aan dat hij vrouwen versiert door met hen te praten, lief te zijn en naar hen te luisteren.

Fragment 98: Seizoen 5 – Aflevering 2 – ca. 31 min 37 s

1.4 Relatiedynamieken

De verschillende dynamieken die een relatie kan aannemen, zijn omschreven aan de hand van volgende coderingen: “**verlangen naar (liefdes)relatie**” (n=24), “**verliefdheid**” (n=56), “**relatie**” (n=69), “**relatiebreuk**” (n=23), “**liefde niet wederzijds**” (n=16) en “**liefdesrelatie versus vriendschapsrelatie**” (n=38). In totaal bevatten 118 geselecteerde fragmenten minstens één van deze coderingen.

Het **verlangen naar een (liefdes)relatie** uit zich op verschillende manieren: als een gemis, een wens, een hoop, een doel (van de reis) en een zoektocht. Enkele deelnemers verlangen naar een liefdesrelatie vanuit een gemis dat ze ervaren. Dit gemis kan leiden tot gevoelens van verdriet, zoals te zien is bij Lore, die huilt omdat ze nog nooit een partner heeft gehad en zich hierdoor incompleet voelt. Anderen uiten dit verlangen als een wens of hoop voor de toekomst, zoals Lisa die “hoopt hier een prins te vinden” of Martijn die gelooft dat hij zijn ware liefde wel nog tegenkomt in de toekomst. Daarnaast manifesteert dit verlangen zich bij enkele deelnemers als een expliciet doel van de reis. Geoffrey en Jaimie zien de reis als een kans om nieuwe mensen te ontmoeten en mogelijk een romantische relatie aan te gaan. Tot slot wordt het verlangen naar een relatie geuit als een actieve zoektocht naar een partner. “Ik zoek een lief”, is een uitspraak die meermaals aan bod komt tijdens verschillende afleveringen.

Fragment 72: Seizoen 3 – Aflevering 9 – ca. 22 min 54 s

In *Down the road* is **verliefdheid** een veelbesproken onderwerp, vaak uitgedrukt met metaforen zoals “vlinders”, “kriebels”, “een vonk”, “een klik” en “een boontje”. Deze metaforen worden gebruikt om de fysieke sensatie en aantrekkingskracht van verliefdheid te beschrijven.

Verliefdheid heeft een diepgaande impact op het lichaam van enkele deelnemers. Kevin voelt bijvoorbeeld kriebels in zijn benen en buik. Pieter zegt: “Op een meisje is het *dum tek tek*”, waarmee hij verwijst naar hartkloppingen. Charlotte zegt dat haar hart begint te bonken in haar keel als ze Geoffrey ziet. Ook Simon geeft aan dat hij het voelt in zijn hart wanneer deze bonkt van de liefde. Lore vertelt dat, als ze verliefd is, haar buik raar doet, haar hoofd draait en ze begint te blozen.

Verder vertellen enkele deelnemers dat ze snel verliefd worden. Maarten zegt dat hij “echt veel te rap verliefd wordt”. “Meestal na vijf dagen is de verliefdheid ook weer over”, stelt hij. Ook Julie wordt volgens haar moeder snel verliefd. Jaimie zegt dat hij heel snel verliefd wordt aangezien de liefde zijn zwakke punt is.

Tot slot omschrijven enkele deelnemers verliefdheid als “ingewikkeld”. Sophie daarentegen vindt verliefdheid “het leukste gevoel dat je kunt hebben”. Voor Brenda bestaat verliefdheid uit respect, vertrouwen en eerlijkheid. Simon gelooft dat verliefdheid mensen gekke dingen kan laten doen, zoals zijn sprong in het zwembad om zijn liefde voor Isa te tonen.

Fragment 119: Seizoen 5 – Aflevering 8 – ca. 39 min 16 s

In Down the road spelen zowel bestaande **relaties** van de deelnemers als nieuwe relaties die tijdens de reis ontstaan een centrale rol. Zowel Martijn, Yens, Charlotte, Gitte, Bob, Anne-Sophie, Ellen als Michaël hebben een relatie met iemand die ze leerden kennen voor de reis. Ze praten openlijk over hun partners en de liefde die ze voor hen voelen, zoals Gitte die haar partner “als de man van haar dromen” beschrijft. Bob vertelt dat hij het soms moeilijk heeft met zijn afstandsrelatie aangezien ze elkaar enkel op feestdagen zien. Michaël omschrijft zijn relatie als “dikke liefde, met veel vuur en pure passie.”

Ten tweede ontstaan er tijdens de reis nieuwe relaties tussen de deelnemers. In het eerste seizoen vormen zowel Lore en Kevin als Pieter en Lisa een koppel. Pieter en Lisa vertellen dat er een “klik” tussen hen ontstond. Ze verlaten bovendien de reis als koppel. In het derde seizoen vormen Jaimie en Sophie een koppel. In het vierde seizoen gaan de deelnemers uit het eerste seizoen op een “reüniereis”. Zowel Kevin en Lisa als Hélène en Martijn vormen een koppel tijdens deze reis en doen allerlei activiteiten samen als koppel. Tot slot hebben Simon en Isa een relatie in het vijfde seizoen. Ze zoeken vaak elkaars gezelschap op, kussen en knuffelen met elkaar en willen graag samen slapen.

Ten derde wordt er veel gesproken over relaties, waarbij twee opvallende zaken naar voren komen. Ten eerste wordt het belang van het tempo in een relatie benadrukt, waarbij sommige deelnemers pleiten voor een rustige, stapsgewijze opbouw van de relatie. Bob zegt: “De beste

raad die je kunt krijgen, is om het stap voor stap te doen.” Ten tweede wordt loyaliteit vaak besproken, waarbij de deelnemers het belang benadrukken van trouw zijn aan hun partner en het vermijden van gedrag dat hun partner zou kunnen kwetsen, zoals flirten of fysiek contact.

Fragment 81: Seizoen 4 – Aflevering 1 – ca. 42 min 30 s (links)

Fragment 103: Seizoen 5 – Aflevering 3 – ca. 29 min 56 s (rechts)

Verschillende fragmenten uit Down the road tonen de emotionele impact van **relatiebreuken** op de deelnemers. Deze breuken worden ervaren als pijnlijk en veroorzaken gevoelens van verdriet, afwijzing, vernedering en stress. Pieter deelt dat hij vaak wordt gedumt en er altijd sterker uitkomt, maar tegelijkertijd voelt hij wel pijn en heeft hij er moeite mee. Kevin vertelt dat “de vlinders” in zijn relatie zijn verdwenen. Charlotte voelt zich vernederd en gekwetst nadat Yens hun relatie heeft beëindigd. Sophie ervaart stress en schuldgevoelens bij het beëindigen van haar relatie met Jaimie, maar vindt het belangrijk om haar hart te volgen.

Naast deze emotionele reacties worden verschillende copingstrategieën gebruikt om met het liefdesverdriet om te gaan. Deelnemers zoeken steun bij anderen, praten over hun gevoelens en hebben soms behoefte aan tijd alleen om de situatie te verwerken. Evert vraagt bijvoorbeeld aan de anderen om hem ruimte te geven als hij zich verdrietig voelt vanwege zijn relatiebreuk.

Fragment 89: Seizoen 4 – Aflevering 4 – ca. 11 min 54 s

Dat **liefde niet altijd wederkerig** is, wordt duidelijk in verschillende fragmenten. Ten eerste kan liefde niet altijd beantwoord worden doordat de ander al een partner heeft. Daarnaast is er de complexiteit van onbeantwoorde liefde door bepaalde dynamieken, zoals gevoelens voor een reisbegeleider of Rebecca die verliefd is op Evert terwijl hij op mannen valt. Tot slot kunnen

gevoelens van onbeantwoorde liefde ontstaan wanneer de liefde niet van twee kanten komt. Isa beschouwt Ruben bijvoorbeeld als een leuk persoon, maar voelt geen romantische aantrekkingskracht tot hem.

In het algemeen gaan de deelnemers openlijk in gesprek over deze situaties en zoeken ze steun bij elkaar en bij de reisbegeleiders om met de complexiteit en emoties om te gaan. Soms kan het ook leiden tot confrontaties of het vermijden van de situatie, zoals Charlotte die wegloopt van Geoffrey vanwege zijn gevoelens die niet wederzijds zijn.

Fragment 34: Seizoen 2 – Aflevering 3 – ca. 23 min 45 s

In verschillende fragmenten wordt een onderscheid gemaakt tussen **een liefdesrelatie en een vriendschapsrelatie**. Na een relatiebreuk of in situaties waarin een deelnemer verliefd is op iemand maar een romantische relatie niet mogelijk is, wordt vriendschap vaak als een waardevol alternatief beschouwd. De discussies over dit onderscheid laten zien dat er verschillende perspectieven bestaan over wat een liefdesrelatie precies inhoudt. Sommigen beschouwen een liefdesrelatie als synoniem aan vriendschap, terwijl anderen benadrukken dat liefde een diepere en uniekere verbondenheid impliceert. Verder doet Saar een opvallende uitspraak nadat Brenda haar vertelt dat het gedaan is met Peter: “Maar vrienden zijn voor het leven en liefjes soms maar voor heel even.” Hiermee verwijst ze naar een tijdelijk karakter van liefdesrelaties in tegenstelling tot de vaak langdurige en blijvende aard van vriendschappen, wat mogelijk in contrast staat met de realiteit. Tot slot wordt benadrukt dat vriendschap ook gepaard kan gaan met elkaar graag zien, knuffels en intense gevoelens van genegenheid.

Fragment 21: Seizoen 1 – Aflevering 6 – ca. 30 min 52 s

1.5 Intersectionaliteit

De coderingen “**beperving**” (n=18), “**seksuele oriëntatie**” (n=16) en “**gender(identiteit)**” (n=9) maken deel uit van het thema “intersectionaliteit”. In totaal bevatten 38 geselecteerde fragmenten minstens één van deze coderingen. De geselecteerde fragmenten tonen de interactie tussen bepaalde identiteitsassen en relaties en seksualiteit aan.

Verschillende fragmenten belichten relaties en seksualiteit binnen de context van het hebben van een **beperving**. Enkele deelnemers geven aan dat het hebben van een beperking een belemmering vormt op het vlak van kindwens. Lore zegt: “Wij hebben [het syndroom van] Down en moeders hebben geen [syndroom van] Down. Moeders zijn anders dan wij dus dat gaat niet.” Deze passage benadrukt de verschillen tussen mensen met en zonder beperking en het niet kunnen ouder zijn/worden. Hélène daarentegen benadrukt de gelijkenissen en de sterktes: “Ik wil graag een kindje dat op mij lijkt en dat ook zelfstandig kan zijn.”

Daarnaast wordt in de zoektocht naar een partner het al dan niet hebben van een beperking vaak vermeld. Pieter vertelt dat hij vroeger verliefd was op een begeleider, maar dat dit niet mocht. Hij geeft aan dat hij is veranderd en heeft besloten om iemand met een beperking te zoeken. Het “niet mogen” verliefd zijn op iemand zonder een beperking heeft in dit geval een invloed op Pieters zoektocht naar een partner met een beperking. Stijn daarentegen geeft aan dat hij geen partner wil met het syndroom van Down. Hij wil een vriendin die van hem houdt: “De echte, ware liefde met emotie en passie.” Anneleen vertelt dat ze een partner wil met een andere beperking dan het syndroom van Down. Ze maakt gebruik van een Facebookpagina waar ze kan daten met “mensen met verschillende beperkingen”. Pieter verwijst in het eerste seizoen naar Dottie: “Een speciale datingsite voor mensen met een beperking.” Verder vertelt Michaël dat hij een vriendin heeft met een andere beperking: “Laurence is van een ander soort kaliber.” Er wordt in de fragmenten niet dieper ingegaan op deze passages. Hierdoor is het moeilijk om te doorgronden hoe de deelnemers, bewust of onbewust, beperkingen in- of uitsluiten in hun zoektocht naar een partner.

Fragment 126: Seizoen 6 – Aflevering 1 – ca. 33 min 41 s

Verschillende fragmenten uit *Down the road* bieden een diepgaande kijk op de **seksuele oriëntatie** van enkele deelnemers: de personen tot wie iemand zich seksueel en/of romantisch aangetrokken voelt. In het derde seizoen vertelt Peter aan Stijn dat hij op mannen valt. Stijn normaliseert en aanvaardt deze seksuele diversiteit: “Liefde is liefde. Dat maakt echt niet uit, wat het ook is. Alle mensen zijn gelijk. Je moet respect hebben voor de anderen.” Het verhaal van Peter illustreert een proces van zelfontdekking en acceptatie van zijn seksuele oriëntatie. Zijn worsteling met zijn gevoelens en de pogingen om zijn seksuele identiteit te onderdrukken door een relatie aan te gaan met een vrouwelijke deelnemer, weerspiegelen de complexiteit van zijn coming-outproces binnen een heteronormatieve maatschappij. De steun van anderen vormt een belangrijke troost- en krachtbron. In het zesde seizoen benadrukt Evert de uitdagingen waarmee homoseksuele personen in aanraking komen. Tijdens zijn relatie met Roxane kuste hij met een man en ontdekte toen dat hij op mannen valt. Hij vertelt dat hij zich op zijn gemak voelt in het contact met mannen, maar tegelijkertijd veel verdriet ervaart omdat het gedaan is met Roxane. Daarnaast geeft Michaël in verschillende fragmenten aan dat hij het moeilijk vindt om met Evert samen te slapen vanwege zijn homoseksualiteit. Bepaalde uitspraken van Michaël wijzen op onbegrip dat voortkomt uit heteronormativiteit: “Ik ben zo niet”, “Homo zijn zit niet in mijn aard” en “Ben jij echt gelukkig als homo?” Tot slot benadrukt een gesprek tussen Evert en Rebecca de pijn die kan ontstaan wanneer romantische gevoelens niet wederzijds zijn vanwege verschillen in seksuele oriëntatie.

Fragment 62: Seizoen 3 – Aflevering 4 – ca. 32 min 46 s

Tot slot komt **gender(identiteit)** op het vlak van relaties en seksualiteit in beperkte mate maar op een opvallende manier aan bod. Het binaire perspectief op gender komt duidelijk naar voren in verschillende gesprekken en situaties, zoals in de basisregel die stelt dat mannelijke en vrouwelijke deelnemers apart moeten slapen. Wanneer Lore en Hélène praten over haar relatie, benadrukt Lore een binaire genderopdeling waarbij mannen en vrouwen als fundamenteel verschillend worden beschouwd: “Wij komen van Venus en mannen van Mars.”

Twee fragmenten stellen het binaire denken in vraag en bieden ruimte voor genderdiversiteit. In het vijfde seizoen gaan de deelnemers naar een Ladyboy Cabaret Show, een

entertainmentshow uitgevoerd door dragartiesten. Dragartiesten zijn personen die zich (meestal) identificeren als man maar zich op vlak van genderexpressie (meestal) (tijdelijk) vrouwelijk uiten. Tijdens de show wordt Simon fictief ten huwelijk gevraagd door en krijgt hij een kus van een dragartiest. Daarnaast vertelt Evert dat hij vroeger in een meisje wou veranderen. Dit gesprek verwijst naar een conflict dat Evert ervaarde tussen zijn biologisch geslacht en zijn gevoelens en ervaringen. Het stelt de heersende gendernormen in vraag. “Als ik een meisje zou zijn, dan zou ik op een jongen verliefd worden”, zegt hij. Hij vertrekt vanuit een heteronormatief perspectief waarbij “vrouwen verliefd worden op mannen”. Er wordt in dit fragment een verband gelegd tussen iemands seksuele oriëntatie en gender(identiteit). Dit staat in contrast met de realiteit, waarin er niet automatisch een verband bestaat tussen iemands seksuele oriëntatie en diens positie ten opzichte van gender.

Enkele fragmenten laten zien hoe genderstereotypen en -normen aanwezig zijn in discussies over relaties en seksualiteit. De uitspraak van Michaël over mannelijke assertiviteit en dominantie illustreert hoe traditionele genderrollen een invloed hebben op het gedrag en de verwachtingen binnen relaties: “Ik ben de man. De man moet een luide stem hebben want zo doen stoere venten dat.” Mogelijk staat Michaël op basis van deze genderstereotiepe- en heteronormen weigerachtig tegenover het samen slapen met Evert. Tot slot bevestigt Bob een aantal genderstereotypen wanneer hij zijn versiertrucs toont aan de andere deelnemers. Hij benadrukt het belang van een eerder koele, stoere houding als man om vrouwen te versieren. Dit genderstereotiep beeld van hoe hij vrouwen moet versieren, leerde hij van de televisieserie *Baywatch*. Dit toont de impact van de media op het gebied van (gender)stereotiepe beeldvorming aan.

Fragment 100: Seizoen 5 – Aflevering 2 – ca. 45 min 18 s

2. Perspectieven van personen met een ondersteuningsbehoefte

2.1 Toekomstperspectief

Het thema “toekomstperspectief” omvat de coderingen “**wens/droom**”, “**kinderen**” en “**wonen**”. In totaal verwezen de deelnemers van de focusgroepen in vijf van de vijftien bekeken fragmenten naar minstens één van deze coderingen.

In de focusgroepen bespreken de deelnemers hun toekomstige **wensen en dromen** op het gebied van relaties en seksualiteit. Een deelnemer geeft aan dat zijn toekomstdromen “nog even zullen duren”, zonder een specifieke timing aan te geven. Een ander deelt dat hij gelooft dat “de ware nog op zijn pad zal komen”. De uitspraak “dromen zijn bedrog” uit *Down the road* wordt door een deelnemer grappig gevonden. Een andere deelnemer legt een link tussen dromen en realiteit, waarbij hij aangeeft dat hun organisatie hen ondersteunt bij het najagen van hun dromen, maar zonder garanties te bieden.

Daarnaast wordt uitgebreid gesproken over **kinderen**. Enkele deelnemers delen hun toekomstperspectief na het bekijken van een fragment uit *Down the road* waarin Lisa haar dromen deelt. Sommigen ervaren wantrouwen, stress en twijfels over het ouderschap, terwijl anderen uitdrukkelijk verlangen naar kinderen. Verschillende deelnemers erkennen dat ouderschap een uitdaging kan zijn en moeilijkheden met zich mee kan brengen. Een deelnemer vergelijkt ouderschap met de zorg voor huisdieren, waarbij hij opmerkt dat beide verantwoordelijkheden met zich meebrengen maar op een andere manier. Een andere deelnemer benadrukt dat beslissingen op het gebied van kinderen in overleg met anderen moeten worden genomen: “Dat zijn geen beslissingen die je alleen maakt.” Er wordt verwezen naar de ouders als een vangnet, waarbij interdependentie en ondersteuning centraal staan. In het algemeen hebben de meeste deelnemers een duidelijk toekomstbeeld over kinderen. In vergelijking met *Down the road* wordt het al dan niet hebben van een kind concreet en helder besproken waarbij opnieuw de werkwoorden “willen” en “kunnen” centraal staan. Het gebruik van het werkwoord “mogen” komt minder expliciet aan bod.

Daarnaast beschrijven enkele deelnemers hun toekomstperspectief op het gebied van **wonen**. In het algemeen kan dit perspectief worden opgedeeld in twee groepen: deelnemers die zelfstandig alleen willen wonen en deelnemers die zelfstandig samen willen wonen met een partner. Wat betreft de eerste groep geeft een deelnemer aan: “Ik ben van plan om ooit alleen te wonen.” Een andere deelnemer benadrukt dat hij later graag alleen wil wonen en zijn “eigen ding wil doen”. Met betrekking tot de tweede groep deelt een deelnemer zijn ervaring na een relatiebreuk met zijn ex-partner, waarbij hij opmerkt dat zijn toekomstplan op het vlak van samenwonen in duigen viel: “Je denkt aan van alles, dat je gaat samenwonen en zo’n dingen.”

2.2 Sociale context

De coderingen “**reactie van en relatie met ouder(s)**”, “**alleen zijn/voelen**”, “**verliefd op begeleiding/leerkracht**” en “**peer(s) (support)**” zijn ondergebracht in het thema “sociale context”. In totaal verwezen de deelnemers van de focusgroepen in dertien van de vijftien bekeken fragmenten naar minstens één van deze coderingen.

In de focusgroepen wordt regelmatig verwezen naar de invloed van **ouders** op relaties en seksualiteit. Sommige deelnemers geven aan dat hun ouders een belangrijke rol spelen bij relatiebreuken en dat ze hun ouders betrekken bij hun toekomstplannen. Anderen vertellen over de informatie die ze van hun ouders hebben gekregen over ouderschap en benadrukken het belang van ouderbetrokkenheid met betrekking tot een eventuele kinderwens. Daarnaast wordt er aandacht besteed aan het beschermende gedrag van ouders. Enkele deelnemers delen ervaringen waarin ze vinden dat hun ouders te bezorgd zijn, vooral over relaties. Sommigen associëren deze bezorgdheid met een mogelijke relatiebreuk, terwijl anderen het zien als een uiting van liefde: “Mama en papa zien me te graag.” Er is een diversiteit in de reacties en het gedrag van ouders. Daarnaast gaan enkele deelnemers in op de manier waarop ouders omgaan met hun relaties, waarbij verschillende meningen worden geuit over de mate waarin ouders een beslissing kunnen nemen in een relatie. Sommigen zouden dergelijke beslissingen van hun ouders aanvaarden als een vorm van bescherming, terwijl dit voor anderen “een drempel te veel zou zijn”. Tot slot wordt het belang van de relatie tussen ouders en schoonouders benadrukt, waarbij een deelnemer stelt dat het cruciaal is dat beide partijen overeenkomen om “relaties minder ingewikkeld te maken”.

Ten tweede komt het onderwerp **alleen zijn/voelen** op het gebied van relaties aan bod. Enkele deelnemers delen hun perspectief op de positieve aspecten van vrijgezel zijn, zoals een gevoel van vrijheid: “Als vrijgezel mag je gaan en staan waar je wil.” Een andere deelnemer geeft aan dat hij nog nooit een relatie heeft gehad. Hierdoor vindt hij het moeilijk om na te denken over wat “ware liefde” voor hem kan betekenen. Bovendien associeert hij dit met een gemis. Een deelnemer erkent soms (gezond) jaloers te zijn omdat anderen al een partner hebben terwijl hij dat (nog) niet heeft. Dit toont aan dat alleen zijn/voelen in relatie staat tot een sociale context.

Tijdens de focusgroepen komt het onderwerp ter sprake van **verliefd zijn op een begeleider of leerkracht**. Een deelnemer vertelt dat hij vroeger verliefd was op een leerkracht. Hij hield deze gevoelens voor zichzelf en sprak hier met niemand over, ook niet met de leerkracht in kwestie. Hij vindt het nog steeds moeilijk om deze gevoelens een plaats te geven. Daarnaast wordt een fragment besproken waarin Sabine vertelt over haar gevoelens voor Dieter. “Ge

kunt niet verliefd worden op zo'n persoon", reageert een deelnemer hierop. Tegelijkertijd toont hij begrip voor Sabines gevoelens. Een andere deelnemer bevestigt dat het volgens hem moeilijk moet zijn voor Sabine, omdat naar zijn gevoel een begeleider en een deelnemer niet samen kunnen zijn. In beide uitspraken wordt enerzijds de onmogelijkheid van een relatie met een begeleider benadrukt, terwijl anderzijds de gevoelens van Sabine worden erkend.

Tot slot benadrukken de deelnemers herhaaldelijk het belang van **peers en peer support** op het gebied van relaties en seksualiteit. Een deelnemer verwijst meermaals naar zijn vriendengroep, waarbij zijn vrienden hem aanmoedigen om in te gaan op seksuele toenadering van vrouwen. Een andere deelnemer wijst op de invloed van verschillende sociale contexten op elkaar, zoals de relatie tussen peers en ouders in termen van (over)bescherming. Tot slot spelen peers ook een belangrijke rol bij het herkennen van verliefdheid. Een deelnemer merkt op dat zijn vrienden dit vaak eerder zien dan hijzelf. Bovendien is het voor hem belangrijk om zijn partner voor te stellen aan zijn vriendengroep, zoals een andere vriend dat deed: "Er is iemand in de groep van mijn school, die jongen is ook verliefd en ze heeft haar gewoon een keer komen voorstellen in de groep bij ons."

2.3 Intimiteit

Het thema "intimiteit" bestaat uit de coderingen "**seks**", "**samen slapen**", "**kussen en knuffelen**" en "**romantiek**". In totaal verwezen de deelnemers van de focusgroepen in acht van de vijftien bekeken fragmenten naar minstens één van deze coderingen. Intimiteit verwijst naar de verschillende manieren waarop de deelnemers authentieke gevoelens en behoeften uiten en uitwisselen.

Het onderwerp **seks** komt herhaaldelijk ter sprake tijdens de focusgroepen. Verschillende perspectieven op seksualiteit worden belicht, vergelijkbaar met Down the road. Sommige deelnemers vinden het "vies", terwijl anderen het als "normaal" beschouwen. Naar aanleiding van een fragment waarin Kevin en Pieter praten over hun liefdesleven en seksuele verlangens, erkennen de deelnemers de openhartigheid tussen hen. Ze vinden het positief dat ze op een vertrouwelijke en comfortabele manier met elkaar kunnen praten over seksualiteit. Pieters uitspraak over zijn behoefte aan begeleiding op seksueel vlak wordt besproken. Sommige deelnemers vinden dit belangrijk, terwijl anderen dit minder relevant vinden. Er is een discussie over de beschikbaarheid van kennis en het belang van ervaring van gesprekspartners in deze context. Een ander aspect dat wordt aangestipt, is het bespreken van seksualiteit in gemengde gezelschappen. Terwijl de meerderheid het niet onbeleefd vindt om over seks te praten, vindt een mannelijke deelnemer het ongemakkelijk om hierover te praten in het bijzijn van vrouwen. Daarnaast wordt er gesproken over de rol van ouders en persoonlijke autonomie met

betrekking tot seksualiteit. Verschillende deelnemers benadrukken het belang van wederzijdse toestemming tussen partners: “Je moet eigenlijk de toestemming hebben van de persoon waarmee je in relatie zit. Dus de ouders hebben daar eigenlijk niets mee te maken.”

In tegenstelling tot *Down the road* wordt er tijdens de focusgroepen in beperkte mate gesproken over **samen slapen**. Dit verschil kan worden verklaard door de ambulante setting van de organisatie waarin de focusgroepen plaatsvonden, in vergelijking met de meerdaagse reis met overnachting in *Down the road*. Naar aanleiding van een fragment waarin Kevin en Lore spreken over samen slapen, wordt dit onderwerp kort aangehaald. Een deelnemer merkt op dat Lore graag wil samen slapen met Kevin, terwijl hij dat niet wil. Hij vindt het goed dat Kevin zijn grenzen aangeeft. Een andere deelnemer vult aan dat Kevin verdrietig lijkt te zijn omdat hij graag samen zou willen slapen met Lore. Hij stelt: “Ik denk dat hij het wel wil, maar dat hij gewoon in zijn achterhoofd moet zeggen van: nee nu niet, later misschien wel.” In deze uitspraak wordt een verbinding gemaakt tussen het al dan niet samen slapen en de duur van de relatie. De regel uit *Down the road* die stelt dat vrouwelijke en mannelijke deelnemers apart moeten slapen, wordt bevestigd door twee deelnemers: “Je moet elkaar eerst leren kennen, dan pas koppelen en dan pas samen slapen.” Dit staat in contrast met de uitstappen die ze in hun eigen organisatie doen, waar mannen en vrouwen wel bij elkaar mogen slapen.

Enkele deelnemers verwijzen naar **kussen en/of knuffelen** tijdens de focusgroepen. Een deelnemer associeert “de ware liefde” met het geven van kussen, ook aan familieleden. Een andere deelnemer benadrukt de individuele grenzen en variaties in reacties op kussen en knuffelen, waarbij hij opmerkt dat sommigen het niet leuk vinden terwijl anderen het juist wel waarderen. Verder wordt kussen in verband gebracht met verliefdheid, zoals waargenomen in een fragment waarin een deelnemer aan de hoofden van Simon en Isa kan zien dat ze verliefd zijn en elkaar willen kussen. Een deelnemer geeft aan dat hij twee keer zou nadenken als iemand hem zou vragen om te kussen, omdat hij eerst zou willen nadenken over dergelijke intieme interacties en duidelijk wil aangeven als hij niet wil kussen.

De laatste codering binnen het thema “intimiteit” is **romantiek**. Deze codering vertrekt vanuit een fragment waarin Hélène en Martijn samen in een slee zitten en dit als romantisch ervaren. Een deelnemer linkt romantiek met wat iemand leuk vindt. Twee andere deelnemers associëren romantiek met “samen leuke dingen doen: uitstappen, samen op café gaan of naar een pretpark.” Voor hen gaat romantiek hand in hand met het delen van ervaringen met een ander persoon. Tot slot wordt romantiek niet alleen gekoppeld aan partnerrelaties. Een deelnemer beschouwt de peer support binnen hun eigen organisatie als romantisch: “Wij zijn er in Brake-Out om elkaar te ondersteunen. Ik noem dat ook een beetje romantisch, dat wij er

voor elkaar zijn.” Dit illustreert dat intimiteit niet alleen verwijst naar seksualiteit, maar zich ook kan manifesteren in sociale contacten.

2.4 Relatiedynamieken

De volgende coderingen omschrijven de verschillende dynamieken die een relatie kan aannemen volgens de deelnemers van de focusgroepen: “**verliefdheid**”, “**relatie(vorming)**”, “**relatiebreuk**”, “**onbeantwoorde liefde**” en “**liefdesrelatie versus vriendschapsrelatie**”. In totaal verwezen de deelnemers van de focusgroepen in tien van de vijftien bekeken fragmenten naar minstens één van deze coderingen.

Ten eerste wordt er herhaaldelijk verwezen naar het gevoel van **verliefdheid**. Zoals in Down the road, gebruiken enkele deelnemers metaforen als “kriebels” en “vlinders” om dit gevoel te beschrijven. Een deelnemer benadrukt dat verliefdheid een impact heeft op zijn lichaam, waarbij hij letterlijk de sensatie van vlinders in zijn buik ervaart. Tijdens een focusgroep wordt de uitspraak van Sophie uit Down the road besproken: “Verliefdheid is een heel fijn gevoel en voor mij is het wel het leukste gevoel dat je kan hebben.” Een deelnemer stemt hiermee in en benadrukt dat verliefdheid bij hem leidt tot betere slaap en een algemeen gevoel van geluk. Verschillende deelnemers merken op dat ze zich anders gedragen als ze verliefd zijn, zoals gedachten die afdwalen of meer toenadering zoeken. Tot slot beschrijft een deelnemer dat het gevoel van verliefdheid gepaard kan gaan met een gevoel van ongeloof, wat meestal een paar dagen aanhoudt voordat de verliefdheid echt tot hem doordringt: “Eerst denk je zo van ben ik gek? En dan heb je pas door van: “Ah shit, ik ben verliefd.”

De deelnemers benadrukken enkele aspecten met betrekking tot **relaties en relatievorming**. Sommigen hechten veel belang aan het eerst beter leren kennen van elkaar voordat een relatie wordt aangegaan, om te voorkomen dat de relatie belemmerd wordt door te snelle stappen. Het gevoel van verliefdheid wordt als essentieel beschouwd voor het aangaan van een relatie, waarbij het belangrijk is dat deze gevoelens van beide kanten komen. Daarnaast benadrukken ze het belang van een klik hebben en een goede band hebben met elkaar in een relatie: “Want als je geen goede band hebt met elkaar, is er ook geen klik en dan is er geen liefde.” Liefde kan volgens enkele deelnemers ingewikkeld zijn wanneer personen in een relatie niet op dezelfde golflengte zitten en/of elkaar niet begrijpen. Ten slotte erkennen sommige deelnemers dat liefde soms pijnlijk kan zijn.

Een **relatiebreuk** wordt door de deelnemers geassocieerd met verdriet en pijn. Een deelnemer vertelt over zijn ervaring waarbij zijn wereld leek in te storten na een onverwachte relatiebreuk. Hij beschrijft dit gevoel als: “De aarde die wegsmelt.” De deelnemers beschrijven verschillende

copingstrategieën om hiermee om te gaan: ruimte geven en de persoon met rust laten, naar muziek luisteren en steun zoeken bij anderen.

Liefde die onbeantwoord blijft, kan eveneens leiden tot pijnlijke gevoelens. Ten eerste wordt onbeantwoorde liefde geassocieerd met “liefde die niet van twee kanten komt” en “geen klik hebben met elkaar”. Een deelnemer vertelt dat hij dit zelf heeft meegemaakt. Hij ervaarde boosheid en verdriet, wat leidde tot het weglopen van de situatie. Een deelnemer koppelt dit aan een fragment waarin Charlotte wegliep nadat Geoffrey zijn gevoelens voor haar had geuit. Naar zijn mening had Charlotte het gesprek met hem moeten aangaan in plaats van weg te lopen, als een manier om de situatie te verhelderen: “Ik vond dat weglopen, dat moest er niet bij geweest zijn. Ze kon het ook gewoon uitpraten.” Daarnaast verwijzen de deelnemers naar onbeantwoorde liefde wanneer er sprake is van een bepaalde dynamiek, zoals verliefdheid op een begeleider of leerkracht.

Tot slot werd het onderscheid tussen **liefdes- en vriendschapsrelaties** besproken. De deelnemers geven aan dat er een groot verschil is tussen beide vormen van relaties. Liefdesrelaties worden geassocieerd met elkaar graag zien en verliefdheid, terwijl vriendschappen worden gekenmerkt door wederzijdse hulp en steun. Voor sommigen vereist een liefdesrelatie expliciete toestemming van beide partijen, terwijl vriendschappen van nature meer informeel zijn. Anderen wijzen op het constante samenzijn in een liefdesrelatie, in tegenstelling tot de meer flexibele aard van vriendschappen. Een deelnemer beklemtoont het idee van “vrienden voor het leven”, wat overeenkomt met het eerder definitieve karakter van vriendschappen zoals beschreven door Saar in *Down the road*. Ten slotte wordt het belang onderstreept van het eerst leren kennen van elkaar als vrienden voordat een relatie wordt overwogen, waarbij vriendschap wordt gezien als een cruciale eerste stap in het relatieproces.

2.5 Intersectionaliteit

Tot slot bestaat het thema “intersectionaliteit” uit de coderingen “**beperving**”, “**seksuele oriëntatie**”, “**gender(identiteit)**” en “**leeftijd**”. In totaal verwezen de deelnemers van de focusgroepen in negen van de vijftien bekeken fragmenten naar minstens één van deze coderingen.

Doorheen de focusgroepen komt het onderwerp **beperving** met betrekking tot relaties en seksualiteit herhaaldelijk aan bod. Een deelnemer wijst op de diversiteit binnen deze ervaringen en erkent dat het gevoel van verliefdheid voor iedereen anders kan zijn, afhankelijk van hun specifieke beperking: “Elke beperking is anders” en “Ik weet niet hoe een andere beperking dat ziet.” Hij bakent verschillende doelgroepen uitdrukkelijk af en wijst op een soort van onderlinge, universele beleving binnen de verschillende doelgroepen met betrekking tot

relaties en seksualiteit. Dit staat echter in contrast met de realiteit, waarin niet noodzakelijk een eenduidige associatie bestaat tussen een bepaalde groep en de ervaringen en belevingen binnen deze groep. Daarnaast neemt een koppel deel aan de focusgroepen waarvan beide partners dezelfde beperking hebben. Een van hen deelt dat het hebben van dezelfde beperking het gemakkelijker maakt om elkaar op sommige vlakken te begrijpen. De ander bevestigt dit: “Dat is door onze beperking dat we elkaar aanvoelen.”

Op basis van een fragment waarin Peter vertelt dat hij op mannen valt en tegelijkertijd gevoelens heeft voor een vrouwelijke deelnemer, worden verschillende aspecten van **seksuele oriëntatie** besproken. Een deelnemer geeft aan dat hij het “raar” vindt dat Peter op mannen valt maar zijn gevoelens uit voor een vrouw. Ondanks deze initiële verbazing toont hij begrip voor Peters keuze en vindt hij het belangrijk dat Peter zijn gevoelens volgt om gelukkig te zijn. Deze deelnemer deelt ook zijn eigen ervaring en beleving met betrekking tot zijn seksuele oriëntatie. Hij associeert een fragment waarin Evert vertelt dat hij homoseksueel is met LGBTQI+ en de Gay Pride Parade. Hij kwam zelf vier jaar geleden uit de kast en nam vorig jaar deel aan de Antwerp Pride. “Dat voelt als thuiskomen”, stelt hij.

In dit fragment haalt Evert ook aan dat hij vroeger in een vrouw wou veranderen. Een deelnemer geeft aan dat dit voor hem met betrekking tot **gender(identiteit)** zeer herkenbaar is. Hij benadrukt dat dit fragment hem een goed gevoel geeft en deugd doet. Hij deelt zijn eigen ervaring over zijn gendertransitie: “Ik wil me thuis voelen in mijn eigen lichaam.” Daarnaast geeft hij aan dat, hoewel hij het niet moeilijk vindt om over zijn transitie te praten, hij niet altijd alle vragen kan beantwoorden. Bovendien verkiest hij soms om niet over zijn gendertransitie te praten: “Nee, ik ga het niet delen. Ik ben wie ik ben, als man.” Zijn perspectief sluit aan bij een intersectioneel perspectief waarin iemand niet wordt gereduceerd tot slechts één aspect van diens identiteit.

Tot slot wordt tijdens de focusgroepen **leeftijd** gekoppeld aan verschillende toekomstbeelden met betrekking tot relaties. Een deelnemer spreekt bijvoorbeeld de wens uit om op haar dertigste moeder te worden, wat door anderen als een geschikte leeftijd wordt gezien. Er wordt ook over trouwen op jonge leeftijd gesproken, waarbij een deelnemer aangeeft dat hij het te vroeg vindt als iemand op achttienjarige leeftijd al getrouwd is. Verder wordt seksualiteit verbonden met leeftijd, gebaseerd op een fragment waarin Ellen vertelt dat ze te jong is om seks te hebben: “Ik ga wachten tot mijn 52.” Twee deelnemers reageren verbaasd op deze uitspraak. Een van hen benadrukt: “Hoe ouder je bent, hoe moeilijker het gaat zijn.”

DEEL 5: DISCUSSIE

1. Belangrijkste bevindingen

1.1 Mediabeelden Down the road

Een eerste opvallende bevinding is de hoeveelheid fragmenten die het onderzoek opleverde. Het bekijken en selecteren van mediabeelden uit alle afleveringen van Down the road (n=50) leverde 146 fragmenten op waarin er werd verwezen naar relaties en/of seksualiteit. De aanwezigheid van gemiddeld ongeveer drie fragmenten per aflevering illustreert de frequentie waarmee deze thema's worden besproken en belicht in het programma. Dieter Coppens beschouwt de liefde als "één van de meest voorkomende thema's in Down the road" (Coppens, 2022). In het algemeen kan er gesteld worden dat relaties en seksualiteit een noemenswaardige plaats krijgen in het televisieprogramma en bijgevolg ook in de ervaringen en verhalen van de deelnemers.

De stereotiepe opvattingen in de media die personen met een beperking als "seksueel afwijkend", "aseksueel", "seksueel onbekwaam" of "seksueel abnormaal" representeren, worden in Down the road grotendeels doorbroken (Barnes, 1992; Longmore, 1987). Enkele deelnemers uiten een nadrukkelijk seksueel verlangen en benadrukken de normaliteit en universaliteit hiervan. Dit sluit aan bij eerdere onderzoeken die aantonen dat mensen met een beperking zich bewust zijn van, interesse tonen in en behoefte hebben aan seksualiteit en intimiteit (Brown, 1997; Proost, 2021; Rushbrooke et al., 2014; Van Hove, 2000). In tegenstelling tot voorgaande onderzoeken ervaren de reisbegeleiders van Down the road geen moeilijkheden om seksualiteit ter sprake te brengen (Addlakha et al., 2017; De Graaf & Maris, 2014). Desalniettemin brengt het openlijk bespreken en normaliseren van seksualiteit ook enkele implicaties met zich mee. Het kan het binnenbrengen van andere, mogelijk tegenstrijdige perspectieven belemmeren. Daarnaast worden de aangegeven grenzen van de deelnemers niet altijd gerespecteerd, zoals blijkt uit de fragmenten waarin Anne-Sophie en Ellen seksualiteit omschrijven als "onbeleefd" en "vies".

Op relationeel vlak is het duidelijk dat relaties een belangrijke rol spelen in het leven van verschillende deelnemers en dat ze een bron van liefde, steun en pijn kunnen zijn. De fragmenten tonen aan dat de deelnemers een breed scala aan emoties en standpunten hebben over relaties en seksualiteit, variërend van normaal en plezierig tot vies en ingewikkeld. De deelnemers worden beschouwd als relationele wezens. Sommigen geven aan een diepgewortelde wens te hebben op het gebied van relaties. Meerdere uitspraken benadrukken het belang dat de deelnemers hechten aan relaties en sociale verbindingen, als een wezenlijk deel van hun bestaan. Verschillende fragmenten benadrukken de universele rechten en

universele behoeften van mensen met een beperking op het gebied van relaties en seksualiteit (Rushbrooke et al., 2014; Van Hove, 2000). Dit speelt echter niet voor alle deelnemers een centrale rol in hun leven, wat opnieuw een individualiteit en diversiteit op relationeel vlak illustreert. Ook zijn ze relationele wezens met betrekking tot andere sociale contexten, die een aanzienlijke invloed blijken te hebben op hoe ze hun behoefte aan seksualiteit en relaties vormgeven en ervaren. *Down the road* belicht de reacties van en relaties met ouders, begeleiders, andere deelnemers, het ruimer netwerk, maatschappelijke normen en de media met betrekking tot relaties en seksualiteit. Voornamelijk de ouders blijken op deze vlakken een bepalende, adviserende en ondersteunende rol in te nemen. Eerdere onderzoeken benadrukken de significante invloed van belangrijke anderen met betrekking tot relatievorming en seksualiteit van mensen met een beperking (Defauw, 2018; De Wit et al., 2022; Rushbrooke et al., 2014). De deelnemers bevestigen in *Down the road* dat de invloed van ouders zowel ondersteunend als belemmerend kan zijn. In het algemeen onthullen de sociale contexten een dualiteit van interafhankelijkheid en autonomie binnen de relaties van personen met een beperking.

Ondanks dat de deelnemers in het algemeen worden beschouwd als seksuele en relationele subjecten en de fragmenten waardevolle inzichten bieden in hun ervaringen, worden op bepaalde vlakken stereotiepe en binaire ideeën bevestigd. Ten eerste reageren de reisbegeleiders in een aantal passages op de snelheid en intensiteit waarmee relaties ontstaan in *Down the road*. Hun woordkeuze heeft een impact op de manier waarop het relationele en seksuele leven van personen met een beperking worden voorgesteld (Nguyen, 2010). Uitspraken als “Het gaat hier snel” en “Nu al?” kunnen onbedoeld bijdragen aan het versterken van stereotypen over het relationele en seksuele gedrag van mensen met een beperking, zoals impulsiviteit en gebrek aan controle (Guenoun et al., 2022; Olson, 2018; Proost, 2021). Eerdere onderzoeken benadrukken dat stereotiepe mediarepresentaties terugkomen in de opvattingen van begeleiders, wat deze uitspraken bevestigen (Defauw, 2018; De Wit et al., 2022; Proost, 2021; Schaafsma et al., 2017). Bovendien staat dit in contrast met enkele deelnemers die aangeven dat ze een relatie stap voor stap en op een rustige manier willen opbouwen. Tegelijkertijd bevestigen sommigen het idee dat ze snel verliefd worden. Deze bevindingen onderstrepen een grote variatie en individualiteit in het ontstaan en ontwikkelen van relaties, wat een realistische weergave biedt.

Ten tweede schuilt er een tegenstrijdigheid in de manier waarop seksualiteit wordt benaderd en de geldende basisregel in *Down the road* die stelt dat vrouwelijke en mannelijke deelnemers apart moeten slapen. Deze regel kan mogelijk intieme en seksuele interacties tussen hen belemmeren. Dit staat in contrast met het erkennen en bespreekbaar maken van hun seksuele

en relationele verlangens. Tegelijkertijd is open dialoog hierover mogelijk, waarbij de toestemming van de ouders en de duur van de relatie cruciale factoren blijken te zijn. Deze tegenstrijdigheid illustreert een complexiteit in het omgaan met seksualiteit en intimiteit bij personen met een beperking in *Down the road*. Enerzijds is er de wens om de rechten en behoeften van de deelnemers te respecteren, anderzijds spelen bezorgdheden over integriteit, toestemming en privacy een rol.

Ten slotte wordt er op een binaire manier gesproken over ouderschap, beperkingen gender(identiteit) en seksuele oriëntatie met betrekking tot relaties en seksualiteit. De nadruk op deze binaire perspectieven draagt bij aan stereotypering en het versterken van sociale categorieën. Dit kan de individuele verschillen binnen een groep overschaduwen, waardoor het intersectionele perspectief en het diversiteitsdenken worden miskend. De fragmenten maken echter duidelijk dat het gaat om een heterogene groep die gekenmerkt wordt door grote verschillen onderling, ook op het gebied van relaties en seksualiteit. Vanuit een intersectioneel perspectief tonen de fragmenten aan dat een beperking kan samengaan met andere belemmeringen in verband met gender(identiteit), seksuele oriëntatie en leeftijd (James & Wu, 2006). In het derde seizoen ligt Peter in de knoop met zijn gevoelens en ervaart hij eenzaamheid en het gevoel niet geaccepteerd te worden omwille van zijn seksuele oriëntatie. Aangezien hij op mannen valt, wat niet overeenkomt met het dominante discours in de maatschappij, ervaart hij een belemmering met betrekking tot zijn seksuele identiteit. Evert uit het zesde seizoen ervaart eveneens deze belemmering. Door zich te conformeren aan gender- en seksuele identiteitsnormen, probeert hij dit te ondermijnen. De fragmenten maken echter duidelijk dat gender en seksuele oriëntatie wezenlijke aspecten van iemands identiteit zijn en bijgevolg moeilijk te onderdrukken zijn. Bovendien kunnen gender en seksuele oriëntatie niet gereduceerd worden tot een binair model, gezien de fluiditeit en complexiteit van deze aspecten van identiteit.

1.2 Perspectieven van personen met een ondersteuningsbehoefte

Net zoals in *Down the road* benadrukken de deelnemers van de focusgroepen een diversiteit en individualiteit op het gebied van relaties en seksualiteit. Hun perspectieven op relaties en seksualiteit getuigen van een rijkdom aan ervaringen en emoties. De verschillende perspectieven, verhalen en ervaringen die aan bod komen, zijn zowel gelijk- als uiteenlopend. In verschillende passages bevestigen de deelnemers elkaar, bijvoorbeeld over het belang van peers in het geven van steun en relatieadvies. Andere passages tonen daarentegen een variatie, bijvoorbeeld in de reacties op (liefdes)verdriet en relatiebreuken. In het algemeen worden seksuele en/of relationele stereotiepe mediarepresentaties van personen met een

beperking doorbroken. Relaties en seksualiteit blijken een wezenlijk deel te zijn van hun bestaan (Rushbrooke et al., 2014; Van Hove, 2000).

Daarnaast benadrukken enkele deelnemers dat ze zich herkennen in bepaalde fragmenten van *Down the road*, bijvoorbeeld wanneer Pieter uit *Down the road* aangeeft nood te hebben aan meer begeleiding op seksueel vlak. Het feit dat een deelnemer zich herkent in het conflict dat Evert uit *Down the road* ervaarde tussen zijn biologisch geslacht en zijn ervaring/gevoel, doet hem veel deugd. Dit toont aan dat het belangrijk is om personen met diverse verhalen, achtergronden en perspectieven te representeren in de media (Müller et al., 2012; Vertoont, 2019). Door aandacht te hebben voor diversiteit in de media kunnen kijkers zich mogelijk herkennen in en identificeren met anderen, wat hun gevoel van eigenwaarde kan vergroten. In het algemeen waarderen de deelnemers de herkenbaarheid en het openlijk bespreken van onderwerpen die voor hen belangrijk zijn, zoals toekomstwensen, intimiteit en sociale steun. Hun perspectief hierop is bovendien genuanceerd, bijvoorbeeld met betrekking tot de uitdagingen die sociale relaties met zich mee kunnen brengen.

In het algemeen komen dezelfde thema's met betrekking tot seksualiteit en relaties aan bod in zowel de fragmenten als in de focusgroepen. Deze thema's worden gekenmerkt door een aantal overeenkomsten, zoals de positieve en negatieve kanten van vrijgezel zijn en de aanzienlijke invloed van ouders op relaties en seksualiteit.

De coderingen die geassocieerd worden met de verschillende thema's zijn echter niet overal hetzelfde. In de focusgroepen wordt bijvoorbeeld geen expliciete aandacht besteed aan het toekomstperspectief op het gebied van trouwen, in tegenstelling tot *Down the road* waarin dit gedetailleerd wordt beschreven. Daarnaast vestigen verschillende deelnemers in de focusgroepen de aandacht op het belang van peers en peer support op het gebied van relaties en seksualiteit, een aspect dat minder uitdrukkelijk aan bod komt in *Down the road*. Verder zijn er een aantal opvallende inhoudelijke verschillen in de coderingen met betrekking tot de fragmenten en de focusgroepen. In tegenstelling tot *Down the road* waarin de toekomstperspectieven van de deelnemers op het gebied van kinderen en wonen als complex en ambigu worden voorgesteld, hebben de deelnemers in de focusgroepen doordachte, weloverwogen toekomstplannen. Daarnaast benadrukken de deelnemers in de focusgroepen meermaals het belang van eigen regie en autonomie. Ze geven aan dat zelf beslissingen kunnen maken belangrijk is. Fragmenten uit *Down the road* die betrekking hebben op het belang van wederzijdse toestemming, het aangeven en respecteren van grenzen worden als waardevol beschouwd.

2. Beperkingen van het onderzoek

Onlosmakelijk is dit onderzoek verbonden met een aantal beperkingen. Ten eerste verliep het rekruteren van de participanten niet zonder slag of stoot. In het kader van de focusgroepen werden veelvuldige pogingen gedaan in het bereiken en contacteren van (organisaties voor) personen met een (verstandelijke) beperking. Verschillende organisaties gaven echter aan niet te kunnen deelnemen omwille van praktische redenen zoals afstand, vervoer en tijdgebrek. Daarnaast gaf een organisatie aan dat de reactie van het netwerk een belemmerende factor kan zijn. Het idee dat de focusgroepen mogelijk “slapende honden wakker maken” bij personen met een beperking op relationeel en/of seksueel vlak werd gezien als een barrière. Ondanks dat dit een moeilijkheid vormde in het onderzoek, bevestigt dit het idee dat attitudes van familieleden en begeleiders een aanzienlijke invloed hebben op de manier waarop mensen met een beperking relaties en seksualiteit invullen en beleven (Proost, 2021). Daarnaast kunnen de participanten van de focusgroepen een bias creëren. Het feit dat ze zelf kozen om deel te nemen aan het onderzoek, wijst op een belangstelling voor en interesse in het onderwerp. Hierdoor kunnen andere perspectieven worden onderbelicht (zelfselectiebias). Bovendien kan de groepsdynamiek in een focusgroep ervoor zorgen dat de participanten sociaal wenselijk antwoorden, wat eigen is aan de gekozen dataverzamelmethode (responsbias). Tegelijkertijd benadrukt dit het feit dat personen relationele wezens zijn en steeds beïnvloed worden door hun sociale context.

Ten tweede hebben de thematische analyses een aantal beperkingen. Tijdens de uitwerking van de thematische analyses ontstond er al snel een overlap tussen de verschillende fasen en stappen. Ondanks dat dit eigen is aan een analyseproces, kan dit een valkuil zijn indien dit een open blik belemmert. Bovendien ontstaan de coderingen en thema's niet alleen door de transcripties, maar is mijn eigen perspectief hierop ook bepalend. Het vormde een uitdaging om een holistische blik te behouden en mijn eigen perspectief zo veel mogelijk buiten beschouwing te laten tijdens het analyseproces. Er werd geprobeerd deze onderzoekersbias tegen te gaan door de thematische analyses te bespreken met en te verfijnen op basis van feedback van mijn promotor (Roets & Van Hove, 2014b).

Tot slot is het belangrijk om te vermelden dat het narratief van de deelnemers in zowel *Down the road* als in de focusgroepen slechts een klein deel van het bredere spectrum van ervaringen van mensen met een beperking vertegenwoordigt op het gebied van relaties en seksualiteit. Hierdoor blijven andere stemmen, perspectieven en ervaringen onderlicht, waardoor mogelijk een eenzijdig beeld ontstaat. Daarnaast zijn zowel de afleveringen van *Down the road* als de focusgroepen slechts een klein deel van de werkelijkheid. Het is echter onmogelijk om het volledige leven van de deelnemers op relationeel en seksueel vlak te

doorgronden via een televisieprogramma of focusgroepen. Dit is bovendien ook niet het doel. Deze masterproef moet gelezen worden als een analyse van een selectie fragmenten uit *Down the road* en enkele perspectieven van personen met een (cognitieve) ondersteuningsbehoefte hierop. De focus ligt bijgevolg niet op het generaliseren van de bevindingen over andere personen met een beperking of een volledige populatie.

3. Aanbevelingen voor verder onderzoek, praktijk en beleid

De literatuurstudie en de probleemstelling tonen aan dat seksualiteit, relaties en intimiteit van personen met een beperking niet enkel beïnvloed worden door mediarepresentaties, maar ook door de attitudes van familieleden en begeleiders (Defauw, 2018; De Wit et al., 2022; Olson, 2018; Proost, 2021; Rushbrooke et al., 2014; Vertoont, 2017, 2019). Dit wordt bevestigd door zowel de deelnemers in *Down the road* als in de focusgroepen. Verder onderzoek zou het mogelijk maken deze attitudes te verkennen, bijvoorbeeld met behulp van focusgroepen. Het opzet van dit onderzoek was echter om de stemmen van personen met een (verstandelijke) beperking zelf te laten weerklinken.

Met betrekking tot praktijk en beleid is het van belang dat de massamedia blijvende inspanningen doen om mogelijke barrières, stereotyperingen en vooroordelen waarmee personen met een beperking in aanraking komen in te perken (Ciot & Van Hove, 2010; Saito & Ishiyama, 2005). De media hebben een essentiële rol in het creëren van een beter begrip en het tegengaan van negatieve percepties van beperkingen (World Health Organization & The World Bank, 2011). Personen met een beperking moeten zowel kwalitatief als kwantitatief op een eerlijke, representatieve manier vertegenwoordigd worden in de media, ook op relationeel en seksueel vlak (Müller et al., 2012; Vertoont, 2019).

DEEL 6: CONCLUSIE

Het doel van dit onderzoek was om de mediabeelden van Down the road met betrekking tot de overkoepelende thema's relaties en seksualiteit in kaart te brengen, diepgaand te analyseren en te begrijpen. Vertrekkend vanuit de tekorten in eerdere onderzoeken werd er nadrukkelijk stilgestaan bij de perspectieven van personen met een beperking op deze mediabeelden door middel van drie focusgroepen. Om dit te onderzoeken, werden alle afleveringen van Down the road grondig en herhaaldelijk bekeken, fragmenten geselecteerd en geanalyseerd. Een analyse van zowel de mediabeelden als de focusgroepen leverde vijf thema's op met betrekking tot relaties en seksualiteit: toekomstperspectief, sociale context, intimiteit, relatiedynamieken en intersectionaliteit.

Op het gebied van seksualiteit doorbreken zowel de mediabeelden als de focusgroepen grotendeels de stereotiepe mediarepresentaties. Verschillende deelnemers van Down the road en de focusgroepen uiten een nadrukkelijk seksueel verlangen en benadrukken de normaliteit en universaliteit hiervan. Tegelijkertijd tonen de reacties een grote variatie in ervaringen en belevingen aan.

Relaties en het breed scala aan emoties en standpunten dat hiermee gepaard gaan, krijgen ook een noemenswaardige plaats in zowel Down the road als in de focusgroepen. In beide blijken relaties een cruciale rol te spelen in het leven van verschillende deelnemers. Dit toont aan dat relaties en seksualiteit belangrijke dimensies van hun leven en identiteit zijn, in tegenstelling tot eerdere onderzoeken die het relationele en seksuele leven van personen met een beperking ont- en miskennen.

In het algemeen tonen zowel de fragmenten van Down the road als de focusgroepen aan dat mensen met een beperking relationele en seksuele verlangens hebben. De manier waarop zij deze verlangens invullen, beleven en uiten varieert. Bovendien blijken belangrijke anderen, zoals ouders of begeleiders, een significante invloed te hebben op de manier waarop ze hun behoefte aan relaties en seksualiteit kunnen vormgeven. Enkele deelnemers van de focusgroepen herkennen zichzelf in fragmenten van Down the road die voor hen belangrijk zijn. Down the road houdt echter op bepaalde vlakken een binariteit in stand, waardoor een eenzijdig beeld kan ontstaan van hoe personen met een beperking bepaalde aspecten van relaties en seksualiteit beleven. Hierdoor wordt soms afbreuk gedaan aan de werkelijke diversiteit en complexiteit van ervaringen van personen met een beperking. De media moeten blijvende inspanningen leveren om relaties en seksualiteit van personen met een beperking accuraat te representeren.

BIJLAGEN

1. Bijlage 1: Overzicht geselecteerde fragmenten uit Down the road

# geselecteerde fragmenten	Seizoen 1 (West-Europa)	Seizoen 2 (Zuid-Afrika)	Seizoen 3 (Spanje en Marokko)	Seizoen 4 (Lapland)	Seizoen 5 (Thailand)	Seizoen 6 (Canada)
Aflevering 1	4	3	3	6	1	7
Aflevering 2	6	1	4	3	4	3
Aflevering 3	5	5	2	1	4	3
Aflevering 4	4	3	4	8	3	3
Aflevering 5	1	3	4	0	4	4
Aflevering 6	1	4	0	2	3	2
Aflevering 7	5	1	0	X	3	2
Aflevering 8	1	3	1	X	2	3
Aflevering 9	X	1	3	X	X	X
Aflevering 10	X	0	3	X	X	X
TOTAAL # = 146	= 27	= 24	= 24	= 20	= 24	= 27

2. Bijlage 2: Uitnodiging participanten

2.1. Verstuurde mail naar organisaties

Dag *naam organisatie*

Mijn naam is Febe Parmentier. Ik ben een student aan de Universiteit van Gent en zit in mijn laatste jaar in de opleiding Klinische orthopedagogiek en Disability Studies. In het laatste jaar maakt elke student een **masterproef**. Het thema waarvoor ik heb gekozen voor mijn masterproef gaat over het televisieprogramma **Down the road**. In Down the road gaan Dieter Coppens en medebegeleidster Saar op reis met zes personen met het syndroom van Down.

Tijdens het bekijken van Down the road merkte ik dat er in het programma veel aandacht gaat naar **liefde, relaties, seksualiteit en intimiteit**. Veel fragmenten uit Down the road gaan dan ook over deze onderwerpen. We zien het bijvoorbeeld terugkomen in gesprekken tussen Dieter en zijn reisgenoten met het syndroom van Down, maar ook tussen hen onderling. Heel vaak ontstaan er ook koppeltjes of mooie vriendschappen tijdens de reis.

Na het bekijken van alle afleveringen, heb ik besloten om hierover mijn masterproefonderzoek te doen. Graag zou ik daarom in gesprek gaan met **personen met het syndroom van Down of een verstandelijke beperking**. In een klein groepje van ongeveer 6 personen zouden we samen een aantal fragmenten bekijken uit het televisieprogramma Down the road waarbij het gaat over liefde, relaties, seksualiteit en intimiteit. Nadat we deze fragmenten bekeken hebben, zou ik hier graag over in gesprek gaan aan de hand van een aantal vragen.

Concreet ben ik dus voor mijn masterproef **opzoek naar volwassenen (+18 jaar) met een verstandelijke beperking**. Doorheen het onderzoek zou ik graag minstens 2 keer samen komen met de verschillende deelnemers. Dit kan ook meer zijn, afhankelijk van de informatie die ik krijg. De gesprekken in kleine groepjes zouden doorgaan **tussen januari en april 2024**. De locatie en de precieze datum worden later afgesproken.

Ik richt deze mail dan ook graag naar jullie met de vraag of er personen met een verstandelijke beperking vanuit de organisatie *naam organisatie* bereid zouden zijn om deel te nemen aan mijn masterproefonderzoek? Ik maakte ook een flyer en een kort filmpje (geluid + tekst) om mijn onderzoek voor te stellen (zie bijlagen). Indien er interesse/vragen zouden zijn, dan mogen jullie mij zeker contacteren via mail of telefonisch. Ik wil gerust ook eens langskomen bij jullie om mijn onderzoek kort uit te leggen.

Moest er interesse zijn, dan hoor ik het heel graag!
Heel erg bedankt alvast. Ik hoop snel van jullie te horen.

Vriendelijke groeten

Febe Parmentier

febe.parmentier@ugent.be

04XX/ XX XX XX

2.2. Flyer en audiovisueel filmpje

DEELNEMERS GEZOCHT

Kwalitatief onderzoek (UGent): relaties, seksualiteit en intimiteit in het televisieprogramma Down the road

WIE?

Volwassenen (+ 18 jaar) met
een verstandelijke beperking

WAT?

Onderzoek naar fragmenten
uit het televisieprogramma
Down the road, gericht op
de thema's relaties,
seksualiteit en intimiteit

HOE?

Focusgroepen met personen
met een verstandelijke
beperking:
samen fragmenten bekijken
en bespreken

WAAR/WANNEER?

Tussen januari en april 2024

Datum en locatie in overleg
af te spreken

MEER INFO?

Video met beknopte uitleg:
<https://ap.lc/VyBEi>

INTERESSE?

febe.parmentier@ugent.be
04XX/ XX XX XX

FACULTEIT PSYCHOLOGIE EN
PEDAGOGISCHE WETENSCHAPPEN

3. Bijlage 3: Informed consent participanten (geanonimiseerd)

De ondertekende toestemmingsformulieren zijn ter beschikking en werden gedeeld met Prof. dr. Elisabeth De Schauwer (vakgroep Orthopedagogiek Universiteit Gent). Om de privacy van de participanten te garanderen werden deze niet rechtstreeks opgenomen in mijn Masterproef.

Toestemmingsformulier onderzoek deelnemers

Ik, (voornaam + naam deelnemer)

Naam deelnemer 1

verklaar dat ik deelneem aan volgend onderzoek:

Masterproefonderzoek over fragmenten uit het televisieprogramma Down the road, gericht op de thema's relaties, seksualiteit en intimiteit.

Samen met Febe Parmentier, tweede master student Klinische orthopedagogiek en Disability Studies aan de Universiteit van Gent, heb ik de punten hieronder gelezen.

Ik heb enkel de punten aangekruist waar ik het mee eens ben of die van toepassing zijn.

Ik heb uitleg gekregen over de soort **vragen** en de **taken** die tijdens het onderzoek aan bod zullen komen.

Ik weet dat ik **extra informatie** kan krijgen over (het verloop van) het onderzoek wanneer ik dat zelf wil.

Ik neem deel aan dit onderzoek uit **vrije wil**. Er is niemand die mij verplicht of dwingt om deel te nemen.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker om **mijn resultaten** op een vertrouwelijke manier te bewaren en te gebruiken. Het bekend maken van mijn resultaten gebeurt anoniem (zonder mijn naam en andere belangrijke informatie te vermelden). De masterproef wordt gedeeld met andere participanten en organisaties die deelnamen aan het onderzoek.

Op een vertrouwelijke manier betekent dat de student/onderzoeker mijn resultaten tijdens het onderzoek op een respectvolle manier deelt met andere onderzoekers die betrokken zijn bij dit onderzoek.

Wanneer de student/onderzoeker mijn resultaten deelt met de buitenwereld doet zij dat anoniem. Mensen die niet betrokken waren bij dit onderzoek kunnen niet te weten komen wie ik ben en dat ik deelgenomen heb aan dit onderzoek.

Hoe doet de student/onderzoeker dit? De student/onderzoeker zal bijvoorbeeld nooit mijn echte naam gebruiken, maar een verzonden naam.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker dat het gesprek opgenomen wordt met een **recorder**. Het gesprek wordt vervolgens getranscribeerd (= uitgetypt) en daarna verwijderd.

Ik weet dat ik op ieder moment mijn **deelname** aan dit onderzoek kan **stopzetten**. Ik
hoef hiervoor geen reden op te geven. Deze keuze wordt gerespecteerd door de
student/onderzoeker.

Als ik beslis om niet deel te nemen of om mijn deelname stop te zetten, dan weet ik dat
dit **geen enkele negatieve gevolgen** heeft voor mij, bv. op de ondersteuning die ik krijg.

Ik wil een **verslag** ontvangen van het gesprek:

Ja. Ik wil dit ontvangen:

▪ via een tekstbestand of audiobestand op dit e-mailadres:

▪ via een brief op dit postadres:

▪ via een telefoongesprek op dit telefoonnummer:

Telefoonnummer
deelnemer 1

▪ via een gesprek op deze locatie:

Nee.

Ik weet dat ik het recht heb om over mijn deelname aan dit onderzoek te spreken met
een **vertrouwenspersoon**. Dit is iemand die dichtbij mij staat. Met hen kan ik ook spreken
over de impact van deze deelname op mijn dagelijkse leven.

Ik geef toestemming dat mijn gegevens geanonimiseerd (zonder mijn naam en andere
belangrijke informatie te vermelden), mogen gebruikt worden door **andere onderzoekers
buiten dit onderzoek**.

*Dit betekent dat deze onderzoekers enkel weten wat ik tegen de onderzoeker heb gezegd,
zonder dat ze weten wie ik ben.*

Ik weet dat de **Universiteit Gent** verantwoordelijk is voor alle persoonlijke gegevens
die worden verzameld tijdens dit onderzoek. Ik weet dat ik contact kan opnemen met
Hanne Elsen voor meer **informatie over de bescherming van mijn persoonlijke
gegevens** via het e-mailadres privacy@ugent.be.

Gelezen en goedgekeurd op (datum) 8/03/24

Handtekening van de verantwoordelijke student/onderzoeker

Febe Palmstuur

Handtekening van de deelnemer

Handtekening deelnemer 1

Toestemmingsformulier onderzoek deelnemers

Ik, (voornaam + naam deelnemer)

Naam deelnemer 2

verklaar dat ik deelneem aan volgend onderzoek:

Masterproefonderzoek over fragmenten uit het televisieprogramma Down the road, gericht op de thema's relaties, seksualiteit en intimiteit.

Samen met Febe Parmentier, tweede master student Klinische orthopedagogiek en Disability Studies aan de Universiteit van Gent, heb ik de punten hieronder gelezen.

Ik heb enkel de punten aangekruist waar ik het mee eens ben of die van toepassing zijn.

Ik heb uitleg gekregen over de soort **vragen** en de **taken** die tijdens het onderzoek aan bod zullen komen.

Ik weet dat ik **extra informatie** kan krijgen over (het verloop van) het onderzoek wanneer ik dat zelf wil.

Ik neem deel aan dit onderzoek uit **vrije wil**. Er is niemand die mij verplicht of dwingt om deel te nemen.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker om **mijn resultaten** op een vertrouwelijke manier te bewaren en te gebruiken. Het bekend maken van mijn resultaten gebeurt anoniem (zonder mijn naam en andere belangrijke informatie te vermelden). De masterproef wordt gedeeld met andere participanten en organisaties die deelnamen aan het onderzoek.

Op een vertrouwelijke manier betekent dat de student/onderzoeker mijn resultaten tijdens het onderzoek op een respectvolle manier deelt met andere onderzoekers die betrokken zijn bij dit onderzoek.

Wanneer de student/onderzoeker mijn resultaten deelt met de buitenwereld doet zij dat anoniem. Mensen die niet betrokken waren bij dit onderzoek kunnen niet te weten komen wie ik ben en dat ik deelgenomen heb aan dit onderzoek.

Hoe doet de student/onderzoeker dit? De student/onderzoeker zal bijvoorbeeld nooit mijn echte naam gebruiken, maar een verzonden naam.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker dat het gesprek opgenomen wordt met een **recorder**. Het gesprek wordt vervolgens getranscribeerd (= uitgetypt) en daarna verwijderd.

Ik weet dat ik op ieder moment mijn **deelname** aan dit onderzoek kan **stopzetten**. Ik
hoef hiervoor geen reden op te geven. Deze keuze wordt gerespecteerd door de
student/onderzoeker.

Als ik beslis om niet deel te nemen of om mijn deelname stop te zetten, dan weet ik dat
dit **geen enkele negatieve gevolgen** heeft voor mij, bv. op de ondersteuning die ik krijg.

Ik wil een **verslag** ontvangen van het gesprek:

Ja. Ik wil dit ontvangen:

▪ via een tekstbestand of audiobestand op dit e-mailadres: _____

▪ via een brief op dit postadres: _____

▪ via een telefoongesprek op dit telefoonnummer: _____

via een gesprek op deze locatie: Broek-out

Nee.

Ik weet dat ik het recht heb om over mijn deelname aan dit onderzoek te spreken met
een **vertrouwenspersoon**. Dit is iemand die dichtbij mij staat. Met hen kan ik ook spreken
over de impact van deze deelname op mijn dagelijkse leven.

Ik geef toestemming dat mijn gegevens geanonimiseerd (zonder mijn naam en andere
belangrijke informatie te vermelden), mogen gebruikt worden door **andere onderzoekers
buiten dit onderzoek**.

*Dit betekent dat deze onderzoekers enkel weten wat ik tegen de onderzoeker heb gezegd,
zonder dat ze weten wie ik ben.*

Ik weet dat de **Universiteit Gent** verantwoordelijk is voor alle persoonlijke gegevens
die worden verzameld tijdens dit onderzoek. Ik weet dat ik contact kan opnemen met
Hanne Elsen voor meer **informatie over de bescherming van mijn persoonlijke
gegevens** via het e-mailadres privacy@ugent.be.

Gelezen en goedgekeurd op (datum) 8/03

Handtekening van de verantwoordelijke student/onderzoeker

Febe Parmestuer

Handtekening van de deelnemer

Handtekening deelnemer 2

Toestemmingsformulier onderzoek deelnemers

Ik, (voornaam + naam deelnemer)

Naam deelnemer 3 _____

verklaar dat ik deelneem aan volgend onderzoek:

Masterproefonderzoek over fragmenten uit het televisieprogramma Down the road, gericht op de thema's relaties, seksualiteit en intimiteit.

Samen met Febe Parmentier, tweede master student Klinische orthopedagogiek en Disability Studies aan de Universiteit van Gent, heb ik de punten hieronder gelezen.

Ik heb enkel de punten aangekruist waar ik het mee eens ben of die van toepassing zijn.

Ik heb uitleg gekregen over de soort **vragen** en de **taken** die tijdens het onderzoek aan bod zullen komen.

Ik weet dat ik **extra informatie** kan krijgen over (het verloop van) het onderzoek wanneer ik dat zelf wil.

Ik neem deel aan dit onderzoek uit **vrije wil**. Er is niemand die mij verplicht of dwingt om deel te nemen.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker om **mijn resultaten** op een vertrouwelijke manier te bewaren en te gebruiken. Het bekend maken van mijn resultaten gebeurt anoniem (zonder mijn naam en andere belangrijke informatie te vermelden). De masterproef wordt gedeeld met andere participanten en organisaties die deelnamen aan het onderzoek.

Op een vertrouwelijke manier betekent dat de student/onderzoeker mijn resultaten tijdens het onderzoek op een respectvolle manier deelt met andere onderzoekers die betrokken zijn bij dit onderzoek.

Wanneer de student/onderzoeker mijn resultaten deelt met de buitenwereld doet zij dat anoniem. Mensen die niet betrokken waren bij dit onderzoek kunnen niet te weten komen wie ik ben en dat ik deelgenomen heb aan dit onderzoek.

Hoe doet de student/onderzoeker dit? De student/onderzoeker zal bijvoorbeeld nooit mijn echte naam gebruiken, maar een verzonden naam.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker dat het gesprek opgenomen wordt met een **recorder**. Het gesprek wordt vervolgens getranscribeerd (= uitgetypt) en daarna verwijderd.

Ik weet dat ik op ieder moment mijn **deelname** aan dit onderzoek kan **stopzetten**. Ik
hoef hiervoor geen reden op te geven. Deze keuze wordt gerespecteerd door de
student/onderzoeker.

Als ik beslis om niet deel te nemen of om mijn deelname stop te zetten, dan weet ik dat
dit **geen enkele negatieve gevolgen** heeft voor mij, bv. op de ondersteuning die ik krijg.

Ik wil een **verslag** ontvangen van het gesprek:

Ja. Ik wil dit ontvangen:

▪ via een tekstbestand of audiobestand op dit e-mailadres:

▪ via een brief op dit postadres:

▪ via een telefoongesprek op dit telefoonnummer: **Telefoonnummer deelnemer 3**

▪ via een gesprek op deze locatie:

Nee.

Ik weet dat ik het recht heb om over mijn deelname aan dit onderzoek te spreken met
een **vertrouwenspersoon**. Dit is iemand die dichtbij mij staat. Met hen kan ik ook spreken
over de impact van deze deelname op mijn dagelijkse leven.

Ik geef toestemming dat mijn gegevens geanonimiseerd (zonder mijn naam en andere
belangrijke informatie te vermelden), mogen gebruikt worden door **andere onderzoekers
buiten dit onderzoek**.

*Dit betekent dat deze onderzoekers enkel weten wat ik tegen de onderzoeker heb gezegd,
zonder dat ze weten wie ik ben.*

Ik weet dat de **Universiteit Gent** verantwoordelijk is voor alle persoonlijke gegevens
die worden verzameld tijdens dit onderzoek. Ik weet dat ik contact kan opnemen met
Hanne Elsen voor meer **informatie over de bescherming van mijn persoonlijke
gegevens** via het e-mailadres privacy@ugent.be.

Gelezen en goedgekeurd op (datum) 08/03/24

Handtekening van de verantwoordelijke student/onderzoeker

Febe Parmentier

Handtekening van de deelnemer

Handtekening deelnemer 3

Toestemmingsformulier onderzoek deelnemers

Ik, (voornaam + naam deelnemer)

Naam deelnemer 4 _____

verklaar dat ik deelneem aan volgend onderzoek:

Masterproefonderzoek over fragmenten uit het televisieprogramma Down the road, gericht op de thema's relaties, seksualiteit en intimiteit.

Samen met Febe Parmentier, tweede master student Klinische orthopedagogiek en Disability Studies aan de Universiteit van Gent, heb ik de punten hieronder gelezen.

Ik heb enkel de punten aangekruist waar ik het mee eens ben of die van toepassing zijn.

Ik heb uitleg gekregen over de soort **vragen** en de **taken** die tijdens het onderzoek aan bod zullen komen.

Ik weet dat ik **extra informatie** kan krijgen over (het verloop van) het onderzoek wanneer ik dat zelf wil.

Ik neem deel aan dit onderzoek uit **vrije wil**. Er is niemand die mij verplicht of dwingt om deel te nemen.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker om **mijn resultaten** op een vertrouwelijke manier te bewaren en te gebruiken. Het bekend maken van mijn resultaten gebeurt anoniem (zonder mijn naam en andere belangrijke informatie te vermelden). De masterproef wordt gedeeld met andere participanten en organisaties die deelnamen aan het onderzoek.

Op een vertrouwelijke manier betekent dat de student/onderzoeker mijn resultaten tijdens het onderzoek op een respectvolle manier deelt met andere onderzoekers die betrokken zijn bij dit onderzoek.

Wanneer de student/onderzoeker mijn resultaten deelt met de buitenwereld doet zij dat anoniem. Mensen die niet betrokken waren bij dit onderzoek kunnen niet te weten komen wie ik ben en dat ik deelgenomen heb aan dit onderzoek.

Hoe doet de student/onderzoeker dit? De student/onderzoeker zal bijvoorbeeld nooit mijn echte naam gebruiken, maar een verzonden naam.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker dat het gesprek opgenomen wordt met een **recorder**. Het gesprek wordt vervolgens getranscribeerd (= uitgetypt) en daarna verwijderd.

Ik weet dat ik op ieder moment mijn **deelname** aan dit onderzoek kan **stopzetten**. Ik
hoef hiervoor geen reden op te geven. Deze keuze wordt gerespecteerd door de
student/onderzoeker.

Als ik beslis om niet deel te nemen of om mijn deelname stop te zetten, dan weet ik dat
dit **geen enkele negatieve gevolgen** heeft voor mij, bv. op de ondersteuning die ik krijg.

Ik wil een **verslag** ontvangen van het gesprek:

Ja. Ik wil dit ontvangen:

▪ via een tekstbestand of audiobestand op dit e-mailadres:

▪ via een brief op dit postadres:

▪ via een telefoongesprek op dit telefoonnummer:

via een gesprek op deze locatie:

Banck-out

Nee.

Ik weet dat ik het recht heb om over mijn deelname aan dit onderzoek te spreken met
een **vertrouwenspersoon**. Dit is iemand die dichtbij mij staat. Met hen kan ik ook spreken
over de impact van deze deelname op mijn dagelijkse leven.

Ik geef toestemming dat mijn gegevens geanonimiseerd (zonder mijn naam en andere
belangrijke informatie te vermelden), mogen gebruikt worden door **andere onderzoekers
buiten dit onderzoek**.

*Dit betekent dat deze onderzoekers enkel weten wat ik tegen de onderzoeker heb gezegd,
zonder dat ze weten wie ik ben.*

Ik weet dat de **Universiteit Gent** verantwoordelijk is voor alle persoonlijke gegevens
die worden verzameld tijdens dit onderzoek. Ik weet dat ik contact kan opnemen met
Hanne Elsen voor meer **informatie over de bescherming van mijn persoonlijke
gegevens** via het e-mailadres privacy@ugent.be.

Gelezen en goedgekeurd op (datum) 08/03/2024

Handtekening van de verantwoordelijke student/onderzoeker

Felice Parmantier

Handtekening van de deelnemer

Handtekening deelnemer 4

Toestemmingsformulier onderzoek deelnemers

Ik, (voornaam + naam deelnemer)

Naam deelnemer 5 _____

verklaar dat ik deelneem aan volgend onderzoek:

Masterproefonderzoek over fragmenten uit het televisieprogramma Down the road, gericht op de thema's relaties, seksualiteit en intimiteit.

Samen met Febe Parmentier, tweede master student Klinische orthopedagogiek en Disability Studies aan de Universiteit van Gent, heb ik de punten hieronder gelezen.

Ik heb enkel de punten aangekruist waar ik het mee eens ben of die van toepassing zijn.

Ik heb uitleg gekregen over de soort **vragen** en de **taken** die tijdens het onderzoek aan bod zullen komen.

Ik weet dat ik **extra informatie** kan krijgen over (het verloop van) het onderzoek wanneer ik dat zelf wil.

Ik neem deel aan dit onderzoek uit **vrije wil**. Er is niemand die mij verplicht of dwingt om deel te nemen.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker om **mijn resultaten** op een vertrouwelijke manier te bewaren en te gebruiken. Het bekend maken van mijn resultaten gebeurt anoniem (zonder mijn naam en andere belangrijke informatie te vermelden). De masterproef wordt gedeeld met andere participanten en organisaties die deelnamen aan het onderzoek.

Op een vertrouwelijke manier betekent dat de student/onderzoeker mijn resultaten tijdens het onderzoek op een respectvolle manier deelt met andere onderzoekers die betrokken zijn bij dit onderzoek.

Wanneer de student/onderzoeker mijn resultaten deelt met de buitenwereld doet zij dat anoniem. Mensen die niet betrokken waren bij dit onderzoek kunnen niet te weten komen wie ik ben en dat ik deelgenomen heb aan dit onderzoek.

Hoe doet de student/onderzoeker dit? De student/onderzoeker zal bijvoorbeeld nooit mijn echte naam gebruiken, maar een verzonden naam.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker dat het gesprek opgenomen wordt met een **recorder**. Het gesprek wordt vervolgens getranscribeerd (= uitgetypt) en daarna verwijderd.

Ik weet dat ik op ieder moment mijn **deelname** aan dit onderzoek kan **stopzetten**. Ik
hoef hiervoor geen reden op te geven. Deze keuze wordt gerespecteerd door de
student/onderzoeker.

Als ik beslis om niet deel te nemen of om mijn deelname stop te zetten, dan weet ik dat
dit **geen enkele negatieve gevolgen** heeft voor mij, bv. op de ondersteuning die ik krijg.

Ik wil een **verslag** ontvangen van het gesprek:

Ja. Ik wil dit ontvangen:

▪ via een tekstbestand of audiobestand op dit e-mailadres:

▪ via een brief op dit postadres:

Adres deelnemer 5

▪ via een telefoongesprek op dit telefoonnummer:

▪ via een gesprek op deze locatie:

Nee.

Ik weet dat ik het recht heb om over mijn deelname aan dit onderzoek te spreken met
een **vertrouwenspersoon**. Dit is iemand die dichtbij mij staat. Met hen kan ik ook spreken
over de impact van deze deelname op mijn dagelijkse leven.

Ik geef toestemming dat mijn gegevens geanonimiseerd (zonder mijn naam en andere
belangrijke informatie te vermelden), mogen gebruikt worden door **andere onderzoekers
buiten dit onderzoek**.

*Dit betekent dat deze onderzoekers enkel weten wat ik tegen de onderzoeker heb gezegd,
zonder dat ze weten wie ik ben.*

Ik weet dat de **Universiteit Gent** verantwoordelijk is voor alle persoonlijke gegevens
die worden verzameld tijdens dit onderzoek. Ik weet dat ik contact kan opnemen met
Hanne Elsen voor meer **informatie over de bescherming van mijn persoonlijke
gegevens** via het e-mailadres privacy@ugent.be.

Gelezen en goedgekeurd op (datum) 08/03/2024.

Handtekening van de verantwoordelijke student/onderzoeker

Febe Parmentier

Handtekening van de deelnemer

Handtekening deelnemer 5

Toestemmingsformulier onderzoek deelnemers

Ik, (voornaam + naam deelnemer)

Naam deelnemer 6

verklaar dat ik deelneem aan volgend onderzoek:

Masterproefonderzoek over fragmenten uit het televisieprogramma Down the road, gericht op de thema's relaties, seksualiteit en intimiteit.

Samen met Febe Parmentier, tweede master student Klinische orthopedagogiek en Disability Studies aan de Universiteit van Gent, heb ik de punten hieronder gelezen.

Ik heb enkel de punten aangekruist waar ik het mee eens ben of die van toepassing zijn.

Ik heb uitleg gekregen over de soort **vragen** en de **taken** die tijdens het onderzoek aan bod zullen komen.

Ik weet dat ik **extra informatie** kan krijgen over (het verloop van) het onderzoek wanneer ik dat zelf wil.

Ik neem deel aan dit onderzoek uit **vrije wil**. Er is niemand die mij verplicht of dwingt om deel te nemen.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker om **mijn resultaten** op een vertrouwelijke manier te bewaren en te gebruiken. Het bekend maken van mijn resultaten gebeurt anoniem (zonder mijn naam en andere belangrijke informatie te vermelden). De masterproef wordt gedeeld met andere participanten en organisaties die deelnamen aan het onderzoek.

Op een vertrouwelijke manier betekent dat de student/onderzoeker mijn resultaten tijdens het onderzoek op een respectvolle manier deelt met andere onderzoekers die betrokken zijn bij dit onderzoek.

Wanneer de student/onderzoeker mijn resultaten deelt met de buitenwereld doet zij dat anoniem. Mensen die niet betrokken waren bij dit onderzoek kunnen niet te weten komen wie ik ben en dat ik deelgenomen heb aan dit onderzoek.

Hoe doet de student/onderzoeker dit? De student/onderzoeker zal bijvoorbeeld nooit mijn echte naam gebruiken, maar een verzonnen naam.

Ik geef de toestemming aan de student/onderzoeker dat het gesprek opgenomen wordt met een **recorder**. Het gesprek wordt vervolgens getranscribeerd (= uitgetypt) en daarna verwijderd.

Ik weet dat ik op ieder moment mijn **deelname** aan dit onderzoek kan **stopzetten**. Ik hoef hiervoor geen reden op te geven. Deze keuze wordt gerespecteerd door de student/onderzoeker.

Als ik beslis om niet deel te nemen of om mijn deelname stop te zetten, dan weet ik dat dit **geen enkele negatieve gevolgen** heeft voor mij, bv. op de ondersteuning die ik krijg.

Ik wil een **verslag** ontvangen van het gesprek:

Ja. Ik wil dit ontvangen:

- via een tekstbestand of audiobestand op dit e-mailadres:

Mailadres deelnemer 6

- via een brief op dit postadres:

- via een telefoongesprek op dit telefoonnummer:

- via een gesprek op deze locatie:

Nee.

Ik weet dat ik het recht heb om over mijn deelname aan dit onderzoek te spreken met een **vertrouwenspersoon**. Dit is iemand die dichtbij mij staat. Met hen kan ik ook spreken over de impact van deze deelname op mijn dagelijkse leven.

Ik geef toestemming dat mijn gegevens geanonimiseerd (zonder mijn naam en andere belangrijke informatie te vermelden), mogen gebruikt worden door **andere onderzoekers buiten dit onderzoek**.

Dit betekent dat deze onderzoekers enkel weten wat ik tegen de onderzoeker heb gezegd, zonder dat ze weten wie ik ben.

Ik weet dat de **Universiteit Gent** verantwoordelijk is voor alle persoonlijke gegevens die worden verzameld tijdens dit onderzoek. Ik weet dat ik contact kan opnemen met Hanne Elsen voor meer **informatie over de bescherming van mijn persoonlijke gegevens** via het e-mailadres privacy@ugent.be.

Gelezen en goedgekeurd op (datum) 29 | 2 | 20, 24

Handtekening van de verantwoordelijke student/onderzoeker

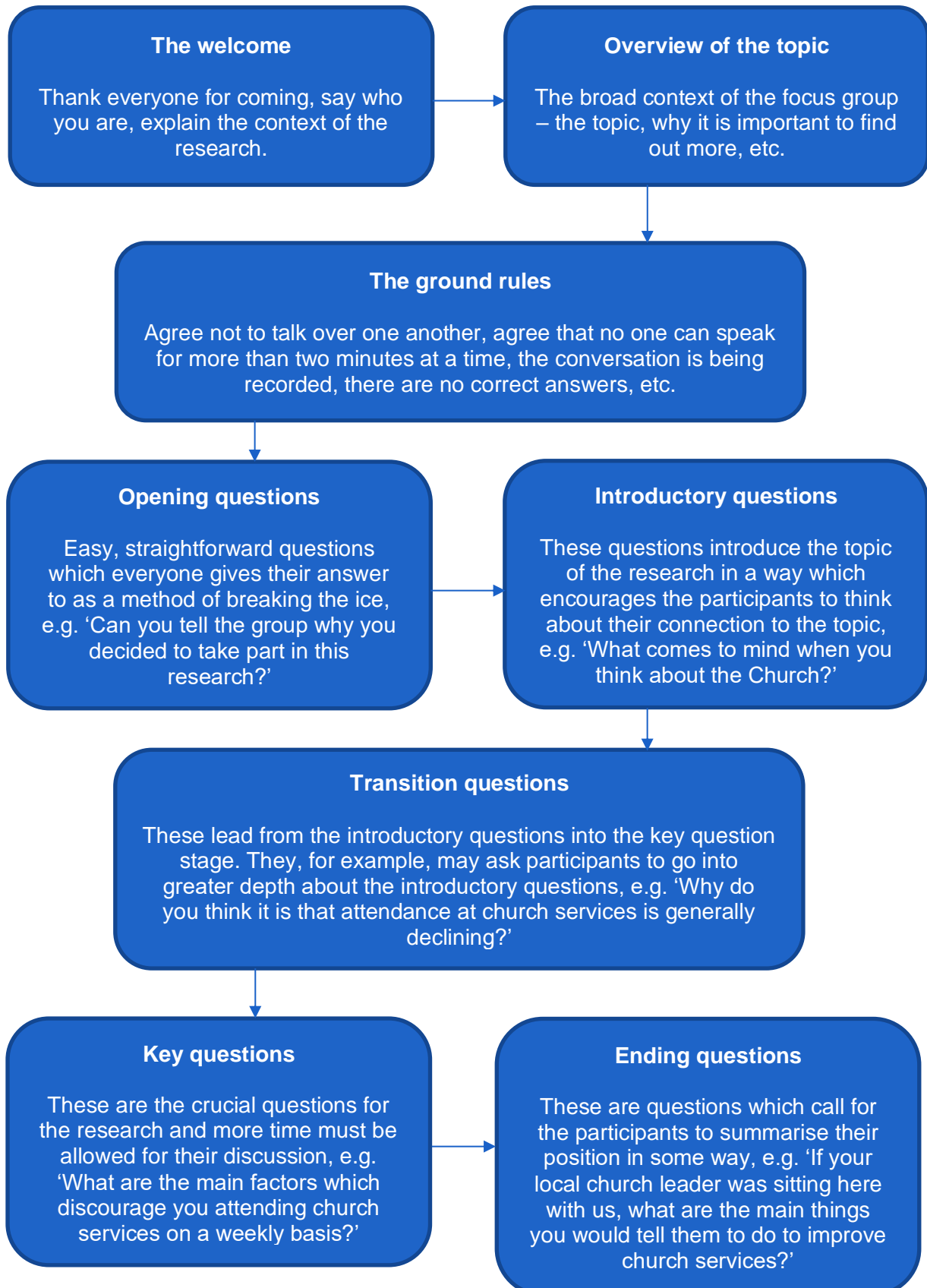
Febe Barmentael

Handtekening van de deelnemer

Handtekening deelnemer 6

4. Bijlage 4: Model met een opeenvolging van vragen voor focusgroepen

(Krueger & Casey, 2009; Roets & Van Hove, 2014a, p. 174)

5. Bijlage 5: Verloop van focusgroepen en bijbehorende stappen

(Toestemming)

De eerste focusgroep omvat een extra stap waarin de toestemmingsformulieren individueel en mondeling worden doorgenomen met elke deelnemer voor aanvang van het onderzoek.

Vorbereiding

De voorbereiding bestaat uit het klaarzetten van de focusgroepen in een aparte zaal op de locatie van Brake-Out Gent. De stoelen worden zo gepositioneerd zodat iedereen enerzijds het scherm goed kan zien en anderzijds dialoog bevorderd wordt. Bij voorkeur staan de stoelen in een halve of hele cirkel. De onderzoeker faciliteert de dialoog en neemt dus plaats tussen de deelnemers.

Welkom heten

Vanaf de deelnemers hebben plaatsgenomen in de zaal, start de onderzoeker de geluidsopname van de focusgroep. De onderzoeker bedankt de deelnemers voor hun komst, introduceert zichzelf kort en verwijst naar de eerste kennismaking/voorgaande focusgroep. Verder wordt er nog een versnapering aangeboden aan de deelnemers.

Uitleg focusgroep

In de volgende stap wordt de brede context van de focusgroep toegelicht. Ten eerste vertelt de onderzoeker dat de focusgroepen deel uitmaken van een masterproefonderzoek aan de Universiteit van Gent. Verder geeft de onderzoeker uitleg over de keuze voor het onderwerp, het proces en het verloop van de focusgroepen. Tot slot wordt het doel van een focusgroep besproken. Het doel is om in dialoog te gaan met anderen over de geselecteerde fragmenten uit Down the road. De onderzoeker wil te weten komen welke zaken er opvallen, welke gedachten en gevoelens dit teweegbrengt en hoe de deelnemers deze fragmenten/thema's zelf ervaren. Bij een dialoog zijn er vragen en antwoorden, ruimte voor eigen inbreng en voor stiltes. De onderzoeker waakt erover dat de dialoog geen interview wordt.

Basisregels

Voorafgaand aan het bekijken van de fragmenten en het voeren van dialoog, worden een aantal "basisregels" toegelicht met betrekking tot de focusgroepen. De onderzoeker vindt het belangrijk dat er in dialoog kan worden gegaan over de fragmenten. Concreet mogen de deelnemers op elkaar aanvullen en zelf zaken inbrengen. Daarbij legt de onderzoeker de nadruk op het belang van naar elkaar te luisteren en elkaar te laten

uitpraten. Er is geen juist of fout antwoord/verhaal en er wordt telkens op een respectvolle manier in gesprek gegaan. De deelnemers kiezen bovendien zelf wat ze vertellen en wat niet. Tot slot wijst de onderzoeker op de geluidsopname van het gesprek (zoals beschreven in het toestemmingsformulier). Anonimiteit en privacy worden hierbij gegarandeerd. Concreet gaat dit om het verwijderen van de opname na het transcriberen ervan, het nooit vermelden van namen of andere persoonlijke informatie bij het publiceren van de resultaten, enzovoort. Bovendien kunnen de deelnemers een verslag ontvangen van de focusgroepen via e-mail, een brief, een telefoon- of een persoonlijk gesprek. De onderzoeker gaat op een vertrouwelijke manier om met de gegevens. Dit wordt ook verwacht van de deelnemers: alles wat er binnen de focusgroep wordt gezegd, blijft binnen de focusgroep. Op die manier benadrukt de onderzoeker dat iedereen open en in vertrouwen kan spreken.

Openingsvragen

Ten eerste stelt de onderzoeker een aantal eenvoudige, directe vragen om het ijs te breken. Deze vragen zijn gericht op het peilen naar de bekendheid van de deelnemers met afleveringen van *Down the road* en persoonlijke connecties met deelnemers uit het programma. Het is belangrijk om deze openingsvragen in het achterhoofd te houden. Het kennen van een deelnemer uit *Down the road* en/of bewust niet kijken naar het programma (bijvoorbeeld omwille van bepaalde kritieken) kunnen mogelijk de kijkersperceptie beïnvloeden.

In de tweede en derde focusgroep wordt verwezen naar de voorgaande focusgroep en worden deelnemers gevraagd om hun herinneringen en gevoelens te delen.

- Wat herinneren jullie nog van de vorige focusgroep?
- Wat is er jullie bijgebleven?
- Wat kunnen jullie vertellen over de fragmenten die we hebben besproken tijdens de vorige focusgroep?
- Welk gevoel is er jullie bijgebleven na de vorige focusgroep?
- Willen jullie nog iets delen over de vorige focusgroep?

Fragmenten

Per seizoen worden minstens twee fragmenten gekozen om te bekijken en te bespreken met de deelnemers, afhankelijk van de thematische

analyse. De onderzoeker schetst per fragment kort de context, met name de deelnemers die in beeld komen en wat voorafging aan het fragment. Daarna bekijken de deelnemers het fragment en wordt deze besproken aan de hand van een aantal vragen. Indien nodig faciliteert de onderzoeker het proces. Tussen de fragmenten van de twee seizoenen wordt een korte pauze ingelast.

Afronding

Na afloop van de focusgroep polst de onderzoeker naar de ervaring en het gevoel van elke deelnemer.

- Hoe was deze focusgroep voor jou?
- Met welk gevoel zal je de ruimte verlaten?
- Wil je hierover nog iets kwijt?

Daarnaast worden de contactgegevens van de onderzoeker meegegeven zodat de deelnemers, indien gewenst, contact kunnen opnemen. Er wordt bovendien nogmaals benadrukt om vertrouwelijk met de informatie om te gaan. Tot slot worden de deelnemers hartelijk bedankt.

REFERENTIELIJST

- Addlakha, R., Price, J. & Heidari, S. (2017). Disability and sexuality: claiming sexual and reproductive rights. *Disability and sexuality*, 25(50), 4-9. doi: 10.1080/09688080.2017.1336375
- Barnes, C. (1992). *Disabling imagery and the media: an exploration of the principles for media representations of disabled people*. Halifax: (BCODP) British Council of Organisations of Disabled People: Ryburn Publishing.
- Blockmans, I. (2021). *Over kreukelige lijven, (internalisering van) medicalisering & deseksualisering, en weerstand*. [Powerpoint-slides]. Faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen, Universiteit Gent. Geraadpleegd op 5 mei 2023.
- Bogdan, R. & Biklen, S. (2014). Chapter 1: Foundations of Qualitative Research for Education. In *Qualitative Research for Educational Sciences* (pp. 1-53). Harlow: Pearson Education Limited.
- Brown, R. (1997). The Individual with Intellectual Disabilities and Sex Education: Perspectives of Involved Adults, *Education Resources Information Center*.
- Callaert, L. (2019-2020). *Handicap en intimiteit op het scherm: Een receptieonderzoek naar de representatie van intimiteit in de audiovisuele media bij personen met een fysieke beperking*. [Masterproef]. Universiteit Gent. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/839/961/RUG01-002839961_2020_0001_AC.pdf
- Centers for Disease Control and Prevention. (2020). *Common Barriers to Participation Experienced by People with Disabilities*. Disability and Health Disability Barriers. Geraadpleegd op 2 mei 2023, van <https://www.cdc.gov/ncbddd/disabilityandhealth/disability-barriers.html>
- Ciot, M. & Van Hove, G. (2010). Romanian approach to media portrayals of disability. *Disability & Society*, 25(5), 525-538. doi: 10.1080/09687599.2010.489291
- Coppens, D. (2022). Na Down the road [Tv-serie]. Roses Are Blue.
- Correa, A., Castro, Á. & Barrada, J. (2022). Attitudes Towards the Sexuality of Adults with Intellectual Disabilities: A Systematic Review, *Sexuality and Disability*, 40, 261-297.
- Cumberbatch, G. & Negrine, R. (1992). *Images of Disability on Television*. Routledge.
- Cuskelly, M. & Bryde, R. (2009). Attitudes towards the sexuality of adults with an intellectual disability: parents, support staff, and a community sample. *Journal of Intellectual & Developmental Disability*, 29(3), 255-264. doi: 10.1080/13668250412331285136
- Defauw, L. (2017-2018). *Een inspirerende kijk op (online) intimiteit: De betekenisgeving aan en de invulling van intimiteit bij mensen met een verstandelijke beperking*. [Masterproef]. Universiteit Gent.
- De Graaf, H. & Maris, S. (2014). *De seksuele ontwikkeling van kinderen met een beperking of psychiatrisch probleem*. Geraadpleegd op 4 mei 2023, van https://seksuelevorming.nl/wp-content/uploads/2021/07/Seksuele-ontwikkeling_beperking.pdf

- De Mensen. (z.d.). *Tytgat Chocolat*. Geraadpleegd op 3 mei 2023, van <https://www.demensen.be/nl/producties/tytgat-chocolat>
- Depuydt, L. (2022-2023). Unravelling disability in reality show 'Down the road'. [Masterproef]. Universiteit Gent. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/003/146/332/RUG01-003146332_2023_0001_AC.pdf
- Desnerck, G., Bosteels, S. & Hardonk, S. (2008). Mensen met een handicap: over medicalisering en sociologisering, *Tijdschrift voor Sociologie*, 29(2-3). doi: 10.21825/sociologos.86705
- De Wit, W., Van Oorsouw, W. & Embregts, P. (2022). Sexuality, Education and Support for People with Intellectual Disabilities: A Systematic Review of the Attitudes of Support Staff and Relatives, *Sexuality and Disability*, 40, 315-346. doi: 10.1007/s11195-021-09724-w
- Donaldson, J. (1981). The visibility and image of handicapped people on television. *Exceptional children*, 47(6), 413-416. doi: 10.1177/001440298104700602
- Farnall, O. & Smith, K. A. (1999). Reactions to People with Disabilities: Personal Contact versus Viewing of Specific Media Portrayals. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 76(4), 659-672. doi: 10.1177/107769909907600404
- Fossey, E., Harvey, C., Mcdermott, F. & Davidson, L. (2002). Understanding and Evaluating Qualitative Research. *Australian & New Zealand Journal of Psychiatry*, 36(6), 717-732. doi: 10.1046/j.1440-1614.2002.01100.x
- Goethals, T., Mortelmans, D. & Van Hove, G. (2017). *Inclusion of persons with disabilities in Flanders. A 'participatory' research project on personal narratives, the representation of persons with disabilities in the media and political participation of persons with an intellectual disability*. Gent: Universiteit Gent.
- Goggin, G. (2009). Disability, Media, and the Politics of Vulnerability. *Asia Pacific Media Educator*, 19(2), 1-13.
- Guenoun, T., Smaniotto, B., Clesse, C., Mauran-Mignorat, M. Veyron-Lacroix, E., Ciccone, A. & Essadek, A. (2022). Representations of Sexuality among Persons with Intellectual Disability, as Perceived by Professionals in Specialized Institutions: A systematic Review, *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(8), 4771. doi: 10.3390/ijerph19084771
- Harnett, A. (2000). Escaping the Evil Avenger and the Supercrip: Images of Disability in Popular Television. *Irish Communication Review*, 8(1). doi:10.21427/D7271M
- Heale, R. & Twycross, A. (2018). What is a case study? *Evidence-Based Nursing*, 21, 7-8.
- Hiskes, A. (2019). *Het medische model en het sociale model in Disability Studies: een introductie*. Geraadpleegd op 26 december 2023, van https://ervaringsdeskundigenhandicapborne.nl/wp-content/uploads/2022/09/Het-sociaal-en-het-medisch-model_DEF.pdf
- Hoet, C. (2023, 30 oktober). Nieuwe seizoen 'Down the road': vol goede bedoelingen, maar niet meer van deze tijd. *De Morgen*. Geraadpleegd op 3 april 2024, van <https://www.demorgen.be/tv-cultuur/nieuwe-seizoen-down-the-road-vol-goede-bedoelingen-maar-niet-meer-van-deze-tijd-b067a27d/>

- Howitt, D. & Cramer, D. (2008). *Introduction to Research Methods in Psychology*. Harlow: Pearson Education Limited.
- James, J. C. & Wu, C. (2006). Editors' Introduction: Race, Ethnicity, Disability, and Literature: Intersections and Interventions. *MELUS*, 31(3), 3-13.
- Janssens, A. (2021). *De modellen van handicap in een notendop*. GRIP vzw. Geraadpleegd op 2 mei 2023, van <https://www.gripvzw.be/nl/artikel/485/de-modellen-van-handicap-in-een-notendop>
- Johanssen, J. & Garrisi, D. (2020). *Disability, Media and Representations: Other Bodies*. Routledge.
- Konekt. (z.d.). *Brake-Out, jouw springplank naar een leven met pit*. Geraadpleegd op 26 maart 2024, van <https://konekt.be/nl/brake-out>
- Krueger, R. & Casey, M. (2009). *Focus Groups: A Practical Guide for Applied Research* (4^e ed.). Thousand Oaks, California: SAGE Publications.
- Longmore, P. (1987). Screening Stereotypes: Images of Disabled People in Television and Motion Pictures. In *Why I burned my book* (pp. 131–146). Temple University Press. https://courses.washington.edu/intro2ds/Readings/32_Longmore-screening.pdf
- Malinowska, A. (2017). Lost in representation: Disabled sex and the aesthetics of the “norm”. *Sexualities*, 21(3), 1-15. doi: 10.1177/1363460716688678
- Müller, F., Klijn, M. & Zoonen, L. (2012). Disability, prejudice and reality TV: Disablism through media representations. *Telecommunications Journal of Australia*, 62(2). doi: 10.7790/tja.v62i2.296
- Nelson, J. (1996). The invisible cultural group: images of disability. In *Images that injure: pictorial stereotypes in the media* (pp. 119-125). Praeger Publishing.
- Nelson, J. (2000). The Media Role in Building the Disability Community. *Journal of Mass Media Ethics* 15(3), 180-193. doi: 10.1207/S15327728JMME1503-4
- Nguyen, H. (2010). *Media guidelines for the portrayal of disability*. International Labour Organization. Geraadpleegd op 3 mei 2023, van https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/@ed_emp/@ifp_skills/documents/publication/wcms_127002~2.pdf
- Olson, B. (2018). Down side up: representations of Down syndrome in Born This Way. [Thesis]. University of Alaska. https://scholarworks.alaska.edu/bitstream/handle/11122/8737/Olson_B_2018.pdf;jsessionid=243493E00C569C5AB4050258D5961138?sequence=1
- Onze Nieuwe Toekomst. (z.d.-a). *Eerste HULP bij vergaderen!?: Een boekje vol methodieken*. Geraadpleegd op 26 maart 2024, van <https://www.ont.be/wp-content/uploads/2023/06/Methodieken.pdf>
- Onze Nieuwe Toekomst. (z.d.-b). *Wie zijn we*. Geraadpleegd op 4 april 2024, van <https://www.ont.be/wie-zijn-we/>

- Proost, T. (2020-2021). *(On)begrensde liefde en seksualiteit: Een kwalitatief exploratief onderzoek naar de ervaringen van vrouwen met een beperking met seksuele dienstverlening*. [Masterproef]. Universiteit Gent. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/003/011/193/RUG01-003011193_2021_0001_AC.pdf
- Radtke, P. (2003). Between beggar and Batman: The image of people with disabilities in the media. *European Disability Forum Bulletin*, 11-15.
- Roets, G. & Van Hove, G. (2014a). Chapter 4: Focus groups. In *Qualitative Research for Educational Sciences* (pp. 163-184). Harlow: Pearson Education Limited.
- Roets, G. & Van Hove, G. (2014b). Chapter 7: Thematic analysis. In *Qualitative Research for Educational Sciences* (pp. 233-256). Harlow: Pearson Education Limited.
- Rushbrooke, E., Murray, C. & Townsend, S. (2014). The Experiences of Intimate Relationships by People with Intellectual Disabilities: A Qualitative Study. *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities*, 27(6), 531-541. doi: 10.1111/jar.12091
- Saito, S., & Ishiyama, R. (2005). The invisible minority: under-representation of people with disabilities in prime-time TV dramas in Japan. *Disability and Society*, 20(4), 437-451. doi: 10.1080/09687590500086591
- Schaafsma, D., Kok, G., Stoffelen, J. & Curfs, L. (2017). People with Intellectual Disabilities Talk About Sexuality: Implications for the Development of Sex Education. *Sexuality and Disability*, 35, 21-38. doi: 10.1007/s11195-016-9466-4
- Shakespeare, T. (2000). Disabled Sexuality: Toward Rights and Recognition. *Sexuality and Disability*, 18, 159-166. doi: 10.1023/A:1062409613684
- Shildrick, M. (2007). Contested pleasures: The sociopolitical economy of disability and sexuality. *Sexuality Research & Social Policy*, 4, 53-66. doi: 10.1525/srsp.2007.4.1.53
- Stoffelen, J. & Schaafsma, D. (2015). Seksualiteit en mensen met een verstandelijke beperking. *Nederlands Tijdschrift voor Evidence Based Practice*, 13(2), 18-20. doi: 10.1007/s12468-015-0019-0
- Thompson, J.R., Bradley, V.J., Buntinx, W.H, Schalock, R.L., Shogren, K.A., Snell, M.E., ... Yeager, M.H. (2009). Conceptualizing supports and the support needs of people with intellectual disability. *Intellectual and developmental disabilities*, 47(2), 135-145. doi: 10.1352/1934-9556-47.2.135
- United Nations. (2006). *Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD): Preamble*. Geraadpleegd op 2 mei 2023, van <https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/preamble.html>
- Vandelanotte, P. (2023, 26 november). Down the road: 'Het zesde seizoen was er beter niet gekomen'. *Sociaal.Net*. Geraadpleegd op 5 april 2024, van <https://sociaal.net/opinie/down-the-road-het-zesde-seizoen-was-er-beter-niet-gekomen/>
- Van Hove, G. (2000). Mensen met een verstandelijke beperking: van defecte zorgobjecten tot mensen met rechten. In E. De Belie, & C. Ivens (Red.), *Seksueel misbruik van mensen*

met een verstandelijke handicap: handboek preventie en hulpverlening (pp. 21-36). Leuven, België: Acco.

Van Hove, G., van Loon, J. & Vandevelde, S. (2016). Personen met een verstandelijke beperking. In E. Broekaert, G. Van Hove, S. Vandevelde, V. Soyez & W. Vanderplasschen (Reds.), *Handboek Bijzondere orthopedagogiek* (pp. 19-63). Uitgeverij Garant.

Vanhullebusch, C. (2016-2017). *"Ik ben meer dan mijn rolstoel.": Representatie van personen met een beperking in Vlaamse televisiefictie. Een tekstuele analyse van Met Man en Macht en Quiz me Quick.* [Masterproef]. Universiteit Gent. https://libstore.ugent.be/fulltxt/RUG01/002/352/594/RUG01-002352594_2017_0001_AC.pdf

Vanweddingen, M., Noppe, J., & Moons, D. (2022). Maatschappelijke positie en participatie van personen met een handicap. In *Publicaties Vlaanderen*. Statistiek Vlaanderen. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/47710#:~:text=Eind%202020%20waren%20in%20het,6%25%20van%20de%20meerderjarige%20bevolking>

Vergeer, M., Rutten, P. & Scheepers, P. (1996). Cultivatietheorie in een veranderd medialandschap: Overzicht van eerdere studies en een toetsing voor een middelgrote stad. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 24(2), 120-151.

Verdoorn, S. (2017). *Beelden met een beperking: Een kwantitatieve inhoudsanalyse naar de representatie van handicap op primetime televisie in Vlaanderen*. Working Papers Film & TV Studies.

Verdoorn, S. (2019). Beperkte beeldvorming. Een exploratieve studie naar televisierepresentaties van handicap in Vlaanderen. *Tijdschrift voor Communicatiewetenschap*, 47(2), 84-103. doi: 10.5117/2019.047.002.002

Verdoorn, S. (2020). *On Disability and Popular Media Culture*. [Powerpoint-slides]. Faculteit Politieke en Sociale wetenschappen, Universiteit Gent. Geraadpleegd op 11 maart 2023.

Vissers, S. & Hooghe, M. (2010). *Onzichtbare burgers. Personen met een handicap in het televisienieuws bij VRT en VTM, 2007-2009*. Leuven / Antwerpen: Elektronisch Nieuwsarchief.

VRT MAX. (z.d.). *Down the road*. Geraadpleegd op 3 april 2024, van <https://www.vrt.be/vrtnu/a-z/down-the-road/>

Wikipedia. (z.d.-a). *Down the road (Eén)*. Geraadpleegd op 3 april 2024, van [https://nl.wikipedia.org/wiki/Down_the_road_\(Eén\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Down_the_road_(Eén))

Wikipedia. (z.d.-b). *Taboe (televisieprogramma)*. Geraadpleegd op 3 mei 2023, van [https://nl.wikipedia.org/wiki/Taboe_\(televisieprogramma\)](https://nl.wikipedia.org/wiki/Taboe_(televisieprogramma))

Wikipedia. (z.d.-c). *Cupido Ofzo*. Geraadpleegd op 3 mei 2023, van https://nl.wikipedia.org/wiki/Cupido_ofzo

World Health Organization & The World Bank. (2011). *World report on disability 2011*. Geraadpleegd op 24 april 2024, van <https://www.who.int/publications/i/item/9789241564182>